

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σωτηρία Τζιβνίκου

Νεοελληνική Γλώσσα

Συνομιλώντας με τον Κόσμο της Κοινωνίας και της Επιστήμης

ΣΤ' Δημοτικού

2^ο τεύχος

Νεοελληνική γλώσσα

**Συνομιλώντας με τον Κόσμο
της Κοινωνίας και της Επιστήμης**

**ΣΤ΄ Δημοτικού
2^ο τεύχος**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συντονίστρια/Αξιολογήτρια

Αξιολογητής

Αξιολογήτρια

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης

Ρόζη Τριανταφυλλιά Αγγελάκη, *Εν ενεργεία μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Πανεπιστημίου*

Δημήτριος Μαρινόπουλος, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Αλαμπάνου Σταυρούλα, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*

Σοφία Βαρβάρα Διονυσία, *Πτυχιούχος Πληροφορικής*

Τσομπάνη Ειρήνη, *Διπλωματούχος Τεχνολογίας Γραφιστικών Τεχνών*

Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης*

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

Σωτηρία Τζιβινίκου

Νεοελληνική γλώσσα

Συνομιλώντας με τον Κόσμο της Κοινωνίας και της Επιστήμης

ΣΤ΄ Δημοτικού
2^ο τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας

Τζιβινίκου Σωτηρία, *Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Συμβολή στην ανάπτυξη του πρωτογενούς
εκπαιδευτικού υλικού

Μπαμπατζάνης Σωτήρης, *Ph.D. Φιλολόγος, Δάσκαλος*

Τσώλης Αθανάσιος, *Ειδικός Παιδαγωγός
Α/θμιας Εκπαίδευσης, Υπ. Διδάκτορας*

Βολακάκης Αργύρης, *Εκπαιδευτικός Α/θμιας
Εκπαίδευσης, MA Ειδικής Αγωγής, Υπ. Διδάκτορας*

Εικονογράφηση/Γραφιστική Επιμέλεια

Βαριά Ιωάννα, *Γραφίστρια - Εικονογράφος*

Σελιδοποίηση

Γιαννίτση Αικατερίνη, *Γραφίστρια*

Βαριά Ιωάννα, *Γραφίστρια - Εικονογράφος*

Φιλολογική Επιμέλεια

Μπέσσα Σπυριδούλα, *MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλολόγος*

Υπεύθυνη του μαθήματος
κατα τη συγγραφή

Τζιβινίκου Σωτηρία, *Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*

Προεκτυπωτικές Εργασίες

Readnet Publications IKE

Πνευματικά δικαιώματα κειμένων

Το παρόν διδακτικό πακέτο διατίθεται αποκλειστικά για χρήση στα σχολεία, σύμφωνα με τους όρους που θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτό προέρχονται από τις εξής πηγές:

Κείμενα με αναφερόμενη πηγή και προέλευση. Ορισμένα κείμενα έχουν αντληθεί από δημοσιευμένες πηγές. Για αυτά τα κείμενα αναφέρεται η πηγή και η προέλευσή τους και η χρήση τους γίνεται σύμφωνα με τους όρους πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν για τις πηγές αυτές.

Διασκευές δημοσιευμένων κειμένων από τη συγγραφική ομάδα. Η συγγραφική ομάδα έχει διασκευάσει κείμενα που προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές, με στόχο την προσαρμογή τους στις ανάγκες του παρόντος διδακτικού έργου. Για τα διασκευασμένα κείμενα αναφέρεται πάντα η αρχική πηγή και προέλευση, ενώ η διασκευή καλύπτεται από τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης.

Πρωτότυπα κείμενα της συγγραφικής ομάδας. Τα υπόλοιπα κείμενα έχουν αναπτυχθεί εξ ολοκλήρου από τη συγγραφική ομάδα για τις ανάγκες του παρόντος έργου. Τα πρωτότυπα κείμενα προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή χρήση τους επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του έργου.

Πνευματικά δικαιώματα εικόνων

Οι εικόνες που περιλαμβάνονται σε όλα τα τεύχη του παρόντος διδακτικού πακέτου έχουν χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χρήσης και τις άδειες που παρέχονται από τις πηγές τους. Συγκεκριμένα:

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Canva.com ενσωματώνονται στο παρόν έργο με βάση τους όρους άδειας χρήσης που προβλέπονται από την πλατφόρμα. Το έργο συμμορφώνεται με την πολιτική εμπορικής και μη εμπορικής χρήσης όπως αναφέρεται στον επίσημο ιστότοπο του Canva.com.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Freerik.com έχουν αποκτηθεί και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την άδεια χρήσης της πλατφόρμας. Όπου απαιτείται, αναφέρονται οι δημιουργοί, όπως προβλέπεται από την άδεια χρήσης.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από ανοιχτές πηγές στο διαδίκτυο χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον συνοδεύονται από σαφή άδεια χρήσης που επιτρέπει τη χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους χρήσης τους. Σε περίπτωση που κάποια εικόνα παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρήση της δεν είναι εσκεμμένη και θα αφαιρεθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ειδοποίησης.

Πανοραμικός πίνακας Διδακτικών Ενοτήτων

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Διδακτική Ενότητα (ΔΕ) (4 εβδομάδες)	3η ΔΕ: Τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών στο σήμερα σελ. 8	
Διδακτική Υποενότητα (ΔΥ) (7 ώρες)	1η ΔΥ: Αρχαίοι πολιτισμοί και επιρροές σελ. 10 2η ΔΥ: Μικρές ιστορίες, μεγάλοι πολιτισμοί σελ. 18 3η ΔΥ: Γραμματική περιγραφή και συντακτικό σελ. 24 4η ΔΥ: Επανάληψη: Συνθετική εργασία σελ. 32	
1ο θεματικό πεδίο: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός και προετοιμασία για την παραγωγή κειμένου συσχετίζοντάς το με τον τύπο του κειμένου, το επικοινωνιακό πλαίσιο και το ύφος. • Κατανόηση κειμένου με ερωτήσεις σύντομης απάντησης, πολλαπλής επιλογής, σωστού ή λάθους. • Παρουσίαση κειμένων λογοτεχνικού λόγου και δημοσιογραφικού, επιλέγοντας τα κατάλληλα. • Αναστοχασμός σχετικά με τη μάθηση που έχει επιτευχθεί σε ατομικό επίπεδο και στην ομάδα εργασίας μέσω αλληλεπίδρασης και ανατροφοδότησης. 	
2ο θεματικό πεδίο: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία με την έννοια των πολυτροπικών στοιχείων και αξιοποίησή τους σε σύνθετες ψηφιακές παρουσιάσεις. • Έκφραση στον γραπτό λόγο με πολυτροπικά στοιχεία, εντάσσοντας με κριτικό τρόπο τα ψηφιακά εργαλεία. • Αποκωδικοποίηση της σημειωτικής λειτουργίας της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα, έντυπα και ψηφιακά. • Μετατροπή ενός μονοτροπικού αφηγηματικού κείμενο σε πολυτροπικό επιλέγοντας ποικίλους σημειωτικούς τρόπους. 	
3ο θεματικό πεδίο: Γραμματική περιγραφή (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση των βασικών θεμάτων της κλιτικής μορφολογίας και ορθογραφίας. • Συντακτικό: Αναγνώριση και εξοικείωση με τη μεταγλώσσα της σύνταξης (π.χ. υποκείμενο, κατηγορούμενο, προσδιορισμός). • Αναγνώριση και εξοικείωση με διαφορετικές συντακτικές επιλογές με ονοματικές ή επιρρηματικές λειτουργίες. • Ορθογραφία: σύνθεση και σύνθετες λέξεις. 	
4ο θεματικό πεδίο: Λεξιλόγιο (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Λεξιλόγιο σχετικό με την ενότητα των πολιτισμών. • Χρήση σύνθετων λέξεων (συν-). 	
5ο θεματικό πεδίο: Ανάγνωση βιβλίων / εκτεταμένων κειμένων (1 ώρα)	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία και εξοικείωση με τη χρήση της σχολικής βιβλιοθήκης. • Ανάγνωση ταξιδιωτικών κειμένων (εκτεταμένα κείμενα). • Δημιουργία θετικών συναισθημάτων κατά την ανάγνωση σημαντικών λογοτεχνικών έργων, στις ομαδικές εργασίες. • Συνθετική εργασία: Τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών στο σήμερα: Ο μηχανισμός των αντικυθάρων και η σχέση του με τη σύγχρονη τεχνολογία. 	

και Εβδομαδιαίος Χρονοπρογραμματισμός

ανά θεματικό πεδίο ανά θεματική

<p>4η ΔΕ: Επιστήμη και προστασία της φύσης σελ. 40</p>	<p>5η ΔΕ: Η δύναμη και η γοητεία της τέχνης σελ. 66</p>
<p>1η ΔΥ: Περιβάλλον: Η ανάγκη για την προστασία του σελ. 42 2η ΔΥ: Περιβαλλοντική ευαισθησία και οπτικές αναπαραστάσεις πολύπλοκων δεδομένων σελ. 48 3η ΔΥ: Γραμματική περιγραφή και συντακτικό σελ. 56 4η ΔΥ: Επανάληψη: Άρθρα για το περιβάλλον σελ. 60</p>	<p>1η ΔΥ: Τέχνη και καλλιτέχνες σελ. 68 2η ΔΥ: Τέχνη και πολυτροπικά στοιχεία σελ. 74 3η ΔΥ: Γραμματική περιγραφή και συντακτικό σελ. 84 4η ΔΥ: Επανάληψη: Καλλιτεχνικά άρθρα σελ. 92</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιασμός και προετοιμασία για την παραγωγή κειμένου, κειμένου συσχετίζοντας το με τον τύπο του κειμένου, το επικοινωνιακό πλαίσιο και το ύφος. • Αναστοχασμός μέσω αλληλεπίδρασης και ανατροφοδότησης. • Ανάγνωση και κατανόηση ποικίλων κειμένων, αξιοποιώντας προϋπάρχουσες γνώσεις και εμπειρίες. • Συμμετοχή σε προφορικές δραστηριότητες και παρουσιάσεις σχετικές με θέματα επιστήμης, περιβάλλοντος και προστασίας της φύσης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγνώριση του δημοσιογραφικού λόγου. • Κατανόηση των απόψεων των ομιλητών/-τριών κατά τη διάρκεια ακρόασης ή παρακολούθησης ή συμμετοχής σε συζητήσεις, αξιοποιώντας γνώσεις και εμπειρίες για το θέμα συζήτησης. • Ανάγνωση και κατανόηση κειμένων παλαιότερων περιόδων και κειμένων από διαφορετικές γεωγραφικές ή κοινωνικές ποικιλίες της ελληνικής εντοπίζοντας γλωσσικές αλλαγές. • Αναστοχασμός σχετικά με τη μάθηση που έχει επιτευχθεί σε ατομικό επίπεδο και στην ομάδα εργασίας μέσω αλληλεπίδρασης και ανατροφοδότησης.
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία και κατανόηση εξηγητικών κειμένων, σύντομων ή εκτενέστερων, που αφορούν θέματα επιστήμης, περιβάλλοντος και προστασίας της φύσης. • Εντοπισμός βασικών δομικών στοιχείων της επιχειρηματολογίας στον προφορικό και γραπτό λόγο. • Κατανόηση και αξιοποίηση γραφημάτων πληροφοριών για την οργάνωση και παρουσίαση πληροφοριών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία με τα κείμενα οδηγίων για θέματα που ενδιαφέρουν τους μαθητές/-τριες, επιλέγοντας το κατάλληλο ύφος, που αρμόζει στο επικοινωνιακό πλαίσιο. • Διάκριση των κειμένων οδηγίων από τα εξηγητικά κείμενα. • Γνωριμία με το πληροφοριακό κείμενο και την είδηση. • Διάκριση της πληροφορίας από την είδηση.
<ul style="list-style-type: none"> • Διάκριση των γραμματικών κατηγοριών των επιθέτων και των επιρρημάτων και κατανόηση του σχηματισμού των παραθετικών τους. • Διερεύνηση της λειτουργίας και συνειδητή χρήση των παραθετικών των επιθέτων και των επιρρημάτων στον προφορικό και γραπτό λόγο, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση των βασικών θεμάτων της κλιτικής μορφολογίας και ορθογραφίας. • Κατανόηση του φαινομένου της απαλοιφής φωνήεντος σε λέξη και μεταξύ λέξεων, π.χ. με έριξε μ' έριξε. • Συντακτικό: Αναγνώριση και εξοικείωση με τους διαφορετικούς τρόπους σύνδεσης (παρατακτική, υποτακτική, ασύνδετο σχήμα) των προτάσεων. • Αναγνώριση και εξοικείωση με τη διαφορετική λειτουργία στην πρόταση μεταξύ ονοματικών και επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων.
<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικό λεξιλόγιο για το περιβάλλον και την επιστήμη. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ειδικό λεξιλόγιο για τις τέχνες και τους καλλιτέχνες. • Σημασία και χρήση λεξιλογίου που σχετίζεται με την τέχνη και τον πολιτισμό.
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία και εξοικείωση με τον χώρο και τη χρήση της σχολικής βιβλιοθήκης. • Ανάγνωση άρθρων (σύντομων και εκτεταμένων) και επιστημονικών δημοσιεύσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωριμία και εξοικείωση με τον χρόνο και τη χρήση της σχολικής βιβλιοθήκης. • 1η συνθετική εργασία: Ανακαλύπτοντας τον Μίκη Θεοδωράκη. • 2η συνθετική εργασία: Ανακαλύπτοντας το δημοτικό τραγούδι. • Γνωριμία με τα δημοτικά τραγούδια του τόπου μας από διάφορες εποχές και περιοχές του ελληνισμού. • Ακρόαση δημοτικών τραγουδιών. • Σύγκριση των δημοτικών τραγουδιών του τόπου μας με αυτά άλλων χωρών και πολιτισμών.

Τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών στο σήμερα

1^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

2^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

3^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

ΒΑΣΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Πώς επηρέασαν οι αρχαίοι πολιτισμοί
τον κόσμο που ζούμε σήμερα;

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση της διδακτικής αυτής ενότητας,
αναμένεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:

- Να διερευνούν και να ερμηνεύουν το λεξιλόγιο και τα κείμενα της ενότητας, παρουσιάζοντας με σαφήνεια τις ιδέες τους.
- Να οργανώνουν τις πληροφορίες που εντοπίζουν και να διαμορφώνουν σύνθετες λέξεις και έννοιες.
- Να αναλύουν τη δομή περιγραφικών και αφηγηματικών παραγράφων.
- Να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν διαφορετικούς κειμενικούς τύπους στην παραγωγή λόγου.
- Να κατανοούν τη μεταγλώσσα της σύνταξης, τους κύριους όρους μιας πρότασης, τις ρηματικές και ονοματικές φράσεις, το αντικείμενο, τα μονόπρωτα και δίπρωτα ρήματα, το κατηγορούμενο και τα συνδετικά ρήματα.
- Να συνεργάζονται αποτελεσματικά σε ομαδικές και συνθετικές εργασίες με βάση ερευνητικά και δημιουργικά ερωτήματα.

Κεντρική έννοια

Αρχαίοι Πολιτισμοί

Έννοιες-κλειδιά

αρχαιολογία

πολιτισμός

θρησκεία

κατακτήσεις

ελευθερία
και
δημοκρατία

Σχετικές έννοιες

ανασκαφές,
αρχαιολογικά
ευρήματακουλτούρα,
τέχνηλατρεία,
πίστηεπεκτατικοί
πόλεμοιισονομία,
πολιτειότητα

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

1

Αρχιτεκτονική

2

Εικονική
περιήγηση
με GPS

3

Αθλητισμός

ΚΑΝΟΥΜΕ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ:

Τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών στο σήμερα

1^ο βήμα:**Ενεργοποίηση ενδιαφέροντος**

Βλέπουμε εικόνες και βίντεο και ανταλλάσσουμε τις σκέψεις μας.

2^ο βήμα:**Ιδεοθύελλα προβλέψεων και υποθέσεων**

Αναρωτιόμαστε τι θα μάθουμε σε αυτήν τη διδακτική ενότητα.

3^ο βήμα:**Καταγραφή προβλέψεων και υποθέσεων**

Καταγράφουμε τις προβλέψεις και τις υποθέσεις μας στον πίνακα ή σε μεγάλο χαρτί.

4^ο βήμα:**Παρακολουθούμε τα μαθήματα με προσοχή**

Στο μάθημα ξαναθυμόμαστε την αρχική συζήτηση, για να δούμε αν είμαστε κοντά στις υποθέσεις μας.

5^ο βήμα:**(Μετά το τέλος της διδακτικής ενότητας)****Επανεξέταση προβλέψεων και υποθέσεων**

Κάνουμε έναν πίνακα με 2 στήλες.

Στη μια στήλη γράφουμε τι υποθέσαμε ότι θα μάθουμε και στην άλλη στήλη γράφουμε τι μάθαμε τελικά.

Με αυτόν τον τρόπο ελέγχουμε «Ποιες από τις υποθέσεις μας επαληθεύτηκαν».

Η ιστορία των πολιτισμών

Η ιστορία των πολιτισμών είναι ένας πολυδιάστατος αφηγηματικός χώρος που απεικονίζει την εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας και του πολιτισμού μέσα από τους αιώνες. Κάθε πολιτισμός φέρει μια μοναδική ταυτότητα και συμβάλλει στο σύνολο της ανθρώπινης ιστορίας. Από την αρχαιότητα με τους αιγυπτιακούς και μεσοποταμιακούς πολιτισμούς μέχρι την κλασική Ελλάδα και τη Ρώμη, οι πολιτισμοί διαμόρφωσαν το παγκόσμιο τοπίο με την τέχνη, τη φιλοσοφία, τις πολιτικές δομές και τις επιστημονικές ανακαλύψεις τους.

Οι ανατολικοί πολιτισμοί, όπως η Κίνα και η Ινδία, ανέδειξαν πλούσιες παραδόσεις και φιλοσοφίες που επηρέασαν την ανθρωπότητα μέσα από τους αιώνες. Η μεσαιωνική περίοδος είδε την άνθηση του Ισλάμ και τη διάδοση της μουσουλμανικής πολιτισμικής κληρονομιάς.

Κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης, η Ευρώπη ξαναγεννήθηκε πνευματικά και πολιτισμικά ανακαλύπτοντας την κληρονομιά των αρχαίων πολιτισμών και προάγοντας την επιστήμη και την τέχνη. Η εποχή των επαναστάσεων

και των επιστημονικών επαναστάσεων στον 17ο και 18ο αιώνα έφερε την περίοδο του Διαφωτισμού και την ανάπτυξη της δημοκρατίας.

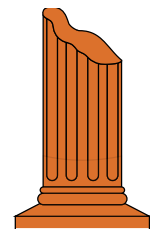
Η Βιομηχανική Επανάσταση άνοιξε τον δρόμο στη σύγχρονη εποχή, αλλάζοντας ριζικά την κοινωνία, την οικονομία και την πολιτική. Στον 20ό αιώνα, η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική πρόοδος έφεραν τους ανθρώπους πιο κοντά, δημιουργώντας όμως και νέες προκλήσεις.

Αυτή η σύντομη αναδρομή δείχνει την πολυπλοκότητα και την πλούσια ποικιλία των πολιτισμών που έχουν σχηματίσει την πορεία της ανθρωπότητας. Η κατανόηση και η εκτίμηση αυτών των πολιτισμών είναι ουσιώδης για την κατανόηση του παρόντος και την προετοιμασία για το μέλλον.

Arnold J. Toynbee, *A Study of History* / Will Durant, *The Story of Civilization* / Jared Diamond, *Guns, Germs, and Steel* (διασκευή).

1. (Ομαδική άσκηση στην ολομέλεια της τάξης)

Προσπαθήστε να απαντήσετε στις ερωτήσεις με βάση το κείμενο.

1. Ποιοι αρχαίοι πολιτισμοί της Ανατολής αναφέρονται ως από τους πρώτους στην ιστορία της ανθρωπότητας;
2. Ποιοι μεγάλοι πολιτισμοί της αρχαιότητας, εκτός από την Αίγυπτο και τη Μεσοποταμία, σημάδεψαν την πορεία της ιστορίας;
3. Ποια εποχή στην ιστορία χαρακτηρίστηκε από την επανεκτίμηση της κληρονομιάς των αρχαίων πολιτισμών;
4. Ποια θρησκεία εμφανίστηκε κατά τη μεσαιωνική περίοδο και επηρέασε εκτεταμένα την ιστορία;
5. Ποιες μεγάλες αλλαγές του 17ου και 18ου αιώνα οδήγησαν στον Διαφωτισμό και στην ανάπτυξη της δημοκρατίας;
6. Ποιος αιώνας χαρακτηρίζεται ως η εποχή των Φώτων;
7. Ποιος ιστορικός γράφει το έργο «Μια Μελέτη της Ιστορίας»;»
8. Ποιος συγγραφέας είναι γνωστός για το έργο του «Η Ιστορία του Πολιτισμού»;»
9. Ποιος συγγραφέας ανέλυσε τους λόγους πίσω από την ανισότητα των πολιτισμών στο έργο του «Οπλα, Παθολόγια και Χάλυβας»;»
10. Ποιος είναι ένας από τους κύριους λόγους για την κατανόηση και μελέτη της ιστορίας των πολιτισμών;

Η ελληνική επιρροή στον σύγχρονο πολιτισμό

Ο ελληνικός πολιτισμός, που εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια χιλιάδων ετών θεωρείται το λίκνο του σύγχρονου δυτικού πολιτισμού. Η δημοκρατία, η δίκη από ενόρκους και η νομική ισότητα είναι μερικές από τις πολιτικές διαδικασίες που ξεκίνησαν από την αρχαία Ελλάδα. Οι φιλόσοφοι και στοχαστές της έθεσαν τα πνευματικά θεμέλια πολλών πεδίων σπουδών, όπως η αστρολογία, τα μαθηματικά, η βιολογία, η μηχανική, η ιατρική και η γλωσσολογία. Τα πρότυπα ομορφιάς και δημιουργικής αξίας στην τέχνη, τη λογοτεχνία, τη μουσική, την αρχιτεκτονική και τις τέχνες του θεάματος, επίσης, καθιερώθηκαν από τους Έλληνες.

Το μεγάλο θέατρο της Επιδαύρου, σχεδιασμένο από τον Πολύκλειτο τον Νεότερο τον 4ο αιώνα π.Χ.

Φιλοσοφία και επιστήμη

Οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν έναν εκλεπτυσμένο φιλοσοφικό και επιστημονικό πολιτισμό, βασισμένο στις γνώσεις των πολιτισμών της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας. Ένα από τα βασικά σημεία της φιλοσοφίας τους ήταν η έμφαση στη λογική και την έρευνα. Οι Έλληνες μαθηματικοί, όπως ο Πυθαγόρας, ο Ευκλείδης και ο Αρχιμήδης, συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη της γεωμετρίας και των μαθηματικών αποδείξεων. Επίσης, οι Έλληνες αστρονόμοι ανέπτυξαν τα πρώτα αστρονομικά μοντέλα για την κίνηση των πλανητών και τον άξονα της Γης.

Ο Ιπποκράτης, ο πιο διάσημος γιατρός της αρχαιότητας, ίδρυσε μια ιατρική σχολή και έγραψε πολλές ιατρικές πραγματείες, καθιερώνοντας τη σύγχρονη ιατρική. Ο όρκος του Ιπποκράτη παραμένει πρότυπο για τους γιατρούς μέχρι σήμερα. Η φιλοσοφία τους αποτυπώνεται στους διαλόγους του Πλάτωνα, ενώ ο Αριστοτέλης έγραψε για θέματα όπως η βιολογία και το δράμα.

Τέχνη, λογοτεχνία και θέατρο

Η λογοτεχνία και το θέατρο ήταν σημαντικά στην αρχαία ελληνική κοινωνία. Το ελληνικό θέατρο ξεκίνησε τον έκτο αιώνα π.Χ. στην Αθήνα με έργα τραγωδίας θρησκευτικές γιορτές, οι οποίες, ενέπνευσαν στη συνέχεια την κωμωδία. Τα έργα θεατρικών συγγραφέων, όπως ο Σοφοκλής και ο Αριστοφάνης αποτελούν το θεμέλιο του σύγχρονου

θεάτρου. Επίσης, τα επικά ποιήματα του Ομήρου, η «Ιλιάδα» και η «Οδύσσεια», τα οποία συγκεντρώνουν τις περιπέτειες και τα κατορθώματα ηρώων, όπως ο Αχιλλέας και ο Οδυσσεύς, προσφέρουν μια πλούσια πηγή μυθολογίας, ιστορίας και ηθικών διδαγμάτων. Αυτά τα έργα έχουν επηρεάσει βαθιά την ελληνική λογοτεχνία και αποτελούν βασικά κείμενα για την κατανόηση της αρχαίας ελληνικής κουλτούρας.

Η ελληνική τέχνη, ιδιαίτερα η γλυπτική και η αρχιτεκτονική, επηρέασε άλλες κοινωνίες. Οι Έλληνες γλύπτες αποτύπωσαν την ανθρώπινη μορφή με ακρίβεια και εξιδανικευμένη τελειότητα. Οι αρχιτέκτονες παρείχαν μερικά από τα πιο χαρακτηριστικά κτίρια του αρχαίου κόσμου, όπως ναούς και θέατρα, τα οποία επηρέασαν την αρχιτεκτονική μέχρι σήμερα.

Η Κληρονομιά του ελληνικού πολιτισμού

Ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας είχε τεράστια επιρροή σε πολλούς τομείς: γλώσσα, πολιτική, εκπαιδευτικά συστήματα, φιλοσοφία, επιστήμη και τέχνες. Μέσω της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, ο ελληνικός πολιτισμός έγινε θεμέλιο του δυτικού πολιτισμού. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία διέσωσε την κλασική ελληνική γραμματεία, επηρεάζοντας τη μεσαιωνική παράδοση και αργότερα την Αναγέννηση.

Owlcation, 11 Ways Ancient Greece Influenced Modern Society / Khan Academy, Classical Greek Culture (διασκευή).

1. (Ομαδική άσκηση διαφοροποιημένη, διαβαθμισμένης δυσκολίας)

Διαβάστε το κείμενο μία φορά και απαντήστε στις 2 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, την 1η και 2η ερώτηση. Διαβάστε το κείμενο δεύτερη και τρίτη φορά και απαντήστε στην 3η και 4η ερώτηση.

1. Ποιος από τους παρακάτω αρχαίους Έλληνες ήταν γνωστός για τις ιατρικές του πραγματείες;

- α) Πυθαγόρας β) Ιπποκράτης γ) Ευκλείδης

2. Ποιοι από τους παρακάτω συνέβαλαν στην ανάπτυξη της γεωμετρίας και των μαθηματικών αποδείξεων;

- α) Αριστοτέλης και Πλάτωνας β) Πυθαγόρας, Ευκλείδης και Αρχιμήδης γ) Όμηρος και Σοφοκλής

3. Πώς η ελληνική φιλοσοφία και επιστήμη επηρέασαν τη σύγχρονη ιατρική πρακτική και τις επιστημονικές μεθόδους παρατήρησης και έρευνας;

.....

.....

4. Ποια ήταν η σημασία των επικών ποιημάτων του Ομήρου, της «Ιλιάδας» και της «Οδύσσειας», για την αρχαία ελληνική λογοτεχνία και κουλτούρα, και πώς αυτά τα έργα επηρέασαν τη σύγχρονη λογοτεχνία και εκπαίδευση;

.....

.....

2ο κείμενο: διαφοροποιημένο, μικρότερης δυσκολίας

Η Ελληνική επιρροή στον σύγχρονο πολιτισμό

Ο αρχαίος Ελληνικός πολιτισμός είναι η βάση του σύγχρονου πολιτισμού μας. Πολλές σημαντικές ιδέες και πρακτικές που χρησιμοποιούμε σήμερα προέρχονται από την αρχαία Ελλάδα. Η δημοκρατία, όπου οι πολίτες ψηφίζουν για να αποφασίσουν για τα θέματα της χώρας τους, ξεκίνησε στην αρχαία Ελλάδα. Επίσης, οι Έλληνες ανέπτυξαν συστήματα δικαιοσύνης που ακόμα και σήμερα χρησιμοποιούνται.

Οι Έλληνες φιλόσοφοι και επιστήμονες, όπως ο Πυθαγόρας, ο Ευκλείδης και ο Αρχιμήδης, βοήθησαν πολύ στην ανάπτυξη των μαθηματικών και της γεωμετρίας. Οι αστρονόμοι τους έφτιαξαν τα πρώτα μοντέλα για την κίνηση των πλανητών. Ο Ιπποκράτης είναι ένας από τους πιο γνωστούς γιατρούς της αρχαιότητας, έβαλε τις βάσεις της σύγχρονης ιατρικής. Ο όρκος του Ιπποκράτη,

που δεσμεύει τους γιατρούς να κάνουν το καλό και να μην προκαλούν κακό στους ασθενείς, χρησιμοποιείται ακόμα και σήμερα.

Ακόμα, η λογοτεχνία και το θέατρο ήταν πολύ σημαντικά στην αρχαία Ελλάδα. Ο Όμηρος έγραψε την «Ιλιάδα» και την «Οδύσσεια», δύο από τα πιο γνωστά επικά ποιήματα. Ο Αισχύλος και ο Αριστοφάνης δημιούργησαν το αρχαίο θέατρο, την τραγωδία και την κωμωδία.

Ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας επηρέασε πολλούς τομείς όπως η γλώσσα, η πολιτική, η επιστήμη και οι τέχνες. Ο ελληνικός πολιτισμός διατηρήθηκε μέσω της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και έγινε σημαντικός για όλη τη Δύση. Στη συνέχεια, η Βυζαντινή Αυτοκρατορία διέσωσε την ελληνική γραμματεία και επηρέασε την Ευρώπη και την Αναγέννηση.

1. (Ολομέλεια της τάξης) Διαβάστε και συζητήστε το παρακάτω κείμενο.

Ένα αρχαίο ίχνος στην καθημερινότητά μας: το Πυθαγόρειο Θεώρημα

Κάποιες ιδέες είναι τόσο δυνατές, που ταξιδεύουν στον χρόνο. Το Πυθαγόρειο Θεώρημα είναι μία από αυτές. Είναι ένα αρχαίο μαθηματικό εργαλείο που χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα σε πολλές πλευρές της σύγχρονης ζωής, από την τεχνολογία μέχρι την αρχιτεκτονική και τον αθλητισμό. Αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών συνεχίζουν να επηρεάζουν τη σύγχρονη ζωή.

2. (Ομαδική εργασία) Εργαστείτε σε μικρές ομάδες και εστιάστε στο Πυθαγόρειο Θεώρημα ως ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αρχαίου ελληνικού πολιτισμού που συνεχίζει να επηρεάζει τη σύγχρονη ζωή.

Βήματα εργασίας:

1ο βήμα: Επιλογή τίτλου

Επιλέξτε έναν από τους παρακάτω τίτλους ή δημιουργήστε δικό σας:

1. Παίζοντας ποδόσφαιρο με τον Πυθαγόρα
2. Βρίσκοντας το δρόμο μου με οδηγό τον Πυθαγόρα
3. (Γράφουμε τον δικό μας τίτλο)

2ο βήμα: Αναζήτηση πληροφοριών

Αναζητήστε πληροφορίες από βιβλία που θα βρείτε στη βιβλιοθήκη του σχολείου ή της τάξης σας, και στο διαδίκτυο.

3ο βήμα: Συγγραφή κειμένου

Γράψτε ένα σύντομο ενημερωτικό κείμενο (1 παράγραφος). Φροντίστε να έχει:

- εισαγωγική πρόταση που παρουσιάζει το θέμα,
- 2–3 προτάσεις με βασικές πληροφορίες και ένα παράδειγμα εφαρμογής στη σύγχρονη ζωή,
- μια καταληκτική πρόταση (κατακλείδα) που ολοκληρώνει την παράγραφο.

4ο βήμα: Δημιουργία αφίσας

Δημιουργήστε μια αφίσα που να περιλαμβάνει:

- τον τίτλο της εργασίας,
- μία βασική πληροφορία,
- ένα σκίτσο ή εικόνα που δείχνει τη σύγχρονη εφαρμογή.

5ο βήμα: Παρουσίαση

Δημιουργήστε μια ψηφιακή παρουσίαση και παρουσιάστε την στην ολομέλεια της τάξης. Αναρτήστε την αφίσα στον χώρο που είναι προσβάσιμος για όλους/ες.

Η μαγεία των Τεμπών

Είναι θαυμάσιο να παρακολουθεί κανείς, καθώς φεύγει με το σιδηρόδρομο από τη Λάρισα, με ποιο τρόπο ο κάμπος αρχίζει σιγά σιγά να στενεύει, να σβήνεται και να χάνεται, με ποιο τρόπο τα πρώτα ανασηκώματα του εδάφους, οι πρόβουνοι του Όλυμπου και της Όσσας, καμπυλώνονται στο διάστημα και με ποιο τρόπο τα δυο βουνά πλησιάζουν το ένα τ' άλλο, σα να θυμούνται κάθε στιγμή την προαιώνια εποχή, που αποτελούσαν αδιάσπαστο σύνολο, και να παραπονιούνται για το χωρισμό.

Εδώ πέρα βρίσκονται δυο βουνά χωρισμένα αναμεταξύ τους με στενότατο πέρασμα· η λαϊκή παράδοση τα θέλει να φιλονικούν, τα βλέπει να στέκονται αντιμέτωπα, γεμάτα ζήλια και πάθος. Κ' είναι περίεργο, πως η μόνη αίσθηση που δε φαντάζομαι να εξουσιάζει τον ταξιδιώτη, μόλις μπει στην κοιλάδα των Τεμπών, είναι η αίσθηση του μίσους και της αλληλομαχίας των δυο βουνών. Τι εξαφανίζει την εντύπωση της αλληλομαχίας αυτής; Χω-

ρίς αμφιβολία, τα δυο στοιχεία που κυριαρχούν μαζί με την πέτρα στα Τέμπη: το νερό και το πράσινο.

Περπατώντας κανείς μαζί με τον Πηνειό, κάτω από τους ψηλτούς βουνίσσιους ίσκιους, μέσα στη μαγευτική κοιλάδα, αισθάνεται, πως τον έχει αγαπήσει όσο δεν αγάπησε τίποτε ποτέ. Είναι ο καλόβολος και πλουσιοπάροχος τροφοδότης του θαύματος· αυτός μαζεύει με στοργή και με φρόνηση τα τρεχούμενα νερά, που κατηφορίζουν στις ανθισμένες πλαγιές, που βγαίνουν στο φως ανάμεσ' από τα μυστικά ανοίγματα των βράχων, που τραγουδούν στις φαγωμένες πέτρες και κελαρύζουν στις νεροσυρμές· αυτός δημιουργεί με τη θαυμαστή του φροντίδα το έπος των ατέλειωτων πλατανιών, που σηκώνονται θριαμβευτικά στα μεσοούρανα κι απλώνουν τ' απειράριθμα κλαδιά με τα πλατιά καταπράσινα φύλλα προς κάθε κατεύθυνση και γεμίζουν το διάστημα υγρή ανακουφιστική σκιά· αυτός θρέφει την πράσινη φτέρη, το κατόρθωμα της συ-

μπυκνωμένης δροσιάς- αυτός κάνει τις ροδοδάφνες ν' ανθίζουν στους ήμερους όχτους του και την αγράμπελη να τινάζει τα λυγερά της κλαδιά και να γεμίζει μεθυστική ευωδιά τον αέρα· κι αυτός ο ίδιος με το σιγηλό του κυμάτισμα, με το φιδογλίστρημά του, με τα νησάκια που

σχηματίζει στη ράχη του, με τον ήρεμο παφλασμό του στα πόδια των πρασινισμένων βράχων, δημιουργεί την εξαίσια συμφωνία των καλοκαιρινών Τεμπών.

I.M. Παναγιωτόπουλος, *Ελληνικοί ορίζοντες*

Ολυμπία

Ολυμπία. Αγώνες, γυαλιστερά προπονημένα κορμιά, αθάνατοι στεφανωμένοι αθλητές, οι σίχοι του Πινδάρου, θεοί, ήρωες, αετώματα, όλο το αρχαίο μαρμάρινο δράμα ταραχτήκε μια στιγμή μολεμένο από τους ιδρωμένους, φωνακλάδες, παραδομένους στο εμπόριο πανηγυριώτες. Μας έχουν παραστρατήσει τα βιβλία κι οι δάσκαλοι, κι η αρχαία Ελλάδα κατάντησε στη φαντασία μας μια σειρά μαρμαρένια αγάλματα άψυχα· κι όταν πάμε προσκυνητές σε αρχαία ερείπια μας αρέσει να τα βλέπουμε έρημα και βουβά, σε ρομαντική εγκατάλειψη.

Μα η αρχαία Ελλάδα ήταν γεμάτη φωνές και καβγάδες κι εμπόρους, κι ο Κλάδεος τούτος ποταμός κι ο Αλφειός στους μεγάλους αγώνες μούγκριζαν όπως σήμερα από ανθρώπους, αλόγατα και γουρούνια. Έτσι θα στήνονταν και τότε οι παρδαλές παράγκες και θα πουλούσαν κρέατα, στραγάλια, παιχνίδια και πήλινους θεούς. Η αρχαία Ελλάδα δεν ήταν ένας άοσμος ανέγγιχτος υπερφυσικός ανθός· ήταν ένα δέντρο που ρίζωνε βαθιά στη γης κι έτρωγε λάσπες κι είχε ανθίσει. Όσο μάλιστα περισσότερη λάσπη έτρωγε, τόσο κατεργάζονταν και πιο πλούσιο τον ανθό της. Η περίφημη αρχαία απλότητα, η ισορροπία, η γαλήνη, δεν ήταν οι φυσικές ακοπίαστες αρετές μιας γαλήνιας ισορροπημένης ράτσας· ήταν δύσκολοι άθλοι, λάφυρα από φοβερούς αγώνες, αιώνες πάλευαν οι σκοτεινές οργιαστικές δυνάμεις της γης με τις φωτεινές δυνάμεις του ανθρώπου. Κι έτυχε - αυτό είναι το ελληνικό θαύμα - για κάμποσα χρόνια να νικήσει ο ανθρώπινος Λόγος το χάος.

Νίκος Καζαντζάκης, *Ταξιδεύοντας: Ιταλία, Αίγυπτος, Σινά, Ιερουσαλήμ, Κύπρος, Μοριάς*, εκδ. Έθνος, Αθήνα 2014, σ. 237-238.

1. (Ατομική εργασία) Διάβασε προσεκτικά τα δύο κείμενα, στα οποία οι συγγραφείς περιγράφουν τρόπους που εντυπωσιάζουν τον ταξιδιώτη και του δημιουργούν έντονα συναισθήματα. Διάλεξε έναν τρόπο που γνωρίζεις, φυσικό ή ιστορικό, και γράψε στο τετράδιό σου μια παράγραφο στην οποία περιγράφεις πώς είναι ο τρόπος αυτός και τι αισθάνεσαι όταν βρίσκεσαι εκεί.

Αναγέννηση

Ο όρος «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ» αναφέρεται σε μια περίοδο της ιστορίας της Δυτικής Ευρώπης που εκτείνεται από τις αρχές του 14ου έως τα τέλη του 16ου αιώνα περίπου. Στα γραπτά της εποχής ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα νέο κίνημα, ένα νέο πνεύμα αναγέννησης στην τέχνη και τη λογοτεχνία. Πρωτοχρησιμοποιήθηκε για την αναβίωση της μελέτης των κλασικών κειμένων, που διαδόθηκε από τον Ιταλό ποιητή και μελετητή των λατινικών, Πετράρχη (1304-1374), ο οποίος απέρριπτε τον Μεσαίωνα ως περίοδο «σκοταδισμού». Αργότερα, ο Έρασμος από το Ρότερνταμ (περ. 1469-1536) υποδέχτηκε με ενθουσιασμό τις νέες μεταφράσεις των αρχαίων κλασικών και υποστήριξε μια «πιο καθαρή λογοτεχνία».

Η ιδέα της αναγέννησης στην τέχνη αναπτύχθηκε από τον φλωρεντινό κριτικό τέχνης Τζόρτζιο Βαζάρι (1511-1574), ο οποίος στο έργο του «Βίοι των επιφανών ζωγράφων, γλυπτών και αρχιτεκτόνων» (1550) υποστήριζε ότι η τέχνη ξαναγεννήθηκε στην Ιταλία γύρω στο 1250 κι εξελίχθηκε από την «παιδική της ηλικία» και τη «νεότητα» προς την ωριμότητα του 16ου αιώνα. Αυτή ακριβώς η συνειδητή γνώση, ότι αποτελεί κάτι νέο και ανώτερο, δίνει έναν ενιαίο χαρακτήρα στην περίοδο της Αναγέννησης.

Σήμερα, έχοντας το πλεονέκτημα της ιστορικής προοπτικής, θεωρούμε ότι η Αναγέννηση συνέχισε εποικοδομητικά παρά ήρθε σε ρήξη με τη μεσαιωνική της κληρονομιά, ενώ η βόρεια Ευρώπη θεωρείται εξίσου σημαντική με την Ιταλία στην ανάπτυξη των νέων ιδεωδών και τεχνικών. Βόρεια και νότια από τις Άλπεις δημιουργήθηκε ένα νέο ενδιαφέρον για τον νατουραλισμό. Για τους Ιταλούς, το αρχαίο ρωμαϊκό παρελθόν είχε το κλειδί για την αλήθεια στην τέχνη, ενώ οι Φλαμανδοί θα το έβρισκαν στην παρατήρηση της φύσης.

Η Κυρία με την ερμίνη, Λεονάρντο ντα Βίντσι, 1490

Η αλληλεπίδραση των δύο αυτών προσεγγίσεων ήταν ένας από τους παράγοντες που καθόρισαν το ύφος της Αναγέννησης.

1. (Ατομική εργασία) Αφού διαβάσεις προσεκτικά το παραπάνω κείμενο, να δώσεις τη σωστή απάντηση στα ερωτήματα που ακολουθούν.

1. Ποιος ποιητής και μελετητής των λατινικών απέρριπτε τον Μεσαίωνα ως περίοδο

«σκοταδισμού;»

- α) Τζόρτζιο Βαζάρι
- β) Πετράρχης
- γ) Έρασμος από το Ρότερνταμ

2. Πότε εκτείνεται περίπου η περίοδος της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη;

- α) Από τις αρχές του 16ου έως τα τέλη του 18ου αιώνα
- β) Από τις αρχές του 12ου έως τα τέλη του 14ου αιώνα
- γ) Από τις αρχές του 14ου έως τα τέλη του 16ου αιώνα

3. Ποιος φλωρεντινός κριτικός τέχνης συνέγραψε το έργο «Βίοι των επιφανών ζωγράφων, γλυπτών και αρχιτεκτόνων;»

- α) Τζόρτζιο Βαζάρι
- β) Πετράρχης
- γ) Έρασμος από το Ρότερνταμ

4. Ποιο στοιχείο της αναγέννησης περιγράφεται ως η «παιδική της ηλικία;»

- α) Ο φλωρεντινός κριτικός τέχνης
- β) Το νέο κίνημα στην τέχνη και τη λογοτεχνία
- γ) Η αναβίωση της μελέτης των κλασικών κειμένων

5. Ποια περίοδος αναφέρεται στο κείμενο ως «σκοταδισμός;»

- α) Η μεσαιωνική περίοδος
- β) Η περίοδος της Αναγέννησης
- γ) Η περίοδος της Επανάστασης

6. Ποιος ήταν ο κύριος πρωταγωνιστής στην αναβίωση της μελέτης των κλασικών κειμένων;

- α) Πετράρχης
- β) Έρασμος από το Ρότερνταμ
- γ) Τζόρτζιο Βαζάρι

7. Ποιος Ιταλός ποιητής και μελετητής των λατινικών αναφέρεται στο κείμενο;

- α) Πετράρχης
- β) Έρασμος από το Ρότερνταμ
- γ) Τζόρτζιο Βαζάρι

8. Ποιος από τους παρακάτω ήταν ένας από τους πρωταρχικούς υποστηρικτές της αναβίωσης της μελέτης των αρχαίων κλασικών;

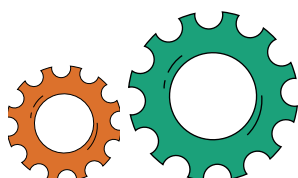
- α) Ο Πετράρχης
- β) Ο Έρασμος από το Ρότερνταμ
- γ) Ο Τζόρτζιο Βαζάρι

9. Ποιος ήταν ο σημαντικός ιστορικός που έθεσε τον όρο «Αναγέννηση» για να περιγράψει την περίοδο αυτή;

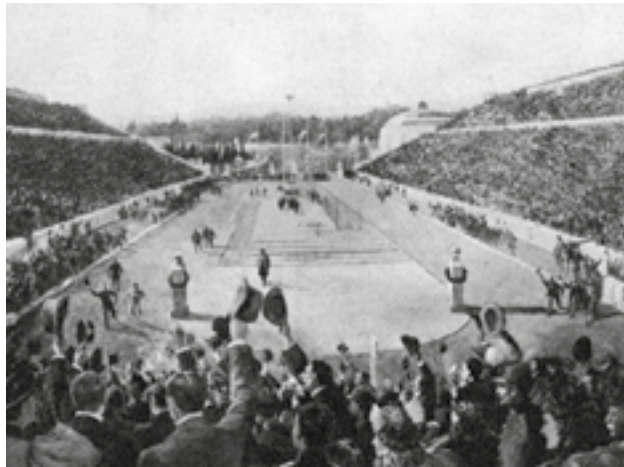
- α) Πετράρχης
- β) Έρασμος από το Ρότερνταμ
- γ) Τζόρτζιο Βαζάρι

10. Ποιος ήταν ο πρωταρχικός σκοπός του κινήματος της Αναγέννησης;

- α) Η εξέλιξη της ποίησης
- β) Η αναβίωση της μελέτης των αρχαίων κειμένων
- γ) Η ανάπτυξη νέων τεχνικών στη ζωγραφική

Ως φόρος τιμής στην αρχαία Ελλάδα, οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες που διοργανώθηκαν από τη ΔΟΕ πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1896. Οι Αγώνες του 1896 συγκέντρωσαν 14 έθνη και 241 αθλητές που συμμετείχαν σε 43 αγώνες.

Παναθηναϊκό στάδιο, τελετή έναρξης 1896

Ολυμπιακοί Αγώνες Αθήνα 2004

Η επίδραση της αρχαίας Ελλάδας στον κόσμο: Η περίπτωση των Ολυμπιακών Αγώνων

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα από τα πιο γνωστά και σημαντικά πολιτιστικά κληροδοτήματα της αρχαίας Ελλάδας, που συνεχίζουν να επηρεάζουν τον σύγχρονο κόσμο. Ξεκίνησαν το 776 π.Χ. στην Ολυμπία, αφιερωμένοι στον θεό Δία. Οι Αγώνες διοργανώνονταν κάθε τέσσερα χρόνια και περιλάμβαναν αθλήματα, όπως το τρέξιμο, η πάλη, η δισκοβολία και το παγκράτιο, ένας συνδυασμός πάλης και πυγμαχίας.

Οι αθλητές που κέρδιζαν στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες τιμούταν πολύ στις πόλεις τους. Οι αγώνες αυτοί δεν ήταν μόνο αθλητικά γεγονότα, αλλά και θρησκευτικές τελετές που τιμούσαν τους θεούς. Κατά τη διάρκεια των αγώνων, υπήρχε εκεχειρία, δηλαδή σταματούσαν οι πόλεμοι, ώστε οι αθλητές και οι θεατές να μπορούν να ταξιδέψουν με ασφάλεια στην Ολυμπία.

Οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες σταμάτησαν τον 4ο αιώνα μ.Χ. από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄, ο οποίος απαγόρευσε όλες τις παγανιστικές τελετές. Μετά από πολλά χρόνια, οι Αγώνες αναβίωσαν το 1896 από τον Γάλλο βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέν. Οι πρώτοι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες διοργανώθηκαν στην Αθήνα και περιλάμβαναν αθλήματα, όπως η γυμναστική, η κολύμβηση και η πάλη.

Σήμερα, οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι ένα παγκόσμιο γεγονός που προάγει την ειρήνη και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών. Οι αγώνες περιλαμβάνουν πλέον και Παραολυμπιακούς Αγώνες για αθλητές με αναπηρίες, καθώς και Ολυμπιακούς Αγώνες Νέων για νεότερους αθλητές.

Η επιρροή της αρχαίας Ελλάδας μέσα από τους Ολυμπιακούς Αγώνες είναι τεράστια, δείχνοντας πώς η αθλητική αριστεία και η ειρηνική συνύπαρξη μπορούν να ενώσουν ανθρώπους από όλο τον κόσμο. Οι αρχές της τιμής, της δίκαιης αγωνιστικότητας και της ειρήνης συνεχίζουν να αποτελούν βασικά στοιχεία των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων.

Πηγές: Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Ιστορίας (World History Encyclopedia), "Αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες"· History.com, "Οι Ολυμπιακοί Αγώνες"· Khan Academy, "Ολυμπιακοί Αγώνες" (διασκευή από ψηφιακές πηγές).

Τι συμβολίζει η Ολυμπιακή Φλόγα;

Τελετή Ολυμπιακής Φλόγας στην αρχαία Ολυμπία, Ελλάδα

Ένα άλλο κοινό σύμβολο των Ολυμπιακών Αγώνων είναι η φλόγα. Η ιδέα προήλθε από την αρχαία Ελλάδα, όπου μια ιερή φωτιά κρατήθηκε αναμμένη σε όλη τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων ως φόρος τιμής στην Εστία, την ελληνική θεά της εστίας και της οικογενειακής ζωής.

Η παράδοση της αφής της Ολυμπιακής φλόγας επανεισήχθη κατά τη διάρκεια των Θερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 1928 στο Άμστερνταμ. Στη συνέχεια, η λαμπαδρομία προστέθηκε στους Αγώνες του Βερολίνου το 1936.

Ποια είναι η σημασία των Ολυμπιακών Δακτυλίων;

Οι Ολυμπιακοί Δακτύλιοι σχεδιάστηκαν από τον βαρόνο Πιερ ντε Κουμπερτέντο 1912. Ο μπλε, ο μαύρος, ο κόκκινος, ο κίτρινος και ο πράσινος δακτύλιος σε λευκό φόντο προορίζονταν να αντιπροσωπεύουν τις πέντε συμμετέχουσες ηπείρους: Αφρική, Ασία, Ωκεανία (Αυστραλία/ Πολυνησία), Αμερική και Ευρώπη. Ήταν επίσης τα χρώματα των σημαίων της πρώτης ομάδας των χωρών που συμμετείχαν.

Όταν κυκλοφόρησε το σχέδιο, ο Κουμπερτέν είπε:

«Τα έξι χρώματα [συμπεριλαμβανομένου του λευκού φόντου της σημαίας] συνδυασμένα με αυτόν τον τρόπο αναπαράγουν τα χρώματα κάθε χώρας χωρίς εξαίρεση. Το μπλε και το κίτρινο της Σουηδίας, το μπλε και το άσπρο της Ελλάδας, καθώς και οι τρίχρωμες σημαίες της Γαλλίας, της Αγγλίας και των Ηνωμένων Πολιτειών

Οι Ολυμπιακοί Δακτύλιοι σχεδιάστηκαν από τον βαρόνο Pierre de Coubertin.

περιλαμβάνονται στα σύμβολα που χρησιμοποιούνται στα σύμβολα που χρησιμοποιούνται. Σε αυτά προστίθενται οι σημαίες της Γερμανίας, του Βελγίου, της Ιταλίας και της Ουγγαρίας, μαζί με το κίτρινο και το κόκκινο της Ισπανίας, οι καινοτόμες σημαίες της Βραζιλίας και της Αυστραλίας, καθώς και η παραδοσιακή σημαία της Ιαπωνίας και η σύγχρονη της Κίνας.

1. (Ομαδική άσκηση διαφοροποιημένη, διαβαθμισμένης δυσκολίας)
Διαβάστε το κείμενο και απαντήστε στις 5 πρώτες ερωτήσεις. Διαβάστε δεύτερη φορά το κείμενο και απαντήστε στις επόμενες 3 ερωτήσεις που είναι δυσκολότερες.

1. Πότε ξεκίνησαν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες στην αρχαία Ελλάδα;

.....

2. Σε ποιον θεό ήταν αφιερωμένοι οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες;

.....

3. Ποια αθλήματα περιλάμβαναν οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες;

.....

.....

4. Ποιος Ρωμαίος αυτοκράτορας σταμάτησε τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες;

.....

5. Πότε αναβίωσαν οι σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες και από ποιον;

.....

6. Ποιος ήταν ο σκοπός της εκχειρίας κατά τη διάρκεια των αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων και πώς επηρέαζε τους πολέμους μεταξύ των ελληνικών πόλεων;

.....

.....

7. Ποια ήταν η σημασία της τιμής και της δίκαιης αγωνιστικότητας στους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες και πώς αυτά τα ιδανικά συνεχίζουν να επηρεάζουν τους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες;

.....

.....

8. Πώς οι αρχαίοι Ολυμπιακοί Αγώνες επηρέασαν τη σύγχρονη έννοια των διεθνών αθλητικών αγώνων και της παγκόσμιας συνεργασίας;

.....

.....

.....

Μικρή ιστορία για τον τεράστιο μινωικό πολιτισμό

Ο μινωικός πολιτισμός ήταν ο πρώτος μεγάλος πολιτισμός της Εποχής του Χαλκού στην Κρήτη. Άνθισε από το 3000 μέχρι το 1450 π.Χ., χάρη στην καλή οργάνωση της κοινωνίας του και στην τεράστια δύναμή του στη θάλασσα.

Τα ανάκτορά του στην Κνωσό ήταν εντυπωσιακά. Ξεχώριζαν για τα πολλά τους πατώματα, τους περίπλοκους σωλήνες νερού (υδραυλικά δίκτυα) και τις όμορφες τοιχογραφίες. Αυτές οι τοιχογραφίες έδειχναν θαλάσσια τοπία και θρησκευτικές τελετές.

Η οικονομία των Μινωιτών βασιζόταν στο εμπόριο που έκαναν με τα πλοία τους. Ταξίδευαν στο Αιγαίο, στην Αίγυπτο και στην Ανατολή, μεταφέροντας λάδι, κρασί, κεραμικά και μέλι. Οι τεχνίτες τους έφτιαχναν επίσης πανέμορφα κοσμήματα από χρυσό και ελεφαντόδοντο. Μάλιστα, χάρη στη γραφή τους, έχουμε σήμερα μια εικόνα της καθημερινής τους ζωής. Χρησιμοποιούσαν τη Γραμμική Α, που ακόμα δεν την έχουμε αποκρυπτογραφήσει πλήρως, καθώς και τα κρητικά ιερογλυφικά.

Ο μινωικός πολιτισμός άρχισε να παρακμάζει μετά το

1450 π.Χ. Τότε, μια πολύ δυνατή έκρηξη ηφαιστείου στη Σαντορίνη προκάλεσε ένα τεράστιο κύμα (τσουνάμι) που κατέστρεψε τα λιμάνια τους. Παράλληλα, οι Μυκηναίοι από την ηπειρωτική Ελλάδα εκμεταλλεύτηκαν αυτή την αδυναμία και κυριάρχησαν στο νησί. Παρόλα αυτά, οι Μινωίτες ήταν τόσο καλοί στην τέχνη και είχαν ένα τόσο οργανωμένο εμπορικό δίκτυο που οι Μυκηναίοι τα υιοθέτησαν κι έτσι η κληρονομιά τους συνεχίζει να μας συναρπάζει μέχρι και σήμερα.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από τη World History Encyclopedia.

Μικρή ιστορία των αρχαίων Αιγυπτίων

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι αποτελούν έναν από τους πιο φημισμένους και μυστηριώδεις πολιτισμούς της αρχαιότητας, με μια μακρά και πλούσια ιστορία που εκτείνεται περίπου στα 3.000 χρόνια. Ας δούμε μια σύντομη ιστορία των αρχαίων Αιγυπτίων με βάση αξιόπιστες πηγές:

1. Πρώιμη αιγυπτιακή ιστορία: Η αρχαία Αίγυπτος διασχίζεται από τον ποταμό Νείλο και είναι γνωστή για τον πολιτισμό που αναπτύχθηκε στην κοιλάδα του και για τους ναούς της. Οι πρώτες αναφορές στον αιγυπτιακό πολιτισμό χρονολογούνται γύρω στο 3100 π.Χ.

2. Περίοδος πυραμίδων: Στην περίοδο αυτή, περίπου από το 2700 π.Χ. έως το 2200 π.Χ., κατασκευάστηκαν μερικές από τις πιο εντυπωσιακές πυραμίδες της Αιγύπτου, όπως η πυραμίδα του Χέοπα στην περιοχή της Γκίζας.

3. Δυναστική Περίοδος: Η Δυναστική Περίοδος αρχίζει περίπου από το 3.100 π.Χ. και διαρκεί μέχρι την επικρά-

τηση των Πτολεμαίων. Σε αυτήν την περίοδο, διαμορφώνονται οι πολιτικές δομές και δημιουργούνται οι πρώτες γραπτές εγγραφές στα αιγυπτιακά ιερογλυφικά.

4. Περίοδος των τολεμαίων και των Ρωμαίων: Με την άφιξη των Πτολεμαίων και και αργότερα με την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους, η αιγυπτιακή πολιτική και πολιτιστική ταυτότητα υπέστησαν σημαντικές αλλαγές.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το έργο του Ian Shaw, *The Oxford History of Ancient Egypt*.

Μικρή ιστορία για τον μυκηναϊκό πολιτισμό και τα κυκλώπεια τείχη του

Ο μυκηναϊκός πολιτισμός άνθισε στην ύστερη εποχή του χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα, από το 1700 μέχρι το 1100 π.Χ. Σημαντικά κέντρα του ήταν οι Μυκήνες, η Τίρυνθα και η Πύλος.

Τα παλάτια των Μυκηναίων ήταν πολύ καλά οχυρωμένα με τεράστια «κυκλώπεια» τείχη, που φάνταζαν σαν να τα είχαν χτίσει γίγαντες! Οι μεγαλειώδεις πύλες τους φρουρούνταν από επιβλητικά λιοντάρια. Μέσα στα παλάτια υπήρχαν θρόνοι, μεγάλες αποθήκες και υπέροχα διακοσμητικά στοιχεία, που έδειχναν πόσο δυνατός και πλούσιος ήταν ο βασιλιάς.

Η οικονομία τους βασιζόταν στη γεωργία, την κτηνοτροφία και το εμπόριο. Έστελναν χρυσά κοσμήματα, ελεφαντόδοντο και όμορφα κεραμικά στα νησιά του Αιγαίου και στις ακτές της Μικράς Ασίας. Η γραφή τους, η Γραμμική Β, που βρέθηκε σε πήλινες πινακίδες, αποκρυπτογραφήθηκε σχετικά πρόσφατα. Μέσα από αυτή μάθαμε για ονόματα αρχόντων, για αποθέματα τροφίμων και για τελετουργικά αντικείμενα.

Ο μυκηναϊκός πολιτισμός άρχισε να παρακμάζει μετά το

Η Πύλη των Λεόντων στην ακρόπολη των Μυκηνών

1200 π.Χ. εξαιτίας σεισμών, κοινωνικών προβλημάτων και εισβολών από άλλους λαούς που λεηλάτησαν τα ανάκτορα. Παρόλα αυτά, οι μοναδικοί θολωτοί τάφοι τους, τα πλούσια χρυσά τους ευρήματα και οι διάσημοι μύθοι για ήρωες, όπως ο Αγαμέμνων και ο Οδυσσέας, συνεχίζουν να φωτίζουν την κληρονομιά τους και να εμπνέουν την ελληνική παράδοση μέχρι σήμερα.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν
από τη World History Encyclopedia.

Μικρή ιστορία των αρχαίων Μακεδόνων

Οι αρχαίοι Μακεδόνες αποτελούσαν έναν πολιτισμό που αναπτύχθηκε στην περιοχή της Μακεδονίας, στο βόρειο τμήμα της σημερινής Ελλάδας. Ας εξετάσουμε μια σύντομη ιστορία των αρχαίων Μακεδόνων με βάση αξιόπιστες πηγές:

1. Προϊστορική Μακεδονία: Οι αρχαιολογικές έρευνες έχουν αποκαλύψει σημάδια ανθρώπινης κατοίκησης στη Μακεδονία που χρονολογούνται από την προϊστορική περίοδο, περίπου 7000 π.Χ.

2. Πρώιμη ιστορία: Οι πρώτες γραπτές μαρτυρίες για τους Μακεδόνες προέρχονται από τους αρχαίους Έλληνες ιστορικούς, όπως ο Ηρόδοτος και ο Θουκυδίδης. Στην αρχαία εποχή, η Μακεδονία ήταν υπό τον έλεγχο διαφόρων φυλών και πολιτειών.

3. Άνθιση της Μακεδονίας: Η Μακεδονία άρχισε να επεκτείνεται και να ενισχύεται κατά τη διάρκεια της Αρχαϊκής και Κλασικής περιόδου της αρχαίας Ελλάδας.

4. Άνοδος του μακεδονικού κράτους: Η άνοδος του μακεδονικού κράτους ξεκινά με τον βασιλιά Φίλιππο Β', ο οποίος επεκτείνει την επιρροή του στα γύρω κράτη και περιοχές.

5. Ο Αλέξανδρος ο Μέγας: Ο Αλέξανδρος ο Μέγας, γιος του Φιλίππου, κατάφερε να επεκτείνει την αυτοκρατορία του πολύ μακριά, κατακτώντας την Περσία, την Αίγυπτο και άλλες περιοχές, επηρεάζοντας έτσι την πορεία της αρχαίας ιστορίας.

6. Η κατάλυση της αυτοκρατορίας: Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η αυτοκρατορία των Μακεδόνων διασπάται και διαμορφώνονται νέες πολιτικές καταστάσεις στην περιοχή.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το έργο του **N. G. L. Hammond, *A History of Macedonia***.

Λίγα λόγια για τον Μέγα Αλέξανδρο

Ο Μέγας Αλέξανδρος, γνωστός και ως Αλέξανδρος ο Μέγας, ήταν ένας από τους πιο επιδραστικούς ηγέτες στην αρχαία ιστορία. Ας εξετάσουμε μια σύντομη ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου με βάση αξιόπιστες πηγές:

1. Πρώτα Χρόνια: Γεννήθηκε το 356 π.Χ. στην Πέλλα που αποτελούσε τμήμα της Μακεδονίας. Ήταν γιος του βασιλιά της Μακεδονίας, Φιλίππου Β', και της βασίλισσας Ολυμπιάδας.

2. Εκπαίδευση και άνοδος: Ο Αλέξανδρος εκπαιδεύτηκε υπό την επίβλεψη του διάσημου φιλοσόφου Αριστοτέλη. Ανέβηκε στον θρόνο της Μακεδονίας μετά τον θάνατο του πατέρα του το 336 π.Χ.

3. Κατακτήσεις: Ο Αλέξανδρος ξεκίνησε μια σειρά από εκστρατείες και κατακτήσεις που τον οδήγησαν από την Ελλάδα μέχρι την Ινδία, καθιστώντας τον έναν από τους μεγαλύτερους κατακτητές όλων των εποχών.

4. Πολιτιστική επιρροή: Κατά τη διάρκεια των κατακτήσεών του, ο Αλέξανδρος ενθάρρυνε τη διάδοση της ελληνικής πολιτισμικής και γλωσσικής κληρονομιάς σε ολόκληρο τον κόσμο, δημιουργώντας έναν πολυπολιτισμικό κόσμο που ονομάστηκε Ελληνιστική Περίοδος.

5. Θάνατος: Πέθανε το 323 π.Χ. στη Βαβυλωνία, σε ηλικία 33 ετών, λόγω πυρετού. Η αιτία του θανάτου του παραμένει ακόμη αντικείμενο συζήτησης.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το έργο του **Peter Green, *Alexander of Macedon, 356–323 B.C.: A Historical Biography***.

Συνθετική εργασία: Για να δημιουργήσετε μια συνθετική εργασία με θέμα τους αρχαίους πολιτισμούς, μπορείτε να ακολουθήσετε τα παρακάτω βήματα:

1. Επιλογή θέματος: Πρώτα-πρώτα, καθορίστε το θέμα της εργασίας σας. Θα μπορούσε να είναι κάτι σαν «Η συνεισφορά των μεγάλων αρχαίων πολιτισμών στον σύγχρονο κόσμο».

2. Έρευνα και Ανάλυση: Διαβάστε τα παραπάνω κείμενα και άλλες πηγές που μπορείτε να βρείτε για τους αρχαίους πολιτισμούς που σας ενδιαφέρουν, όπως οι Αιγύπτιοι, οι Μακεδόνες, οι Βαβυλώνιοι και οι πολιτισμοί των αρχαίων Ελλήνων. Καταγράψτε τα κύρια στοιχεία και τις σημαντικές πτυχές τους.

3. Διατύπωση θεωρίας: Με βάση την έρευνά σας, διατυπώστε μια θεωρία ή μια κεντρική ιδέα για την εργασία σας. Για παράδειγμα, μια θεωρία θα μπορούσε να είναι ότι οι αρχαίοι πολιτισμοί επηρέασαν σημαντικά την ανθρώπινη ιστορία μέσω της πολιτιστικής, κοινωνικής και πολιτικής τους κληρονομιάς.

4. Οργάνωση εργασίας: Διαχωρίστε την εργασία σας σε ενότητες βασισμένες στα κύρια θέματα που θέλετε να καλύψετε. Για παράδειγμα, μια ενότητα μπορεί να είναι αφιερωμένη στον Μέγα Αλέξανδρο και τις κατακτήσεις του, μια άλλη στους Αιγυπτίους και την πολιτιστική τους κληρονομιά κ.λπ.

5. Ανάλυση και ερμηνεία: Χρησιμοποιήστε τις πηγές σας για να παρουσιάσετε και να αναλύσετε τα δεδομένα. Κάντε συγκρίσεις μεταξύ των πολιτισμών και εξετάστε πώς επηρέασαν ο ένας τον άλλον και τον σύγχρονο κόσμο.

6. Συμπεράσματα: Καταλήξτε σε συμπεράσματα που θα αναδεικνύουν την κεντρική θεώρηση της εργασίας σας και θα αναδεικνύουν τη σημασία των αρχαίων πολιτισμών στον σύγχρονο κόσμο.

Όσον αφορά τη χρήση γραπτών πηγών, είναι σημαντικό να αναφερθείτε σε αξιόπιστες πηγές και να παρέχετε αναφορές για κάθε πληροφορία που χρησιμοποιείτε. Οι αναφορές πρέπει να περιλαμβάνουν τα στοιχεία που αναγνωρίζουν μοναδικά κάθε πηγή, όπως το όνομα του συγγραφέα, ο τίτλος του έργου, η χρονολογία έκδοσης και οι σελίδες που αντλήθηκε η πληροφορία.

ΔΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Η περιγραφική παράγραφος αναπαριστά μια σκηνή ή ένα τοπίο με λεπτομερή περιγραφή, ενώ η αφηγηματική παράγραφος παρουσιάζει μια σειρά γεγονότων ή εξελίξεων. Ας δούμε παραδείγματα κάθε είδους παραγράφου:

Περιγραφική παράγραφος:

Η αυγή ξημερώνει στο χωριό, φωτίζοντας απαλά τα χαρακτηριστικά του. Οι πρώτες ακτίνες του ήλιου χαϊδεύουν τις κορυφές των δέντρων και δημιουργούν ένα παιχνίδι σκιών στον ανοιξιάτικο ουρανό. Η φύση ξυπνάει, με τα πουλιά να εκφράζουν τη χαρά τους με τραγούδια που γεμίζουν τον αέρα. Η αίσθηση της φρεσκάδας και της ζωής κυριαρχεί σε κάθε γωνιά, με τα λουλούδια να ανοίγουν τα πέταλά τους και το πράσινο των φυτών να λάμπει με ένα νέο φως.

Αφηγηματική παράγραφος:

Η Τζένη άρχισε να διηγείται την εμπειρία της από το ταξίδι στην Ευρώπη. Ξεκινώντας από το αεροδρόμιο της Αθήνας, η πτήση ήταν ήρεμη και άνετη. Μόλις έφτασαν στον προορισμό τους, πήγαν στο ξενοδοχείο που είχαν κλείσει για τη διαμονή τους. Την επόμενη μέρα, ξεκίνησαν να εξερευνούν την πόλη, επισκέφθηκαν μνημεία και μουσεία, γευματίζοντας σε τοπικά εστιατόρια και απολαμβάνοντας τον πολιτισμό της περιοχής..

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Η αφηγηματική παράγραφος έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που την κάνουν να ξεχωρίζει και να επιτρέπει την αφήγηση μιας ιστορίας ή ενός συμβάντος. Αυτά τα κύρια χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν:

- 1. Χρόνος:** Η αφηγηματική παράγραφος συνήθως περιλαμβάνει χρονικά στοιχεία που δείχνουν πότε συνέβησαν τα γεγονότα που αφηγείται.
- 2. Πρόσωπα:** Αναφέρει τους χαρακτήρες που εμπλέκονται στην ιστορία και περιγράφει τις ενέργειες και τα συναισθήματά τους.
- 3. Τόπος:** Περιγράφει τον τόπο όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα, παρέχοντας λεπτομέρειες για το περιβάλλον και το πλαίσιο της ιστορίας.
- 4. Ενέργεια:** Περιγράφει τις ενέργειες και τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της αφήγησης.
- 5. Δομή:** Η αφήγηση ακολουθεί μια συγκεκριμένη δομή, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει εισαγωγή, ανάπτυξη και καταλήγει με ένα συμπέρασμα.
- 6. Κεντρική ιδέα:** Υπάρχει μια κεντρική ιδέα ή μήνυμα που μεταφέρει η αφήγηση και προσφέρει ένα νόημα ή μια σημασία στον αναγνώστη.
- 7. Γλώσσα και στυλ:** Η αφηγηματική παράγραφος χρησιμοποιεί γλώσσα και στυλ που είναι κατάλληλα για την αφήγηση ενός γεγονότος ή ιστορίας.

Αυτά τα χαρακτηριστικά συμβάλλουν στην κατανόηση της αφηγηματικής παραγράφου από τον αναγνώστη.

ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Η περιγραφική παράγραφος έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που την καθιστούν ξεχωριστή και τη βοηθούν να μεταφέρει μια εικόνα ή μια αίσθηση στον αναγνώστη. Αυτά τα κύρια χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν:

- 1. Λεπτομερής περιγραφή:** Η παράγραφος παρέχει λεπτομερή περιγραφή των στοιχείων που προσδιορίζουν το θέμα της. Αυτή η λεπτομερής περιγραφή βοηθάει τον αναγνώστη να έχει μια ζωντανή εικόνα του αντικειμένου ή του τοπίου που περιγράφεται..
- 2. Χρήση αισθητικών στοιχείων:** Συχνά περιλαμβάνει αισθητικά στοιχεία, όπως χρώματα, μυρωδιές, ήχους για να μεταφέρει μια εικόνα ή μια αίσθηση.
- 3. Προσωποποίηση:** Μπορεί να χρησιμοποιήσει προσωποποιήσεις για να δώσει ζωντάνια στην περιγραφή και να κάνει το θέμα πιο προσιτό στον αναγνώστη.
- 4. Χωρική οργάνωση:** Συνήθως η περιγραφική παράγραφος ακολουθεί ένα συγκεκριμένο χωρικό σχήμα, όπως η χρονική ή η γεωγραφική οργάνωση.
- 5. Συναίσθημα και ατμόσφαιρα:** Μέσω της χρήσης συγκεκριμένων λέξεων και φράσεων, η περιγραφική παράγραφος μπορεί να μεταφέρει τα συναισθήματα και την ατμόσφαιρα που σχετίζονται με το θέμα της.
- 6. Δομή και οργάνωση:** Η παράγραφος μπορεί να έχει μια συγκεκριμένη δομή, όπως την περιγραφή από επάνω προς τα κάτω ή από αριστερά προς τα δεξιά, για να βοηθήσει στην κατανόηση του αντικειμένου που περιγράφεται.

ΣΥΝΘΕΣΗ - ΣΥΝΘΕΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

A. Όταν ενώνονται τα θέματα δύο λέξεων, σχηματίζεται μία καινούργια λέξη.

- Το φαινόμενο λέγεται **σύνθεση**.
- Οι λέξεις που ενώθηκαν λέγονται **συνθετικά (α΄ συνθετικό, β΄ συνθετικό)**.
- Η καινούργια λέξη λέγεται **σύνθετη λέξη**.
- Το πρώτο και το δεύτερο συνθετικό ενώνονται με ένα φωνήεν, συνήθως το -ο-, που λέγεται **συνδετικό φωνήεν** (επειδή συνδέει το α΄ με το β΄ συνθετικό).
- Όταν το α΄ συνθετικό είναι ρήμα, στη σύνθεση χρησιμοποιείται συνήθως το αοριστικό θέμα και σπανιότερα το ενεστωτικό.

ΑΟΡΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- χάνω, έχασα, (θ. χασ-) + μέρα > χασομέρης
- λείπω, έλειπα, (θ. λειψ-) + ύδωρ > λειψυδρία
- φεύγω, έφυγα, (θ. φυγ-) + κέντρο > φυγόκεντρος κ.ά.

ΕΝΕΣΤΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- περνώ (θ. περν-) + διαβαίνω > περνοδιαβαίνω
- μισώ (θ. μισ-) + άνθρωπος > μισάνθρωπος κ.ά.

B. Συνδετικό φωνήεν έχουμε, όταν το α΄ συνθετικό είναι:

1. Κλιτό μέρος του λόγου (**ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα**):

α΄ συνθετικό ουσιαστικό

- ώρα + μισθός > ωρομίσθιος
- καλάθι + σφαίρα > καλαθοσφαίριση
- κεφάλι + σκάλα > κεφαλόσκαλο
- αλάτι + πιπέρι > αλατοπίπερο
- γυναίκες + παιδιά > γυναικόπαιδα
- ιδέα + λαμβάνω (θ. ληψ-) > ιδεοληψίες
- μέλι + μακαρόνι > μελομακάρονο
- μηχανή + ράπτω > μηχανοραφίες
- σώμα + φύλακας > σωματοφύλακας κ.ά.

α΄ συνθετικό επίθετο

- κοινός + χρήση > κοινόχρηστος
- καλός + τύχη > καλότυχος

α΄ συνθετικό ρήμα

- (καίω (θ. καυ-) + ξύλα > καυσόξυλα
- φεύγω (θ. φυγ-) + κέντρο > φυγόκεντρος
- τρέμω + παίζω > τρεμοπαίζω
- ανάβω + σβήνω > αναβοσβήνω κ.ά

2. **Επίρρημα:**

- συχνά + ρωτώ > συχνορωτώ
- συχνά + διαβαίνω > συχνοδιαβαίνω
- κρυφά + γελώ > κρυφογελώ
- κρυφά + μιλώ > κρυφομιλώ
- δίχα + τέμνω > διχοτομώ
- δίχα + νους > διχόνοια
- σιγά + καίω > σιγοκαίω κ.ά.

3. **Τα τοπικά επιρρήματα σε -ω** δεν

παίρνουν συνδετικό φωνήεν και επομένως διατηρούν την ορθογραφία τους.

Εξαιρείται το χάμω, που παίρνει συνδετικό φωνήεν:

- έξω + φάλτσο > ξώφαλτσα
- πίσω + πλάτη > πισώπλατα αλλά
- χάμω + σπίτι > χαμόσπιτο

Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΝ ΛΟΓΟ

Η χρήση των ουσιαστικών στην ελληνική γλώσσα είναι θεμελιώδης και απαραίτητη για την περιγραφή των αντικειμένων, των ιδεών, των ανθρώπων, των τόπων και των συναισθημάτων. Τα ουσιαστικά αναπαριστούν οντότητες ή πράγματα που μπορούμε να αναγνωρίσουμε και να περιγράψουμε και αποτελούν σημαντικό κομμάτι της γλωσσικής δομής κάθε πρότασης.

Στην ελληνική γλώσσα, τα ουσιαστικά μπορούν να χωριστούν σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο που αναφέρονται στον κόσμο που μας περιβάλλει. Οι κύριες κατηγορίες ουσιαστικών περιλαμβάνουν:

1. Ονόματα ανθρώπων:

π.χ. ονόματα προσώπων, οικογενειών, φίλων.

2. Ονόματα τοποθεσιών:

π.χ. ονόματα χωρών, πόλεων, χωριών, κτηρίων.

3. Ονόματα αντικειμένων:

π.χ. αντικείμενα καθημερινής χρήσης, ρούχα, έπιπλα.

4. Ονόματα ζώων:

π.χ. ζώα που ζουν στη φύση ή στο σπίτι.

5. Ονόματα εννοιών και ιδεών:

π.χ. έννοιες όπως αγάπη, ελευθερία, δημοκρατία.

6. Ονόματα φαινομένων:

π.χ. φαινόμενα της φύσης, καιρικές συνθήκες, φαινόμενα της κοινωνίας.

Η σωστή χρήση των ουσιαστικών είναι σημαντική για τη συνοχή και την κατανόηση της γλώσσας. Κάθε ουσιαστικό έχει ένα γένος (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο) με μερικές εξαιρέσεις!

ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΜΙΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Πρόταση ονομάζεται μια οργανωμένη ομάδα λέξεων που εκφράζει ένα σωστό νόημα με σύντομη συνήθως διατύπωση.

π.χ. **Ο Γιάννης επισκευάζει την πόρτα.**

Σε μια πρόταση η κάθε λέξη έχει συγκεκριμένο ρόλο. Έτσι, σε μια πρόταση διακρίνουμε το **υποκείμενο**, το **ρήμα**, το **αντικείμενο αν υπάρχει** ή το **κατηγορούμενο**.

ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΟΡΟΙ ΜΙΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Το **υποκείμενο** είναι η λέξη που δείχνει ποιος ενεργεί ή παθαίνει κάτι ή βρίσκεται σε μία κατάσταση. Βρίσκεται πάντα σε πτώση ονομαστική. Για να βρούμε το υποκείμενο απαντούμε στην ερώτηση: **ποιος;**

π.χ. Ο **μηχανικός** επισκευάζει το αυτοκίνητο.

Το **ρήμα** είναι η λέξη που δείχνει τι κάνει το υποκείμενο ή τι παθαίνει ή αν βρίσκεται σε μία κατάσταση. Το ρήμα είναι το πιο σημαντικό στοιχείο της πρότασης γι' αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην επιλογή του. Πρέπει να επιλέγουμε ρήματα που δίνουν σαφήνεια και να αποφεύγουμε ρήματα γενικά και αόριστα.

π.χ. Ο μηχανικός **επισκευάζει** το αυτοκίνητο.

Το **αντικείμενο** είναι η λέξη που δείχνει πού πηγαίνει η ενέργεια που κάνει το υποκείμενο. Βρίσκεται σε πτώση αιτιατική. Για να βρούμε το αντικείμενο απαντούμε στην ερώτηση: **τι;**

π.χ. Ο μηχανικός επισκευάζει **το αυτοκίνητο**.

Βέβαια σε μία πρόταση μπορεί και να μην υπάρχει αντικείμενο, αν το ρήμα είναι αμετάβατο, αν δηλαδή η ενέργεια του ρήματος δεν πηγαίνει κάπου.

π.χ. Τα παιδιά τρέχουν.

Κατηγορούμενο είναι η λέξη (επίθετο ή ουσιαστικό), που με τη βοήθεια των συνδετικών ρημάτων (π.χ. είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, διορίζομαι κ.ά.) φανερώνει ποια ιδιότητα έχει το υποκείμενο ή το αντικείμενο.

π.χ. Ο μαθητής είναι **επιμελής**.

Θεώρησα την πρόταση **σωστή**.

Στα παραπάνω παραδείγματα οι λέξεις «**επιμελής**» και «**σωστή**» δείχνουν την ιδιότητα που έχουν το υποκείμενο και το αντικείμενο αντίστοιχα..

ΟΝΟΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ

Ονοματική λέγεται μια φράση όταν οι λέξεις από τις οποίες αποτελείται είναι ονόματα (άρθρα, ουσιαστικά, επίθετα).

π.χ. Ο **έμπειρος πιλότος**

Ονοματική φράση – υποκείμενο

Ρηματική λέγεται μια φράση που αποτελείται από ένα ρήμα μαζί με λέξεις ή φράσεις που το συμπληρώνουν.

προσγείωσε το αεροπλάνο.

Ρηματική φράση (ρήμα + αντικείμενο)

Πώς μετατρέπουμε μια ρηματική φράση σε ονοματική;

Για να μετατρέψουμε μια ρηματική φράση σε ονοματική, αντικαθιστούμε το ρήμα με ουσιαστικό που δηλώνει την ενέργεια του ρήματος. Κάνουμε και όσες αλλαγές είναι απαραίτητες. Η νέα φράση πρέπει να εκφράζει το ίδιο νόημα.

π.χ. Οι **εργαζόμενοι διαμαρτύρονται για τις μειώσεις μισθών.** (Ρηματική)

Η **διαμαρτυρία των εργαζομένων για τις μειώσεις μισθών.** (Ονοματική)

Πώς μετατρέπουμε μια ονοματική φράση σε ρηματική;

Για να μετατρέψουμε μια ονοματική φράση σε ρηματική, αντικαθιστούμε το ουσιαστικό με ρήμα, κάνοντας και οποιαδήποτε αλλαγή είναι απαραίτητη. Η νέα φράση πρέπει να εκφράζει το ίδιο νόημα.

π.χ. Η **επισκευή του αυτοκινήτου από τον μηχανικό.** (Ονοματική)

Ο **μηχανικός επισκευάζει το αυτοκίνητο.** (Ρηματική)

ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΔΕΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

Συνδεδετικά ρήματα είναι τα ρήματα που συνδέουν το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος με ένα **κατηγορούμενο** (π.χ. Η Άννα είναι μαθήτρια)

Το βασικότερο συνδεδετικό ρήμα είναι το **είμαι**.

Άλλα συνδεδετικά ρήματα είναι τα **γίνομαι, φαίνομαι, μοιάζω, παραμένω, θεωρούμαι, εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι, αποδεικνύομαι, εκλέγομαι, διορίζομαι, πάω για, μιλάω ως, αποτελώ, ονομάζομαι, λέγομαι, αναγνωρίζομαι, ανακηρύσσομαι, χειροτονούμαι, κληρώνομαι, ζω, μένω, γεννιέμαι, πεθαίνω, υπηρετώ, λογαριάζομαι κ.ά.**

Τα συνδεδετικά ρήματα χρησιμοποιούνται συχνά στην **περιγραφή** προσώπων, αντικειμένων, καταστάσεων κ.λπ. επειδή με αυτό τον τρόπο αποδίδουμε τις ιδιότητες αυτού που περιγράφουμε, οι οποίες αποτελούν ταυτόχρονα και νέες πληροφορίες (π.χ. Ο πατέρας μου είναι ψηλός, αδύνατος...).

Κατηγορούμενο είναι:

- ένα **επίθετο**, π.χ. Η Άννα είναι δραστήρια.
- ένα **ουσιαστικό**, π.χ. Η Άννα είναι μαθήτρια.
- μια **αντωνυμία**, π.χ. Η Άννα είναι εκείνη;
- ένα **αριθμητικό**, π.χ. Η Άννα είναι έκτη.
- μια **μετοχή**, π.χ. Η Άννα είναι κουρασμένη.
- μια **δευτερεύουσα ονομαστική αναφορική πρόταση**
π.χ. Στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις.

που δηλώνει ότι το υποκείμενο έχει μια ιδιότητα, ένα χαρακτηριστικό ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.

Υπάρχουν δύο είδη κατηγορουμένου: α) το **κατηγορούμενο του υποκειμένου** και β) το **κατηγορούμενο του αντικειμένου**.

α) Το **κατηγορούμενο του υποκειμένου** μπαίνει στην ίδια πτώση με το υποκείμενο, δηλαδή σε **ονομαστική**.

π.χ. Η Άννα είναι **μαθήτρια**.

Σημείωση: Στην περίπτωση που το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό σε πτώση γενική χαρακτηρίζεται ως γενική κατηγορηματική. π.χ. Το αυτοκίνητο είναι **του πατέρα μου**.

β) Το **κατηγορούμενο του αντικειμένου** είναι στην ίδια πτώση με το **αντικείμενο**. Δηλαδή το ρήμα συντάσσεται με δύο αιτιατικές, η μία είναι αντικείμενο και η άλλη **κατηγορούμενο του αντικειμένου**.

π.χ. Ορίζουμε **εσένα αρχηγό /ή ως αρχηγό**. Στη συγκεκριμένη πρόταση η αιτιατική «εσένα» είναι αντικείμενο και η αιτιατική «αρχηγό» κατηγορούμενο του αντικειμένου, αφού αποδίδει στο αντικείμενο κάποια ιδιότητα.

Σημείωση: Συχνά πριν από το κατηγορούμενο υπάρχουν τα μόρια **ως, για, σαν**.

ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Αντικείμενο ονομάζεται το συμπλήρωμα των μεταβατικών ρημάτων και δηλώνει το πρόσωπο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει ή αναφέρεται η ενέργεια του ρήματος.

π.χ. Ο κηπουρός πότισε τα λουλούδια.

Το αντικείμενο του ρήματος είναι συνήθως ουσιαστικό. Μπορεί ακόμα να είναι οτιδήποτε ισοδυναμεί με ουσιαστικό, όπως: αντωνυμία, ουσιαστικοποιημένο επίθετο, μετοχή, δευτερεύουσα ονοματική πρόταση.

π.χ. Ο κηπουρός έκοψε **τα μαραμένα/ό,τι είχε μαραθεί** και **τα/το** πέταξε.
μετοχή δευτερ. προτ. αντωνυμία

ΡΗΜΑΤΑ ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ ΚΑΙ ΔΙΠΤΩΤΑ

Μεταβατικά είναι τα ρήματα που η ενέργειά τους μεταβαίνει σε κάποιον ή κάτι. Τα ρήματα αυτά συνδυάζονται με αντικείμενο. Ανάλογα με τον αριθμό των αντικειμένων που δέχονται χωρίζονται σε δυο κατηγορίες: α) τα **μονόπτωτα** και β) τα **δίπτωτα**.

α) **Μονόπτωτα** είναι τα μεταβατικά ρήματα που συνδυάζονται με ένα **αντικείμενο** (μια ονοματική φράση ή μια αντωνυμία) στην **αιτιατική** ή στη **γενική**.

π.χ. Το παιδί έσπασε το ποτήρι.	(αιτιατική)
Ο Γιώργος λέρωσε την μπλούζα του.	(αιτιατική)
Ο Αντρέας τον κάλεσε στο σπίτι του.	(αιτιατική)
Το αγόρι μοιάζει του πατέρα του.	(γενική)
Σου μίλησε;	(γενική)
Μου φτάνει αυτό.	(γενική)

Σημείωση: Τα ρήματα που συντάσσονται με αντικείμενο στη γενική είναι λίγα. Στη θέση της γενικής μπορεί να υπάρχει εμπρόθετο αντικείμενο (προθετική φράση ή πρόθεση + αιτιατική):

π.χ. Το αγόρι μοιάζει στον πατέρα του.
Μίλησε σ' εσένα;
Σ' εμένα φτάνει αυτό.

Τα μονόπτωτα ρήματα μπορεί να βρίσκονται και στην παθητική φωνή:

π.χ. Σκέφτομαι τις καλοκαιρινές διακοπές.
Ο μικρός φοβάται το σκοτάδι.

Μεταβατικά ρήματα, όπως το **γράφω**, **πίνω**, **πλένω**, **τρώω** κ.ά., είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται και χωρίς αντικείμενο και τότε δηλώνουν απλώς μια ενέργεια (είναι αμετάβατα).

Μεταβατικά

π.χ. Έγραψε το γράμμα.
Η Ελένη έπλυσε την μπλούζα σου.
Ο Κώστας διαβάζει το παραμύθι.
Εμείς φάγαμε πρωινό.
Τελείωσαν το διάβασμα.
Πέταξα τα σκουπίδια.

Αμετάβατα

Μη φωνάζεις, ο αδερφός σου γράφει.
Η μαμά πλένει.
Ο Κώστας διαβάζει πολύ.
Εμείς φάγαμε νωρίς.
Η δουλειά τελείωσε.
Ο αετός πέταξε ψηλά.

ΡΗΜΑΤΑ ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ ΚΑΙ ΔΙΠΤΩΤΑ

β) **Δίπτωτα** είναι τα ρήματα που συνδυάζονται με **δύο αντικείμενα**, ένα **άμεσο που απαντάει στην ερώτηση «τι;»** και μπαίνει **σε** πτώση **αιτιατική** και ένα **έμμεσο που απαντάει στην ερώτηση «σε ποιον;»** και μπαίνει **σε** πτώση **γενική**.

π.χ. *Η Άννα έδωσε το καινούριο στυλό του Κώστα.
Η μαμά τηγάνισε τα κεφτεδάκια του Γιάννη.*

Σημείωση: Επειδή υπάρχει περίπτωση η ονοματική φράση που βρίσκεται στη γενική και εκφράζει το έμμεσο αντικείμενο να ερμηνευτεί ως γενική κτητική («του Κώστα το καινούριο στυλό», «του Γιάννη τα κεφτεδάκια»), για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούμε πιο συχνά μια προθετική φράση.

π.χ. *Η Άννα έδωσε το καινούριο στυλό στον Κώστα.
Η μαμά τηγάνισε τα κεφτεδάκια για τον Γιάννη.*

Επίσης, το άμεσο ή το έμμεσο αντικείμενο μπορεί να εκφραστούν με προσωπικές αντωνυμίες: Της έδωσα το βιβλίο (προσωπική αντωνυμία ως έμμεσο αντικείμενο)
Του το έστειλα. (και το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο με προσωπικές αντωνυμίες)

Ορισμένα ρήματα, όπως **διδάσκω**, **κερνάω**, **μαθαίνω**, **ρωτάω** κάποιον ή κάτι, έχουν και τα δύο αντικείμενα στην αιτιατική.

π.χ. *Μαθαίνει την κόρη της χορό.
Διδάσκει τους μαθητές λυκείου φυσική.
Κέρασε τη φίλη της έναν καφέ.
Ήθελα να ρωτήσω κάτι τη Σοφία.*

ΕΝΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΡΘΡΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

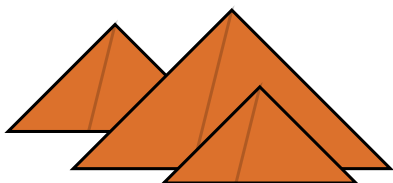
Το οριστικό άρθρο μπαίνει:

- Μπροστά από ένα ουσιαστικό (**έναρθρο ουσιαστικό**), όταν μιλάμε για συγκεκριμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα

π.χ. *Βάλε **τα** βιβλία στη βιβλιοθήκη.*

- Μπροστά από τα κύρια ονόματα

π.χ. ***Ο** Νίκος είναι φίλος μου.*

Το οριστικό άρθρο δεν μπαίνει:

- Στην περίπτωση της κλητικής προσφώνησης

π.χ. ***Νίκο**, βοήθησέ με σε παρακαλώ.*

- Μπροστά από τα κύρια ονόματα που ακολουθούν τα ρήματα λέγομαι ή ονομάζομαι

π.χ. *Ονομάζομαι **Δημήτρης**.*

- Μπροστά από ένα ουσιαστικό (**άнарθρο ουσιαστικό**), όταν μιλάμε γενικά και αόριστα για κάποιο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα

π.χ. ***Πάρε ομπρέλα** γιατί βρέχει.*

- Μπροστά από ουσιαστικά που λειτουργούν σαν κατηγορούμενα

π.χ. *Ο Κολοκοτρώνης ήταν **ήρωας**.*

Η συνεισφορά των πολιτισμών στη σύγχρονη κοινωνία

Η σύγχρονη κοινωνία έχει περάσει από πολλές αλλαγές για να καταλήξει όπως την ξέρουμε σήμερα και ο κάθε πολιτισμός έχει αφήσει το σημάδι του σε αυτή. Η συνεισφορά των πολιτισμών εκτείνεται από την τέχνη και τη λογοτεχνία έως την τεχνολογία και την πολιτική.

Ο πολιτισμός παρέχει την ταυτότητα και την κοινωνική δομή στους ανθρώπους. Οι παραδόσεις, η γλώσσα και οι αξίες που κληρονομούνται από τους πολιτισμούς συμβάλλουν στη σύνδεση μεταξύ των ανθρώπων και στην κατανόηση της κοινωνικής συνοχής. Στον τομέα της τέχνης και της λογοτεχνίας, οι πολιτισμοί έχουν προσφέρει έργα που αντέχουν στον χρόνο και εμπνέουν τη δημιουργικότητα. Αρχαίες μυθολογίες, λογοτεχνικά έργα και καλλιτεχνικές εκφράσεις συνεχίζουν να επηρεάζουν την τέχνη και τον πολιτισμό σήμερα.

Οι πολιτισμοί επίσης παίζουν σημαντικό ρόλο στην τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο. Η ανταλλαγή γνώ-

σεων και ιδεών μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών έχει οδηγήσει σε καινοτόμες ανακαλύψεις και τεχνολογικές εξελίξεις που έχουν αλλάξει τον κόσμο. Επιπλέον, οι πολιτισμοί επηρεάζουν την πολιτική σκηνή. Οι πολιτικές ιδεολογίες, οι δημοκρατικές αρχές και οι πολιτικές δομές επηρεάζονται από τις πολιτιστικές αξίες και τις κοινωνικές πρακτικές που προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις.

Με την ανάδειξη της πολυπολιτισμικότητας και της παγκοσμιοποίησης, οι συμβολές των πολιτισμών στη σύγχρονη κοινωνία γίνονται ακόμα πιο πολύπλοκες και σημαντικές. Η συνύπαρξη και η αλληλεπίδραση των πολιτισμών προσφέρει νέες προοπτικές και ενισχύει την κατανόηση και τη συνεργασία μεταξύ των λαών. Οι πολιτισμοί, με την πλούσια κληρονομιά τους και τη διαρκή εξέλιξή τους, συνεχίζουν να διαμορφώνουν τον κόσμο και να εμπνέουν το μέλλον.

1. (Ατομική εργασία) Διάβασε τις παρακάτω προτάσεις, επέλεξε μία από αυτές και σημείωσε αν συμφωνείς ή διαφωνείς. Εξήγησε με λίγα λόγια την άποψή σου. (Αν χρειαστείς βοήθεια, ξαναδιάβασε το κείμενο «Η συνεισφορά των πολιτισμών στη σύγχρονη κοινωνία».)

1. Οι πολιτισμοί δεν επηρεάζουν την τεχνολογική πρόοδο.

.....

.....

.....

2. Η πολιτιστική κληρονομιά μας βοηθά να κατανοούμε το παρελθόν και να σχεδιάζουμε το μέλλον.

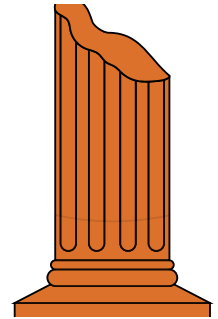
.....

.....

.....

2. (Ομαδική εργασία, αυξημένης δυσκολίας και διαφοροποιημένης διδασκαλίας)
Με την ομάδα σας μελετήστε το κείμενο, και απαντήστε με προσοχή την κάθε ερώτηση που ακολουθεί.

1. Ποιον ρόλο παίζει ο πολιτισμός στην ταυτότητα και την κοινωνική δομή των ανθρώπων;
2. Συζητήστε παραδείγματα αρχαίων μυθολογιών ή λογοτεχνικών έργων που συνεχίζουν να επηρεάζουν την τέχνη σήμερα.
3. Πώς η ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών οδήγησε σε καινοτομίες και τεχνολογικές εξελίξεις;
4. Αναλύστε πώς οι πολιτισμικές αξίες μπορούν να διαμορφώσουν τις δημοκρατικές αρχές και πολιτικές δομές.
5. Συζητήστε την επιρροή της πολυπολιτισμικότητας στις σύγχρονες κοινωνίες.

3. (Ατομική εργασία) Αντιστοίχισε τις λέξεις με τον σωστό ορισμό.

Πολιτισμός	Κληρονομημένα πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία
Πολιτιστική κληρονομιά	Ανταλλαγή ιδεών και πρακτικών μεταξύ πολιτισμών
Θρησκεία	Οργανωτική δομή και διοίκηση μιας κοινότητας
Πολιτική	Πολιτιστικές, κοινωνικές και τεχνολογικές εκφάνσεις ενός λαού
Πολιτιστική ανταλλαγή	Πνευματικές πεποιθήσεις και θρησκευτικές πρακτικές

4. (Ατομική εργασία) Βρες τις σύνθετες λέξεις και γράψε τες στην κενή σειρά.

- Ο υπάλληλος που πληρώνεται με την ώρα.
- Λέγεται αλλιώς το μπάσκετ.
- Γλυκό των Χριστουγέννων με μέλι και «όχι μακαρόνια».
- Δουλεύει για την προστασία κάποιων προσώπων.
- Μηχανή που χρησιμοποιούσαν παλιά για να γράφουν.

5. (Ατομική εργασία) Χρησιμοποίησε ουσιαστικά από κάθε κατηγορία (άνθρωποι, τοποθεσίες, αντικείμενα, ζώα, έννοιες, φαινόμενα) για να δημιουργήσεις 4 δικές σου προτάσεις. Προσπάθησε να συνδυάσεις διαφορετικές κατηγορίες σε κάθε πρόταση.

6. (Ατομική εργασία) Βρες και σημείωσε στις παρακάτω προτάσεις το υποκείμενο, το ρήμα, τα αντικείμενα ή το κατηγορούμενο.

Ο δάσκαλος έδωσε στους μαθητές του μια σημαντική εργασία.

Οι φίλοι μου θα πάνε εκδρομή στο βουνό την Κυριακή.

Οι γονείς αγόρασαν στα παιδιά τους καινούρια βιβλία για το σχολείο.

Η δασκάλα φαίνεται πολύ ευχαριστημένη με την απόδοση των μαθητών της.

Η βιβλιοθήκη παρέχει στους επισκέπτες της πλήθος από ενδιαφέροντα βιβλία.

Οι υπάλληλοι ανέφεραν στον διευθυντή τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν.

Ο κτηνίατρος βρήκε το σκυλί τραυματισμένο στον κήπο.

7. (Ατομική εργασία) Υπογράμμισε σε κάθε πρόταση το ρήμα και σημείωσε αν είναι μεταβατικό ή αμετάβατο.

Η Μαρία διάβασε το βιβλίο.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Ο δάσκαλος εξήγησε την άσκηση στους μαθητές.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Ο Γιάννης έγραψε στο ημερολόγιο.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Η μητέρα ετοίμασε το πρωινό.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Ο αδερφός μου τρέχει στο πάρκο.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

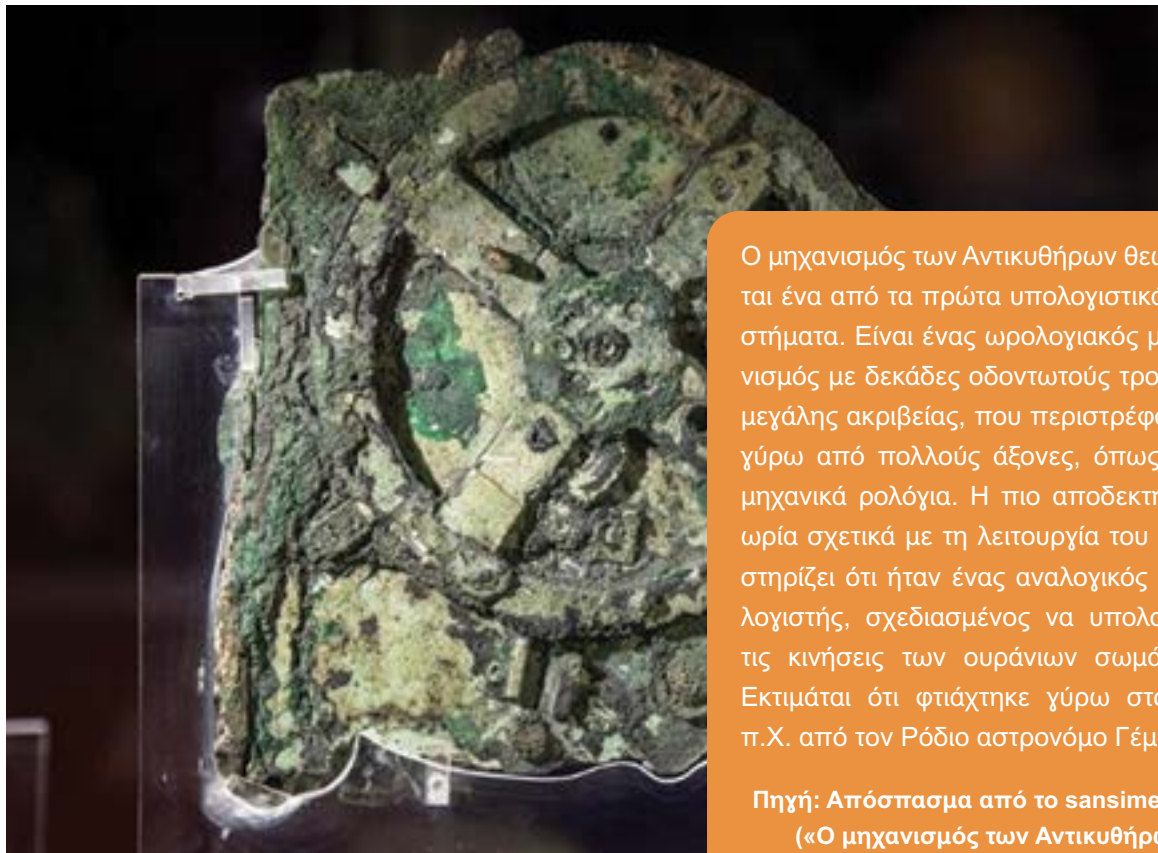
Η δασκάλα διδάσκει μαθηματικά.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Ο Νίκος μαγειρεύει στο σπίτι.

(μεταβατικό / αμετάβατο)

Συνθετική εργασία:
«Τα ίχνη των αρχαίων πολιτισμών στο σήμερα:
Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων
και η σχέση του με τη σύγχρονη τεχνολογία»

Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων θεωρείται ένα από τα πρώτα υπολογιστικά συστήματα. Είναι ένας ωρολογιακός μηχανισμός με δεκάδες οδοντωτούς τροχούς μεγάλης ακριβείας, που περιστρέφονται γύρω από πολλούς άξονες, όπως στα μηχανικά ρολόγια. Η πιο αποδεκτή θεωρία σχετικά με τη λειτουργία του υποστηρίζει ότι ήταν ένας αναλογικός υπολογιστής, σχεδιασμένος να υπολογίζει τις κινήσεις των ουράνιων σωμάτων. Εκτιμάται ότι φτιάχτηκε γύρω στο 87 π.Χ. από τον Ρόδιο αστρονόμο Γέμινο.

Πηγή: Απόσπασμα από το sansimera.gr
(«Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων»).

Σκοπός:

Οι μαθητές/-τριες να ανακαλύψουν πώς τα αρχαία ευρήματα, όπως ο μηχανισμός των Αντικυθήρων, επηρεάζουν τον σύγχρονο κόσμο και να καλλιεργήσουν την ικανότητα αξιολόγησης της εγκυρότητας των πληροφοριών που βρίσκουν στο διαδίκτυο, αποφεύγοντας την παραπληροφόρηση.

Στόχοι:

- 1. Εξοικείωση με τον μηχανισμό των Αντικυθήρων και τις σύγχρονες τεχνολογίες:** Οι μαθητές/-τριες θα γνωρίσουν τη λειτουργία του μηχανισμού και θα τον συσχετίσουν με τις τεχνολογικές εξελίξεις του σήμερα.
- 2. Ανάπτυξη δεξιοτήτων έρευνας στο διαδίκτυο:** Οι μαθητές/-τριες θα εξασκηθούν στον εντοπισμό πληροφοριών με ασφαλή και αποτελεσματικό τρόπο, αξιολογώντας την αξιοπιστία των πηγών.
- 3. Κατανόηση της επιστημονικής γνώσης και αποφυγή παραπληροφόρησης:** Θα ενισχύσουν την ικανότητά τους να διακρίνουν μεταξύ έγκυρων και αναξιόπιστων πληροφοριών, αποφεύγοντας τις παγίδες της παραπληροφόρησης.

Διάρκεια: 1 εβδομάδα

Ημέρα 1: Εισαγωγή στη συνθετική εργασία και ορισμός του θέματος

- **Παρουσίαση θέματος:** Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τον μηχανισμό των Αντικυθήρων ως ένα σημαντικό αρχαιολογικό εύρημα και εξηγεί τη λειτουργία του. Δίνεται έμφαση στην ιστορία του ευρήματος και τη σημασία του στην κατανόηση της αρχαίας τεχνολογίας.
- **Συζήτηση για τη σχέση του μηχανισμού με τη σύγχρονη τεχνολογία:** Ο/Η εκπαιδευτικός ρωτάει τους/στις μαθητές/-τριες τι γνωρίζουν για σύγχρονες τεχνολογίες που μπορεί να σχετίζονται με τον μηχανισμό, όπως τα ρολόγια και οι υπολογιστές.
- **Ορισμός στόχων:** Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί στους/στις μαθητές/-τριες ότι κατά τη διάρκεια της συνθετικής εργασίας θα διερευνήσουν πώς ο μηχανισμός των Αντικυθήρων συνδέεται με τη σύγχρονη τεχνολογία και θα μάθουν να αξιολογούν τις πηγές πληροφόρησης που χρησιμοποιούν στο διαδίκτυο.

Ημέρα 2: Αναζήτηση πληροφοριών και αξιολόγηση πηγών στο διαδίκτυο

- **Εισαγωγή στην έρευνα:** Ο/Η εκπαιδευτικός εισάγει τους/στις μαθητές/-τριες αναζήτηση πληροφοριών τόσο στο διαδίκτυο όσο και σε έντυπες πηγές, εξηγώντας τη σημασία της επιλογής αξιόπιστων πηγών. Γίνεται αναφορά στη δυνατότητα αξιοποίησης βιβλίων και άλλου έντυπου υλικού από τη σχολική βιβλιοθήκη. Εξηγεί επίσης πώς μπορούν να αναγνωρίσουν έγκυρες και επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες.
- **Αξιολόγηση πηγών:** Ο/Η εκπαιδευτικός παρέχει κριτήρια αξιολόγησης πηγών, όπως η αξιοπιστία του συγγραφέα, η ημερομηνία δημοσίευσης, η παρουσία επιστημονικών παραπομπών και το εάν η ιστοσελίδα προέρχεται από έγκριτους φορείς (π.χ. μουσεία, πανεπιστήμια).
- **Αποφυγή παραπληροφόρησης:** Παρουσίαση παραδειγμάτων παραπληροφόρησης σχετικά με τον μηχανισμό των Αντικυθήρων και άλλες αρχαίες τεχνολογίες, εξηγώντας πώς να τα αναγνωρίζουν και να τα αποφεύγουν.
- **Πρακτική άσκηση:** Οι μαθητές/-τριες, χωρισμένοι σε ομάδες, ξεκινούν να αναζητούν πληροφορίες για τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων στο διαδίκτυο, εφαρμόζοντας τα κριτήρια αξιολόγησης που έμαθαν. Κάθε ομάδα θα συγκεντρώσει πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως:
 - ιστορία του μηχανισμού.
 - λειτουργία του μηχανισμού.
 - σύνδεση του μηχανισμού με τη σύγχρονη τεχνολογία.
 - άλλα τεχνολογικά επιτεύγματα της αρχαιότητας.

Ημέρα 3: Οργάνωση των πληροφοριών και συγγραφή αναφορών

- **Συζήτηση για τα ευρήματα:** Κάθε ομάδα παρουσιάζει τις πληροφορίες που βρήκε και συζητά την αξιοπιστία των πηγών. Ο/Η εκπαιδευτικός βοηθά τους/στις μαθητές/-τριες να εντοπίσουν τυχόν αναξιόπιστες πληροφορίες και να τις απορρίψουν.
- **Σύνθεση πληροφοριών:** Οι ομάδες οργανώνουν τις πληροφορίες που συνέλεξαν και αρχίζουν να γράφουν την αναφορά τους. Κάθε ομάδα θα περιλαμβάνει τα πιο αξιόπιστα δεδομένα για το θέμα που ανέλαβε.
- **Οδηγίες για τη συγγραφή αναφορών:** Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει οδηγίες για τη σωστή δομή μιας επιστημονικής αναφοράς, δίνοντας έμφαση στην τεκμηρίωση των πληροφοριών και τη χρήση αξιόπιστων πηγών.

Ημέρα 4: Προετοιμασία παρουσιάσεων

- **Δημιουργία παρουσιάσεων:** Οι μαθητές/-τριες ξεκινούν να δημιουργούν τις παρουσιάσεις τους, χρησιμοποιώντας τα υλικά που έχουν συγκεντρώσει. Οι παρουσιάσεις μπορεί να περιλαμβάνουν διαφάνειες, εικόνες και διαγράμματα που εξηγούν πώς λειτουργεί ο Μηχανισμός των Αντικυθήρων και πώς συνδέεται με τη σύγχρονη τεχνολογία.
- **Εφαρμογές σύγχρονης τεχνολογίας:** Οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να βρουν παραδείγματα σύγχρονων τεχνολογιών που σχετίζονται με τη λειτουργία του Μηχανισμού, όπως τα ρολόγια, οι υπολογιστές και τα αστρονομικά όργανα.
- **Επιβεβαίωση της εγκυρότητας:** Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας, ο/η εκπαιδευτικός επανεξετάζει τις πηγές των μαθητών και τους βοηθά να βεβαιωθούν ότι οι πληροφορίες που χρησιμοποιούν είναι επιστημονικά έγκυρες.

Ημέρα 5: Παρουσιάσεις και αξιολόγηση

- **Παρουσιάσεις ομάδων:** Κάθε ομάδα παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνάς της, εξηγώντας τη λειτουργία του Μηχανισμού των Αντικυθήρων, τη σημασία του στην αρχαιότητα, και τη σύνδεσή του με τις σύγχρονες τεχνολογίες. Δίνεται έμφαση στην εγκυρότητα των πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν.
- **Αξιολόγηση παρουσιάσεων:** Ο/Η εκπαιδευτικός αξιολογεί τις παρουσιάσεις, δίνοντας έμφαση στην πληρότητα της έρευνας, την ικανότητα των μαθητών να αναγνωρίζουν έγκυρες πηγές και την αποφυγή παραπληροφόρησης. Οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε μια συζήτηση σχετικά με το πόσο σημαντικό είναι να χρησιμοποιούμε αξιόπιστες πηγές στην έρευνα.

Κριτήρια Αξιολόγησης:

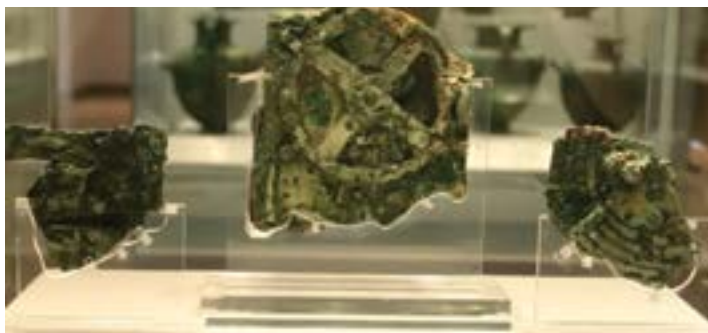
1. **Αξιοπιστία των πηγών:** Η ικανότητα των μαθητών να αναγνωρίσουν έγκυρες πηγές και να απορρίψουν τις αναξιόπιστες.
2. **Συνεργασία ομάδας:** Η ικανότητα της ομάδας να συνεργάζεται και να οργανώνει τις πληροφορίες που συνέλεξε.
3. **Ποιότητα παρουσίασης:** Η σαφήνεια και η ακρίβεια της παρουσίασης, καθώς και η σύνδεση με τις σύγχρονες τεχνολογίες.
4. **Κατανόηση του θέματος:** Η κατανόηση της σχέσης του μηχανισμού των Αντικυθήρων με τις σύγχρονες τεχνολογίες και η ορθότητα των πληροφοριών που παρουσιάστηκαν.

Τελική εργασία:

Μετά την ολοκλήρωση της συνθετικής εργασίας, οι μαθητές/-τριες θα εκπονήσουν την τελική εργασία που θα παρουσιάζει τα ευρήματα που συγκέντρωσαν κατά τη διάρκεια της έρευνάς τους σχετικά με τον μηχανισμό των Αντικυθήρων, τη λειτουργία του και τη σύνδεσή του με τις σύγχρονες τεχνολογίες. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην τεκμηρίωση των πληροφοριών, με βάση την έρευνα που πραγματοποίησαν στο διαδίκτυο και τη σωστή επιλογή αξιόπιστων πηγών.

Παράλληλα, οι μαθητές/-τριες θα παρουσιάσουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη, μέσα από διαδραστικές παρουσιάσεις που θα αναδεικνύουν τόσο την ιστορική αξία του Μηχανισμού όσο και την επίδρασή του στη σύγχρονη επιστήμη και τεχνολογία. Οι παρουσιάσεις αυτές θα αποτελέσουν το αποκορύφωμα της ομαδικής εργασίας και θα αξιολογηθούν με βάση την πληρότητα των πληροφοριών, τη χρήση έγκυρων πηγών, καθώς και τη σαφήνεια και οργάνωση του υλικού που θα παρουσιαστεί.

Οι μαθητές/-τριες, μέσω της τελικής τους εργασίας, θα έχουν την ευκαιρία να αποδείξουν την ικανότητά τους να διερευνούν με κριτικό τρόπο πληροφορίες από το διαδίκτυο, να αξιολογούν την εγκυρότητα των πηγών που χρησιμοποιούν και να αποφεύγουν τις παγίδες της παραπληροφόρησης.

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

	1	2	3	4
Έμαθα σχετικά με τη συνεισφορά των αρχαίων πολιτισμών στη σύγχρονη κοινωνία.				
Κατανόησα τη θεωρία για τη σύνταξη των προτάσεων.				
Μπορώ να ξεχωρίζω το αντικείμενο από το κατηγορούμενο.				
Μπορώ να αναγνωρίζω τα μονόπτωτα και δίπτωτα ρήματα.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Τι μου άρεσε περισσότερο στην ενότητα αυτή;

.....

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

.....

Η ομάδα με βοήθησε να κάνω τις εργασίες καλύτερα;

.....

Γυρίστε στην εισαγωγική σελίδα της διδακτικής ενότητας και θυμηθείτε τις υποθέσεις που κάνατε για το περιεχόμενο της ενότητας.

Συζητήστε στην ολομέλεια αν έχουν επιβεβαιωθεί οι υποθέσεις σας ή όχι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

ανασκαφή
αρχαία μνημεία
αρχαιολογία
αυτοκρατορία
γλυπτική
γραφή
δημοκρατία
εμπόριο

ερείπια
ευρήματα
ηθική
ιερογλυφικά
ιστορία
καλλιτεχνικά ρεύματα
κοινωνική δομή
μνημεία

μυθολογία
νομισματοκοπία
νομοθεσία
οικονομία
οχυρώσεις
παραδόσεις
πίστη
πολιτική

πολιτισμός
σπαράγματα
τέχνες
πολιτιστική κληρονομιά
τεχνολογία
θρησκεία
χρονολόγηση

Επιστήμη και προστασία της φύσης

1^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

2^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

3^η
ΕΝΟΤΗΤΑ

ΒΑΣΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Η επιστήμη και η τεχνολογία
προστατεύουν ή απειλούν τη Φύση;

1^η υποενότητα
Περιβάλλον:
Η ανάγκη για την
προστασία του

2^η υποενότητα
Περιβαλλοντική
ευαισθησία και οπτικές
αναπαραστάσεις
πολύπλοκων δεδομένων

**ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ**

4^η υποενότητα
Επανάληψη:
Άρθρα για το
περιβάλλον

3^η υποενότητα
Γραμματική περιγραφή
και συντακτικό

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση της διδακτικής αυτής ενότητας,
αναμένεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να διερευνούν και να κατανοούν το λεξιλόγιο και τα κείμενα της ενότητας, τόσο προφορικά όσο και γραπτά.
- Να δημιουργούν γράφημα πληροφοριών για περιβαλλοντικές δράσεις.
- Να αναλύουν τη δομή και τη λειτουργία των κειμενικών ειδών: α) εξηγητικά κείμενα και β) κείμενα επιχειρημάτων ή επιχειρηματολογικά κείμενα.
- Να αξιοποιούν πολυτροπικά στοιχεία για να εκφράζουν τις ιδέες τους.
- Να εντοπίζουν και να χρησιμοποιούν τα παραθετικά των επιθέτων.
- Να αναγνωρίζουν τα ελλειπτικά παραθετικά.
- Να διακρίνουν τα είδη και τη λειτουργία των επιρρημάτων και των παραθετικών τους.
- Να συνθέτουν επιχειρηματολογικά και ενημερωτικά κείμενα σχετικά με το περιβάλλον.
- Να συμμετέχουν σε σύνθετες εργασίες με συνεργατικό πνεύμα.

Κεντρική έννοια

Οι επιστήμες μοχλοί ανάπτυξης και κατανόησης

Έννοιες-κλειδιά

Φυσική και
χημεία

αστρονομία

γεωλογία

οικολογία και
Μετεωρολογίαπαλαιοντολογία
ανθρωπολογία

Σχετικές έννοιες

κβαντική
φυσική,
οργανική
χημείααστέρες,
πλανήτες,ηφαιστειολογία,
σεισμολογίαβιοποικιλότητα,
οικοσυστήματα,
κλίμαδεινόσαυροι,
ανθρώπινη
εξέλιξη

Δείτε το βιντεάκι και τις εικόνες
και συζητήστε ποιο είναι
το βασικό θέμα τους.

Δείτε το infoγράφιμα στο ψηφιακό
μαθησιακό αντικείμενο και
συζητήστε ποιο είναι το βασικό
του θέμα.

ΚΑΝΟΥΜΕ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ:

Επιστήμη και προστασία της φύσης

1^ο βήμα:

Ενεργοποίηση ενδιαφέροντος

2^ο βήμα:

Ιδεοθύελλα προβλέψεων και υποθέσεων

3^ο βήμα:

Καταγραφή προβλέψεων και υποθέσεων

4^ο βήμα:

Παρακολουθούμε τα μαθήματα με προσοχή

5^ο βήμα:

(Μετά το τέλος της διδακτικής
ενότητας)

Επανεξέταση προβλέψεων
και υποθέσεων

Η Σχέση της επιστήμης με τη φύση

Η επιστήμη είναι το μαγικό κλειδί που μας αποκαλύπτει τα κρυμμένα μυστικά της φύσης. Μας επιτρέπει να εξερευνήσουμε τον θαυμαστό κόσμο γύρω μας, από τα μικροσκοπικά κύτταρα μέχρι τα άπειρα σύμπαντα. Η βοτανική αποκαλύπτει πώς τα φυτά μεγαλώνουν και μας προσφέρουν τροφή, ενώ η ζωολογία μας εισάγει στα μυστικά των ζώων και τους τρόπους επιβίωσής τους. Η γεωλογία, σαν αρχαίος σοφός, μας αφηγείται τις ιστορίες των βουνών και των ηφαιστειών.

Όμως, η γνώση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στην κατανόηση. Γίνεται όπλο για την προστασία του φυσικού μας κόσμου. Οι μελέτες αποκαλύπτουν πώς οι πράξεις μας επηρεάζουν το περιβάλλον και προσφέρουν λύσεις για να περιορίσουμε τις αρνητικές επιπτώσεις. Μας δείχνουν πώς να προστατεύουμε τα δάση, τις θάλασσες και την ατμόσφαιρα, δημιουργώντας έναν καλύτερο κόσμο για τις επόμενες γενιές.

Όπως αναφέρεται στο βιβλίο «Η κρυφή ζωή των δέντρων», τα δέντρα επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω ενός δικτύου ριζών και μυκήτων, ανταλλάσσοντας θρεπτικά συστατικά και προειδοποιώντας για κινδύνους. Αυτή η σύνθετη αλληλεπίδραση μας υπενθυμίζει πόσο διασυνδεδεμένοι είναι όλοι οι οργανισμοί στη φύση και πόσο εύθραυστη είναι η ισορροπία που τους διατηρεί.

Σε παρόμοιο πνεύμα, το βιβλίο «Σιωπηλή Άνοιξη» αναδεικνύει τη λεπτή ισορροπία του οικοσυστήματος και πώς οι ανθρώπινες παρεμβάσεις, όπως τα φυτοφάρμακα, μπορούν να έχουν καταστροφικές συνέπειες. Η καταγραφή της συνδέει την ανθρώπινη υγεία με την υγεία της φύσης, υπενθυμίζοντας μας ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι αλληλένδετη με τη δική μας επιβίωση.

Η ανακάλυψη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική, μειώνει τη ρύπανση και την εξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα. Οι καινοτόμες τεχνολογίες για την ανακύκλωση και την καθαρή ενέργεια κάνουν τη ζωή μας πιο φιλική προς το περιβάλλον.

Η επιστήμη μας προσφέρει τα μέσα και τη γνώση για να ζούμε σε αρμονία με τον πλανήτη μας. Καλλιεργεί την περιέργεια και το ενδιαφέρον για τον κόσμο, εμπνέοντας τις νέες γενιές να γίνουν προστάτες του περιβάλλοντος. Είναι ένας πολύτιμος σύμμαχος στη διατήρηση της φυσικής μας κληρονομιάς και στη δημιουργία ενός βιώσιμου μέλλοντος. Μέσα από την εκπαίδευση και τη γνώση, μπορούμε όλοι να συμβάλλουμε στη διαμόρφωση ενός καλύτερου και υγιούς κόσμου.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από τα έργα των Peter Wohlleben, *Η κρυφή ζωή των δέντρων*, Rachel Carson, *Σιωπηλή Άνοιξη*.

1. (Ατομική εργασία) Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

1. Τι μας επιτρέπει η επιστήμη να εξερευνήσουμε;

- α) Τον μαγικό κόσμο των παραμυθιών
- β) Τον θαυμαστό κόσμο γύρω μας
- γ) Το διαδίκτυο

2. Ποια επιστήμη αποκαλύπτει πώς τα φυτά μεγαλώνουν και μας προσφέρουν τροφή;

- α) Η ζωολογία
- β) Η γεωλογία
- γ) Η βοτανική

3. Πώς τα δέντρα επικοινωνούν μεταξύ τους σύμφωνα με το βιβλίο «Η κρυφή ζωή των δέντρων»;

- α) Μέσω των φύλλων
- β) Μέσω ενός δικτύου ριζών και μυκήτων
- γ) Μέσω των καρπών

4. Ποιο βιβλίο αναδεικνύει τη λεπτή ισορροπία του οικοσυστήματος και τις καταστροφικές συνέπειες των φυτοφαρμάκων;

- α) «Η κρυφή ζωή των δέντρων»
- β) «Σιωπηλή άνοιξη»
- γ) «Τα θαύματα της φύσης»

5. Ποιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μειώνουν την εξάρτησή μας από τα ορυκτά καύσιμα;

- α) Η ηλιακή και η αιολική ενέργεια
- β) Το πετρέλαιο και το κάρβουνο
- γ) Το φυσικό αέριο και η βενζίνη

2. (Ατομική εργασία, χαμηλής δυσκολίας)

Αντιστοιχίστε κάθε όρο της στήλης Α με τη σωστή περιγραφή της στήλης Β.

Στήλη Α

1. Βοτανική
2. Ζωολογία
3. Γεωλογία
4. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
5. Δέντρα

Στήλη Β

- α. Επιστήμη που μελετά τα βουνά και τα ηφαίστεια
- β. Επιστήμη που μελετά τα φυτά
- γ. Επικοινωνούν μέσω ριζών και μυκήτων
- δ. Επιστήμη που μελετά τα ζώα
- ε. Ηλιακή και αιολική ενέργεια

3. (Ομαδική εργασία, διαφοροποιημένη, διαβαθμισμένης δυσκολίας) Στην επόμενη συνθετική εργασία μας, θα διεξάγουμε μια συζήτηση σε μορφή στρογγυλής τράπεζας με θέμα: «Η σημασία της προστασίας των δασών για το περιβάλλον». Θα χωριστούμε σε τέσσερις ομάδες και κάθε ομάδα θα αναπτύξει τα επιχειρήματά της σχετικά με τη σημασία και τις προκλήσεις της προστασίας των δασών.

Ομάδες και ρόλοι

- **Ομάδα A1:** Θα αναφέρει πώς η προστασία των δασών βοηθά στην κλιματική αλλαγή.
- **Ομάδα A2:** Θα εξηγήσει πώς η προστασία των δασών συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- **Ομάδα B1:** Θα συζητήσει τις προκλήσεις της προστασίας των δασών και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε.
- **Ομάδα B2:** Θα προτείνει τρόπους για να χρησιμοποιούμε τα δάση χωρίς να τα καταστρέφουμε.

Οδηγίες

1. Χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα έχει έναν συντονιστή που θα οργανώνει τη συζήτηση και θα παρουσιάζει τα επιχειρήματα της ομάδας.
2. Κάντε σχετική έρευνα για να συγκεντρώσετε πληροφορίες και επιχειρήματα. Πηγές που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:
 - Το παραπάνω κείμενο.
 - Σχολικά βιβλία: Κεφάλαια από τα σχολικά βιβλία που σχετίζονται με το περιβάλλον και τη φύση, καθώς και έντυπο υλικό από τη σχολική βιβλιοθήκη.
 - Εκπαιδευτικές ιστοσελίδες: Ιστοσελίδες όπως το Περιβαλλοντικό Εκπαιδευτικό Δίκτυο, το BBC Earth και το National Geographic Kids.
 - Βίντεο στο YouTube: Εκπαιδευτικά βίντεο από κανάλια, όπως το SciShow Kids και το Peekaboo Kidz, που εξηγούν τη σημασία των δασών και της προστασίας τους.
 - Παιδικά βιβλία και εικονογραφημένα βιβλία: Βιβλία που εξηγούν με απλό και κατανοητό τρόπο τη σημασία των δασών και της περιβαλλοντικής προστασίας.
 - Άρθρα από παιδικά περιοδικά: Άρθρα από περιοδικά, όπως το «Μικρός επιστήμονας» και «Οικολογικά παιδιά».
 - Εκπαιδευτικά παιχνίδια και δραστηριότητες: Παιχνίδια και δραστηριότητες που εστιάζουν στην προστασία του περιβάλλοντος και μπορούν να βρεθούν σε εκπαιδευτικές ιστοσελίδες.
3. Προετοιμάστε τα κύρια επιχειρήματά σας. Σκεφτείτε παραδείγματα, στατιστικά στοιχεία και συγκεκριμένες περιπτώσεις που υποστηρίζουν τη θέση σας.
4. Παρουσιάστε τα επιχειρήματά σας στην ολομέλεια της τάξης σε χρόνο που θα ορίσετε εσείς.
5. Ακολουθεί συζήτηση των ομάδων. Δεχτείτε ερωτήσεις και απαντήστε στα επιχειρήματα των άλλων ομάδων.
6. Ο συντονιστής της στρογγυλής τράπεζας θα συνοψίσει τα κύρια σημεία και τα συμπεράσματα της συζήτησης.
7. Αναστοχαστείτε τι σας άφησε αυτή η εμπειρία επιχειρηματολογίας (τι μαθήματα πήρατε από τη συζήτηση, προτείνετε δράσεις ή περαιτέρω έρευνα).

Η έννοια της βιοποικιλότητας

Η φύση είναι ένας πολύχρωμος καμβάς γεμάτος από μια ποικιλία ζωντανών οργανισμών που αλληλεπιδρούν και συνυπάρχουν σε αρμονία. Από τα ζώα και τα φυτά μέχρι τους μικροοργανισμούς, κάθε είδος παίζει έναν ζωτικό ρόλο στο μεγάλο οικοσύστημα της Γης.

Τα ζώα είναι από τους πιο ορατούς κατοίκους της φύσης. Από τα εντυπωσιακά θηλαστικά που περιφέρονται στις σαβάνες μέχρι τα μικρά έντομα που σκαρφαλώνουν στα δέντρα, κάθε ζώο συμβάλλει στη διατήρηση της ισορροπίας των οικοσυστημάτων. Τα φυτά, από την άλλη, αποτελούν τη βάση της τροφικής αλυσίδας, προσφέροντας οξυγόνο και τροφή μέσω της φωτοσύνθεσης. Οι μικροοργανισμοί, αν και αόρατοι στο γυμνό μάτι, παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διάσπαση των οργανικών υλικών και στη διατήρηση της υγείας του εδάφους και των υδάτων.

Η βιοποικιλότητα, δηλαδή η ποικιλία των ειδών στη φύση, είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία του πλανήτη μας. Κάθε είδος, ανεξαρτήτως μεγέθους, έχει έναν συγκεκριμένο ρόλο που συμβάλλει στην ισορροπία του οικοσυστήματος. Η απώλεια ενός μόνο είδους μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις, επηρεάζοντας αρνητικά ολόκληρο το σύστημα.

Τα οικοσυστήματα, όπως τα δάση, οι θάλασσες και οι έρημοι, είναι πολύπλοκα δίκτυα αλληλεπιδράσεων. Στα δάση, τα δέντρα δεν λειτουργούν ανεξάρτητα, αλλά επικοινωνούν μέσω των ριζών τους και των μυκήτων στο έδαφος, ανταλλάσσοντας θρεπτικά συστατικά και πληροφορίες. Στις θάλασσες, τα κοράλλια παρέχουν καταφύγιο σε χιλιάδες θαλάσσιους οργανισμούς, ενώ στις ερήμους, τα φυτά και τα ζώα έχουν αναπτύξει μοναδικές προσαρμογές για να επιβιώσουν στις ακραίες συνθήκες.

Η αλληλεπίδραση των οργανισμών με το περιβάλλον τους είναι μια συνεχής διαδικασία προσαρμογής και εξέλιξης. Αυτή η δυναμική σχέση εξασφαλίζει την επιβίωση και την ανάπτυξη των ειδών, διατηρώντας την εύθραυστη ισορροπία που υποστηρίζει τη ζωή στη Γη.

Η κατανόηση και η προστασία της βιοποικιλότητας είναι κείρας σημασίας για τη διατήρηση των οικοσυστημάτων μας. Μέσα από την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση, μπορούμε να διασφαλίσουμε ότι οι επόμενες γενιές θα κληρονομήσουν έναν πλούσιο σε ζωή και φυσική ομορφιά. Μέσα από την αναγνώριση της αξίας κάθε μορφής ζωής και τη συνειδητή προσπάθεια να προστατεύσουμε τη βιοποικιλότητα, μπορούμε να συμβάλουμε στη διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς μας.

Η προστασία της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναπτύξει πολλούς φορείς που έχουν στόχο την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας.

Ειδικότερα, το Biodiversity Information System for Europe χρησιμεύει ως η ευρωπαϊκή πύλη αναφοράς για την πρόσβαση σε δεδομένα, πληροφορίες και γνώσεις σχετικά με την κατάσταση και την πρόοδο προς τους στόχους της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα. Αυτό προέρχεται από δεδομένα που συλλέγονται μέσω βασικών μέσων πολιτικής που σχετίζονται με τη φύση.

Για παράδειγμα, αναφέρεται το δέλτα του Έβρου, που είναι μια προστατευόμενη περιοχή, από την οποία προστατεύονται 98 είδη πουλιών. Ένα από αυτά είναι η αλκυόνα.

Οι απειλές για τα πουλιά του Έβρου προέρχονται από τη βόσκηση, το κυνήγι, το αεροδρόμιο, τις καλλιέργειες, τις αστικοποιημένες περιοχές και την ανθρώπινη κατοίκηση.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το biodiversity.europa.eu.

1. (Ομαδική εργασία, διαφοροποιημένη, διαβαθμισμένης δυσκολίας)

A. Διάβασε το κείμενο μία φορά και απαντήστε στις δύο ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, δηλαδή την 1η και 2η ερώτηση.

B. Διάβασε το κείμενο δεύτερη και τρίτη φορά και απαντήστε στις δύο ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, δηλαδή την 3η και 4η ερώτηση.

1. Ποιος είναι ο ρόλος των μικροοργανισμών στη φύση;

- α) Παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διάσπαση των οργανικών υλικών και στη διατήρηση της υγείας του εδάφους και των υδάτων.
- β) Παράγουν οξυγόνο μέσω της φωτοσύνθεσης.
- γ) Καταστρέφουν τα φυτά και τα ζώα.

2. Ποιο ποσοστό της γης της Αφρικής καλύπτεται από προστατευόμενες και διατηρημένες περιοχές;

- α) 10%
- β) 19%
- γ) 25%

3. Ποια είναι η σημασία της βιοποικιλότητας για την ευημερία του πλανήτη μας;**4. Ποιοι είναι οι κύριοι κίνδυνοι που απειλούν τη βιοποικιλότητα στην Αφρική και πώς επηρεάζουν τα οικοσυστήματα;****2. (Ατομική εργασία, διαβαθμισμένης δυσκολίας) Διαβάστε μία φορά το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις σωστού λάθους 1-6. Στη συνέχεια διαβάστε δεύτερη και τρίτη φορά το κείμενο και απαντήστε στις ερωτήσεις σωστού λάθους 7-10 που είναι δυσκολότερες.**

- 1. Τα ζώα είναι οι πιο ορατοί κάτοικοι της φύσης και κάθε ζώο συμβάλλει στη διατήρηση της ισορροπίας των οικοσυστημάτων. **(Σωστό / Λάθος)**
- 2. Οι μικροοργανισμοί είναι αόρατοι στο γυμνό μάτι και δεν παίζουν σημαντικό ρόλο στη φύση. **(Σωστό / Λάθος)**
- 3. Η βιοποικιλότητα περιλαμβάνει μόνο τα ζώα και τα φυτά. **(Σωστό / Λάθος)**
- 4. Η απώλεια ενός μόνο είδους μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις που επηρεάζουν αρνητικά ολόκληρο το οικοσύστημα. **(Σωστό / Λάθος)**
- 5. Τα κοράλλια στις θάλασσες παρέχουν καταφύγιο σε χιλιάδες θαλάσσιους οργανισμούς. **(Σωστό / Λάθος)**
- 6. Οι προστατευόμενες περιοχές στην Αφρική καλύπτουν το 50% της γης της Αφρικής. **(Σωστό / Λάθος)**

7. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει αναπτύξει κανέναν φορέα για την προστασία της βιοποικιλότητας. (Σωστό / Λάθος)
8. Η αποτελεσματική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών στην Αφρική απαιτεί τη δέσμευση μόνο των κυβερνήσεων, χωρίς την εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων. (Σωστό / Λάθος)
9. Στα δάση, τα δέντρα επικοινωνούν μέσω των ριζών τους και των μυκήτων στο έδαφος, ανταλλάσσοντας θρεπτικά συστατικά και πληροφορίες. (Σωστό / Λάθος)
10. Η προστασία της βιοποικιλότητας δεν επηρεάζει την ευημερία του πλανήτη μας. (Σωστό / Λάθος)

Εργασία project: Ο σκοπός αυτού του project είναι να εξετάσετε τη βιοποικιλότητα στην αυλή του σχολείου (ή σε άλλο σημείο της επιλογής σας) για να ανακαλύψετε τα διάφορα φυτά και ζώα που κατοικούν σε αυτό το οικοσύστημα.

Βασική ερώτηση: Πώς μπορείτε να κατανοήσετε καλύτερα τη βιοποικιλότητα κοιτάζοντας στην δική σας αυλή;

Υλικά:

Βιβλία για τα τοπικά φυτά, την άγρια ζωή, τα έντομα και τους μύκητες

Μεγεθυντικός φακός

Ένα σημειωματάριο

Ένα σκίτσο

Γάντια (προαιρετικά)

Κάμερα (προαιρετικό)

Διαδικασία:

- Πηγαίνετε στην αυλή σας με ένα ημερολόγιο, σκίτσο, βιβλία για την άγρια ζωή, μεγεθυντικό φακό και προαιρετικά γάντια και κάμερα.
- Εάν έχετε μια μεγάλη αυλή, ίσως θέλετε να περιορίσετε τις παρατηρήσεις σας σε μια περιοχή της. Εάν το κάνετε, φροντίστε να επιστρέψετε στην ίδια περιοχή κάθε φορά. Είναι δυνατό να ολοκληρώσετε μια έρευνα βιοποικιλότητας σε ένα τετραγωνικό μέτρο. Θα διαπιστώσετε ότι οι περισσότερες παρατηρήσεις σας θα αφορούν φυτά και έντομα.
- Στο σημειωματάριό σας, καταγράψτε την ημερομηνία και την ώρα.
- Κρατήστε σημειώσεις για όλα όσα παρατηρείτε. Περιγράψτε χρώματα, σημάδια, μέγεθος, σχήμα, ήχους και μυρωδιές που παρατηρείτε σε κάθε δείγμα.
- Ξεκινήστε παρατηρώντας μερικά από τα μεγαλύτερα φυτά που βλέπετε. Θα μπορούσατε να μαζέψετε φύλλα ή απλώς να τα κάνετε σκίτσα. Εάν έχετε κάμερα, μπορείτε να τραβήξετε και φωτογραφίες.
- Τα πουλιά μπορούν να πετούν μέσα και έξω από την αυλή. Κρατήστε σημειώσεις, σκίτσα και φωτογραφίες τους όταν το κάνουν.
- Τα έντομα θα σέρνονται πάνω στα φυτά ή στο έδαφος ακριβώς κάτω από το ανώτερο στρώμα. Βρείτε και κρατήστε σημειώσεις, σκίτσα και φωτογραφίες αυτών.
- Μπορεί να υπάρχουν και θηλαστικά στην αυλή σας. Φροντίστε να κρατάτε σημειώσεις, να κάνετε σκίτσα ή να βγάζετε φωτογραφίες των ζώων που επισκέπτονται τον χώρο σας, όπως γάτες ή σκύλοι, αλλά και των ζώων που ζουν ελεύθερα στη φύση, όπως σκαντζόχοιροι ή σαύρες.
- Μπορεί να υπάρχουν και μύκητες στην αυλή. Κρατήστε επίσης σημειώσεις, σκίτσα και φωτογραφίες τους.
- Προσδιορίστε τα δείγματα που έχετε παρατηρήσει χρησιμοποιώντας βιβλία ή το διαδικτυο. Τα σκίτσα και οι εικόνες σας θα σας βοηθήσουν να αναγνωρίσετε σωστά τα ζώα και τα φυτά μόλις φύγετε από το χώρο της έρευνας. Κρατήστε λεπτομερείς σημειώσεις, όπως στα παραπάνω παραδείγματα· έτσι θα μπορέσετε αργότερα να αναγνωρίσετε σωστά τα δείγματα.
- Επιστρέψτε στην ίδια περιοχή σε διαφορετικές ώρες της ημέρας. Η μελέτη σας θα δείχνει πιο ακριβή αποτελέσματα όσο περισσότερο παρατηρείτε.

Τεχνολογίες αιχμής για την προστασία της φύσης

Οι ανεμογεννήτριες και τα ηλιακά πάνελ είναι ένα όλο και πιο κοινό θέαμα. Γιατί; Ποια είναι τα οφέλη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πώς βελτιώνουν την υγεία, το περιβάλλον και την οικονομία μας;

Οι τεχνολογίες αιχμής (ή τεχνολογίες κορυφής) αναφέρονται σε προηγμένες και καινοτόμες τεχνολογίες που βρίσκονται στην αιχμή, δηλαδή στην κορυφή της επιστημονικής και τεχνικής γνώσης. Έτσι, σε μια εποχή που η κλιματική αλλαγή και η περιβαλλοντική υποβάθμιση αποτελούν μείζονα ζητήματα, οι τεχνολογίες αιχμής παίζουν κρίσιμο ρόλο στην προστασία της φύσης. Από την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μέχρι την καινοτόμο ανακύκλωση και τη διαχείριση αποβλήτων, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν βιώσιμες λύσεις που μπορούν να μειώσουν τις αρνητικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον.

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προέρχονται από ανεξάντλητους πόρους ή από αυτούς που αναπληρώνονται φυσικά με την πάροδο του χρόνου. Είναι ωφέλιμες επειδή έχουν περιορισμένες αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε σύγκριση με τα ορυκτά καύσιμα. Πολλές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι οικονομικά αποδοτικές για τους ιδιοκτήτες σπιτιών και τις επιχειρήσεις, αλλά κυρίως συμβάλλουν στην προστασία ολόκληρου του πλανήτη. Τα πιο κοινά παραδείγματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι η ηλιακή ενέργεια, η αιολική ενέργεια, η γεωθερμική ενέργεια, η υδροηλεκτρική ενέργεια και η βιομάζα.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το energysage.com.

Αυτές οι πράσινες τεχνολογίες και καινοτομίες παρουσιάζονται παραστατικά στο **ινφογράφημα**. Μελετήστε το και προσπαθήστε να το περιγράψετε. Στη συνέχεια θα δούμε τα βήματα για να δημιουργήσουμε το δικό μας **ινφογράφημα**.

5 Τύποι ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Ηλιακή ενέργεια

Αξιοποιεί την ενέργεια του ήλιου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας.

Αιολική ενέργεια

Αξιοποιεί τη δύναμη της κίνησης του ανέμου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που δημιουργείται από την ανομοιόμορφη θέρμανση της επιφάνειας της Γης.

Υδροηλεκτρική ενέργεια

Χρησιμοποιεί τρεχούμενο νερό για να περιστρέφει τουρμπίνες και να παράγει ηλεκτρική ενέργεια.

Γεωθερμική ενέργεια

Αξιοποιεί τη θερμότητα από το εσωτερικό της γης για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Βιομάζα

Παράγει ηλεκτρική ενέργεια από οργανική φυτική ύλη.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ «ΓΡΑΦΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ» (INFOGRAPHIC) ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟ ΦΤΙΑΧΝΟΥΜΕ

Η δημιουργία ενός πληροφοριακού γραφήματος (infographic) είναι μια διασκεδαστική και εκπαιδευτική δραστηριότητα που μπορεί να βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να αναπτύξουν δεξιότητες στην έρευνα, την ανάλυση πληροφοριών και την οπτική παρουσίαση.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Βήματα:

- 1. Επιλογή Θέματος:** Συζητήστε διάφορα θέματα και αποφασίστε από κοινού ποιο θα είναι το θέμα του πληροφοριακού γραφήματός σας.
- 2. Έρευνα και αξιολόγηση πηγών:** Χωριστείτε σε ομάδες και αναζητήστε πληροφορίες από βιβλία, άρθρα, έγκυρες ιστοσελίδες και άλλες πηγές. Αξιολογήστε την αξιοπιστία των πηγών σας και επιλέξτε τις πιο αξιόπιστες πληροφορίες.
- 3. Οργάνωση και σύνοψη πληροφοριών:** Κατηγοριοποιήστε τις πληροφορίες σας. Για παράδειγμα, αν το θέμα είναι η προστασία της φύσης, οι κατηγορίες μπορεί να είναι «Αιτίες ρύπανσης», «Επιπτώσεις στη φύση» και «Μέτρα προστασίας». Συνομίστε τις πληροφορίες σας και παρουσιάστε τις με σαφή και συνοπτικό τρόπο.
- 4. Σχεδιασμός και διάταξη του πληροφοριακού γραφήματος:** Επιλέξτε ένα εργαλείο σχεδίασης πληροφοριακού γραφήματος, όπως το Canva. Σχεδιάστε τη διάταξη του πληροφοριακού γραφήματος σας, αποφασίζοντας πού θα τοποθετηθείτε τα κείμενα, τις εικόνες, τα διαγράμματα και τα γραφήματα.
- 5. Δημιουργία και βελτίωση του πληροφοριακού γραφήματος:** Εισάγετε τις πληροφορίες σας στο εργαλείο σχεδίασης, ακολουθώντας τη διάταξη που έχετε σχεδιάσει. Χρησιμοποιήστε χρώματα, γραφικά και εικονίδια για να κάνετε το πληροφοριακό γράφημα σας οπτικά ελκυστικό και εύκολο στην ανάγνωση. Ελέγξτε το πληροφοριακό γράφημα σας για τυχόν λάθη και κάντε βελτιώσεις όπου χρειάζεται.
- 6. Παρουσίαση και αξιολόγηση:** Παρουσιάστε το πληροφοριακό γράφημά σας στην τάξη, εξηγώντας τις πληροφορίες που περιέχουν και την πορεία που ακολουθήσατε για τη δημιουργία τους. Αξιολογήστε τα πληροφοριακά γραφήματα, δίνοντας εποικοδομητικά σχόλια και επισημαίνοντας τα δυνατά σημεία και τις περιοχές προς βελτίωση.

Ακρίβεια: Να είστε ακριβείς και να ελέγχετε τις πληροφορίες σας πριν τις παρουσιάσετε.

Ο υδρολογικός κύκλος (ο κύκλος του νερού)

Ο υδρολογικός κύκλος, ή αλλιώς ο κύκλος του νερού, περιγράφει την παρουσία και την κυκλοφορία του νερού στην επιφάνεια της Γης, καθώς και κάτω και πάνω απ' αυτή. Το νερό της Γης είναι πάντα σε κίνηση και πάντα σε αλλαγή, από την υγρή μορφή στην αέρια ή σε πάχο ξανά και αντίστροφα. Ο κύκλος του νερού λειτουργεί εδώ και δισεκατομμύρια χρόνια. Η ζωή στη Γη εξαρτάται απ' αυτόν. Η Γη θα ήταν πολύ αφιλόξενο μέρος για τη ζωή χωρίς τον υδρολογικό κύκλο.

Σαν κύκλος που είναι, ο υδρολογικός κύκλος δεν έχει αρχή, αλλά είναι βολικό να ξεκινήσει κανείς απ' τη θάλασσα. Ο ήλιος, που κινεί τον κύκλο του νερού, θερμαίνει το νερό της θάλασσας και των ωκεανών, το οποίο εν μέρει εξατμίζεται και ανυψώνεται με τη μορφή ατμού στον αέρα. Νερό εξατμίζεται ακόμα από τις λίμνες, τα ποτάμια και το έδαφος. Η διαπνοή των φυτών είναι μια ακόμη λειτουργία που αποδίδει υδρατμούς στην ατμόσφαιρα. Μια μικρή ποσότητα υδρατμών στην ατμόσφαιρα προέρχεται από την εξάχνωση, μέσω της οποίας μόρια από πάχους και χιόνια μετατρέπονται απευθείας σε υδρατμούς χωρίς να περάσουν από την υγρή μορφή.

Ανοδικά ρεύματα αέρα ανεβάζουν τους υδρατμούς στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας, όπου οι μικρότερες πιέσεις που επικρατούν έχουν αποτέλεσμα τη μείωση της θερμοκρασίας. Επειδή όμως, σε χαμηλή θερμοκρασία ο αέρας δεν μπορεί πια να συγκρατεί όλη τη μάζα των υδρατμών, ένα μέρος τους συμπυκνώνεται και σχηματίζει τα σύννεφα. Τα ρεύματα του αέρα κινούν τα σύννεφα γύρω απ' την υδρόγειο. Παράλληλα, τα σταγονίδια νερού που σχηματίζουν τα σύννεφα συγκρούονται, μεγαλώνουν και τελικά πέφτουν απ' τον ουρανό ως κατακρημνίσματα, η συχνότερη μορφή των οποίων είναι η βροχή. Μια μορφή κατακρημνίσματος είναι το χιόνι, το οποίο όταν συσσωρεύεται σχηματίζει

Οδηγίες για τη συγγραφή εξηγητικού κειμένου

1. Τίτλος:

- Επιλέξτε έναν τίτλο που να προσδιορίζει ξεκάθαρα το θέμα της εξήγησής σας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ερωτήσεις όπως:

ο Πώς λειτουργεί ο υδρολογικός κύκλος;

ο Γιατί είναι σημαντικός ο υδρολογικός κύκλος για τη ζωή στη Γη;

2. Δώστε έμφαση στην αρχή του κειμένου:

- Στην πρώτη σας παράγραφο, προσδιορίστε τη διαδικασία που πρόκειται να εξηγήσετε. Εστιάστε περισσότερο στη διαδικασία και λιγότερο στα αντικείμενα που την περιλαμβάνουν.

• Παράδειγμα: Ο υδρολογικός κύκλος είναι η διαδικασία μέσω της οποίας το νερό μετακινείται μεταξύ της Γης και της ατμόσφαιρας, περνώντας από διάφορα στάδια, όπως εξάτμιση, συμπύκνωση και κατακρημνίσματα.

3. Χρήση διαδοχής και σύνδεσης:

- Χρησιμοποιήστε διαδοχικές παραγράφους που περιγράφουν με σειρά πώς ή γιατί συμβαίνει κάτι. Εμφανίστε τις συνδέσεις αιτίας και αποτελέσματος ή τη χρονική ακολουθία.

• Για παράδειγμα, εξηγώντας τον υδρολογικό κύκλο: Το νερό εξατμίζεται από τους ωκεανούς και τα ποτάμια, σχηματίζοντας σύννεφα στην ατμόσφαιρα. Όταν η θερμοκρασία πέσει, τα σταγονίδια νερού συμπυκνώνονται και επιστρέφουν στη γη ως κατακρημνίσματα.

4. Συμπέρασμα:

- Ολοκληρώστε το κείμενό σας με μια δυνατή τελευταία παράγραφο που να συνδυάζει τα πάντα και να δίνει μια ολοκληρωμένη εικόνα της διαδικασίας.

• Παράδειγμα: Ο υδρολογικός κύκλος είναι μια συνεχής διαδικασία που κρατάει τον πλανήτη μας υγιή και γεμάτο ζωή, εξασφαλίζοντας τη διαρκή ανακύκλωση του νερού σε όλα τα μέρη της Γης.

Κείμενο επιχειρημάτων ή επιχειρηματολογικό κείμενο

Θυμάμαι: Στα περιγραφικά και στα αφηγηματικά κείμενα παρουσιάζω πρόσωπα, πράγματα, γεγονότα και καταστάσεις (αναφορικός λόγος).

Στα κείμενα που περιέχουν οδηγίες και επιχειρήματα προσπαθώ να οδηγήσω τον αναγνώστη σε μια ορισμένη ενέργεια ή συμπεριφορά (κατευθυντικός λόγος).

Ένα ακόμα πολύ συνηθισμένο κειμενικό είδος είναι το κείμενο επιχειρημάτων ή επιχειρηματολογικό κείμενο.

Ένα επιχειρηματολογικό κείμενο παρουσιάζει επιχειρήματα και από τις δύο πλευρές για ένα συγκεκριμένο θέμα, ώστε το κοινό να μπορεί να σχηματίσει τη δική του γνώμη.

Βασικά στοιχεία του επιχειρηματολογικού κειμένου

Σαφήνεια

Επιλέξτε ένα σαφές, ξεκάθαρο θέμα και τονίστε τη σημασία του.

Αρχικές πληροφορίες

Δώστε κάποιες βασικές πληροφορίες ώστε ο αναγνώστης να κατανοήσει το επιχειρήμα σας.

Επιχειρήματα σε τάξη

Δημιουργήστε παραγράφους που συνδέουν τη γνώμη Α με τη γνώμη Β με τη χρήση συνδετικών λέξεων και φράσεων.

Αξιόπιστα στοιχεία

Βασίστε το κείμενό σας σε επαρκή και αξιόπιστα αποδεικτικά στοιχεία για να ενισχύσετε το επιχειρήμα σας.

Λόγος και αντίλογος

Παρουσιάστε και τις δύο πλευρές ενός επιχειρήματος, ώστε να επιτρέψετε στους αναγνώστες σας να καταλήξουν σε μια τεκμηριωμένη απόφαση.

Κλιματική αλλαγή

Η ραγδαία αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου οφείλεται κυρίως στη χρήση ορυκτών καυσίμων. Η αποψίλωση των δασών, η αλλαγή χρήσης γης και η γεωργία έχουν αξιόλογη, αλλά μικρότερη συνεισφορά. Η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παγκόσμια υπερθέρμανση από τα μέσα του 20ου αιώνα είναι πολύ πιθανό να οφείλεται στις ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι σημαντικά αυξημένες εκπομπές των αερίων αυτών και ειδικότερα του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) συμβάλλουν στην ενίσχυ-

ση του φαινομένου της υπερθέρμανσης του πλανήτη και της γενικότερης μεταβολής του παγκόσμιου οικοσυστήματος. Από το ανθρωπογενές CO₂, που εκπέμπεται από την καύση ορυκτών καυσίμων, το 50% διαλύεται στους ωκεανούς και απορροφάται από τα επίγεια οικοσυστήματα και το άλλο 50% διοχετεύεται στην ατμόσφαιρα. Από την αρχή της περιόδου εκβιομηχάνισης μέχρι και σήμερα εκτιμάται ότι τα επίπεδα του CO₂ στην ατμόσφαιρα έχουν αυξηθεί κατά 35%.

Βιοποικιλότητα

Βιοποικιλότητα είναι ο συνδυασμός των μορφών ζωής και οι αλληλεπιδράσεις τους με το υπόλοιπο περιβάλλον που καθιστά τη Γη ένα μοναδικό κατοικήσιμο μέρος για τον άνθρωπο. Η βιοποικιλότητα που βλέπουμε σήμερα είναι ο καρπός των δισεκατομμυρίων ετών της εξέλιξης, που διαμορφώνεται από φυσικές διεργασίες και, όλο και περισσότερο, από την επιρροή των ανθρώπων. Αποτελεί τον ιστό της ζωής του οποίου είμαστε αναπόσπαστο μέρος και παρέχει ένα μεγάλο αριθμό προϊόντων και

υπηρεσιών που στηρίζουν τη ζωή μας. Κατά συνέπεια, οι βιολογικοί πόροι του πλανήτη είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της ανθρωπότητας και αποτελεί παγκόσμιο περιουσιακό στοιχείο με τεράστια αξία για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.

Πηγή: Ν. Μουσιόπουλος, Α. Ντζιαχρήστος, Θ. Σλίνας, Τεχνική Προστασίας Περιβάλλοντος – Αρχές Αειφορίας. Επιστημονικό Αποθετήριο Κάλλιπος.

1. (Ομαδική εργασία στην ολομέλεια της τάξης) Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας.

Οδηγίες: Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Η πρώτη ομάδα θα υποστηρίξει το **επιχείρημα ότι η κλιματική αλλαγή είναι κυρίως αποτέλεσμα ανθρώπινων δραστηριοτήτων**, ενώ η δεύτερη ομάδα θα υποστηρίξει ότι **φυσικοί παράγοντες επηρεάζουν επίσης την κλιματική αλλαγή**.

1. Χρησιμοποιήστε τα στοιχεία από το κείμενο για να υποστηρίξετε την άποψή σας.
2. Καταγράψτε τα βασικά επιχειρήματα που παρουσιάζει κάθε ομάδα.
3. Παρουσιάστε τα επιχειρήματα στην τάξη και συζητήστε τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

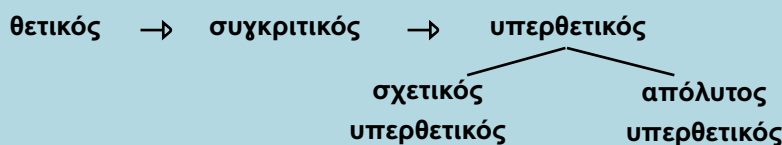

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Θετικός	Συγκριτικός	Σχετικός υπερθετικός	Απόλυτος υπερθετικός
ψηλός	ψηλότερος	ο ψηλότερος	ψηλότατος
	πιο ψηλός	ο πιο ψηλός	πολύ ψηλός

Συχνά, χρησιμοποιούμε τα επίθετα για να συγκρίνουμε ουσιαστικά.

Στα επίθετα έχουμε τρεις βαθμούς:

Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός λέγονται **παραθετικά των επιθέτων**.

Επίθετα **θετικού βαθμού** λέγονται τα επίθετα που φανερώνουν ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα.

Επίθετα συγκριτικού βαθμού λέγονται τα επίθετα που φανερώνουν ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα σε μεγαλύτερο βαθμό από ένα άλλο.

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

- θετικός βαθμός ουδετέρου + -τερος (βαρύτερος, μακρύτερος, ευγενέστερος)
- πιο + θετικός βαθμός (πιο βαρύς, πιο μακρύς, πιο ευγενής)

Ο σχετικός υπερθετικός βαθμός ενός επιθέτου δηλώνει ότι το ουσιαστικό που συνοδεύει έχει ένα γνώρισμα σε μεγαλύτερο βαθμό από όλα τα άλλα όμοιά του.

Ο σχετικός υπερθετικός σχηματίζεται ως εξής:

- άρθρο + συγκριτικός βαθμός (ο βαρύτερος, ο μακρύτερος, ο ευγενέστερος)
(ο πιο βαρύς, ο πιο μακρύς, ο πιο ευγενής)

Ο απόλυτος υπερθετικός βαθμός δηλώνει ότι το ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα σε πολύ μεγάλο βαθμό, χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλα.

Ο απόλυτος υπερθετικός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

- θετικός βαθμός ουδετέρου + -τατος (ομορφότατος, μακρύτατος, ευγενέστατος)
- πολύ + θετικός βαθμός (πολύ όμορφος, πολύ μακρύς, πολύ ευγενής)

Μερικά παραθετικά δεν έχουν θετικό βαθμό: κατώτερος – κατώτατος, ανώτερος – ανώτατος.
 Μερικά άλλα δεν έχουν ούτε θετικό ούτε υπερθετικό: **προτιμότερος, προγενέστερος, μεταγενέστερος.**

Ανώμαλα παραθετικά		
καλός	καλύτερος	άριστος
κακός	χειρότερος	χειρίστος
πολύς	περισσότερος (πιότερος) –	-
λίγος	λιγότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	μέγιστος
μικρός	μικρότερος	ελάχιστος

ΤΑ ... ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Μερικά παραθετικά επιθέτων είναι **ελλειπτικά**, δηλαδή δεν έχουν θετικό βαθμό ή δεν έχουν και έναν ακόμη από τους δύο άλλους βαθμούς.

Υπάρχουν και μερικά επίθετα (που φανερώνουν ύλη, καταγωγή, τόπο/χρόνο ή κατάσταση που δεν αλλάζει) τα οποία **δε σχηματίζουν παραθετικά καθόλου**.

Τέλος, υπάρχει και μια ομάδα επιθέτων που σχηματίζουν τα μονολεκτικά παραθετικά τους από διαφορετικό θέμα ή με τρόπο διαφορετικό από τα άλλα. Τα παραθετικά αυτά λέγονται **ανώμαλα**.

Τα παραθετικά με μια ματιά...

Τα επίθετα έχουν βαθμούς:

1. Θετικός βαθμός: ψηλός, -η, -ο

2. Συγκριτικός βαθμός: πιο + θετικός: πιο ψηλός, -η, -ο

ουδέτερο θετικού βαθμού + -τερος, -η, -ο: ψηλότερος, -η, -ο

3. Υπερθετικός βαθμός:

α) σχετικός υπερθετικός άρθρο + συγκριτικός: ο ψηλότερος, η ψηλότερη, το ψηλότερο
 ο πιο ψηλός, η πιο ψηλή, το πιο ψηλό

β) απόλυτος υπερθετικός ουδέτερο θετικού βαθμού + -τατος: ψηλότητας, -η, -ο

πολύ + θετικός βαθμός: πολύ ψηλός, -η, -ο

Δεν ξεχνώ ότι...

Γράφω με: -ό (-ότερος, -ότατος): ωραίος, ωραιότερος, ωραίοτατος

•-ώ (-ώτερος, -ώτατος): όσα παραθετικά προέρχονται από τοπικά επιρρήματα σε -ω (άνω: ανώτερος, ανώτατος)

•-ύ (-ύτερος, -ύτατος): ταχύς, ταχύτερος, ταχύτατος

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΤΟΥΣ

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ είναι άκλιτες λέξεις που συνοδεύουν τα ρήματα και τα προσδιορίζουν δίνοντάς μας πληροφορίες για τον τόπο, τον χρόνο, τον τρόπο, την ποσότητα. Τα επιρρήματα, επίσης, συνδέουν προτάσεις (χωρίς να είναι σύνδεσμοι).

Με επιρρήματα μπορούμε να περιγράψουμε πολλές διαφορετικές ιδιότητες της πράξης που δηλώνει το ρήμα. Έτσι, έχουμε διαφορετικές ομάδες επιρρημάτων.

Τοπικά επιρρήματα: πού;	πού, εδώ, εκεί, πέρα, μακριά, κοντά, σιμά, δίπλα, μέσα, πάνω, κάτω, απέναντι, παντού, κάπου, πουθενά, ψηλά, χαμηλά, δεξιά, αριστερά, πλάι, γύρω, έξω, μεταξύ, αναμεταξύ, μπροστά, μπρος, πίσω, βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά, χάμω κ.ά.
Χρονικά επιρρήματα: πότε;	πότε, τώρα, τότε, πριν, μετά, σήμερα, αύριο, χτες, μεθαύριο, πέρ[υ]σι, φέτος, απόψε, αργά, νωρίς, οποτεδήποτε, όποτε, άλλοτε, κάποτε, ύστερα, έπειτα, επιτέλους, κιόλας, αμέσως, σπάνια, συχνά, τακτικά, πότε πότε κ.ά.
Τροπικά επιρρήματα: πώς;	πώς, όπως, έτσι, αλλιώς, κάπως, καθόλου, οπωσδήποτε, μόνο, μαζί κ.ά.
Ποσοτικά επιρρήματα: πόσο;	πόσο, όσο, τόσο, οσοδήποτε, κάμποσο, κάπως, περισσότερο, πολύ, ελάχιστα, λίγο, τουλάχιστον, εξίσου, σχεδόν, λιγότερο, πάνω κάτω, καθόλου κ.ά.

Τα παραθετικά των επιρρημάτων μοιάζουν με εκείνα των επιθέτων.

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται:

- είτε μονολεκτικά, με τις καταλήξεις -ότερα και -ύτερα:
ωραία – ωραιότερα, βαθιά – βαθύτερα
- είτε περιφραστικά, με τη λέξη πιο:
ωραία – πιο ωραία, βαθιά – πιο βαθιά

Ο υπερθετικός σχηματίζεται:

- είτε μονολεκτικά, με τις καταλήξεις -ότατα, -ύτατα:
ωραία – ωραιότατα, βαθιά – βαθύτατα
- είτε περιφραστικά, με τα επιρρήματα πολύ, πάρα πολύ:
ωραία – πολύ ωραία, βαθιά – πάρα πολύ βαθιά

**1. (Ατομική εργασία, διαφοροποιημένη, χαμηλής δυσκολίας)
Συμπλήρωσε τα επίθετα στον κατάλληλο τύπο.**

Το μουσείο που επισκεφτήκαμε σήμερα ήταν (μεγάλος) από αυτό που είχαμε δει την προηγούμενη εβδομάδα. Το καινούριο έκθεμα ήταν το (εντυπωσιακός) που έχουμε δει μέχρι τώρα. Οι πίνακες ήταν τοποθετημένοι (καλά) για να μπορούμε να τους δούμε όλοι. Το έργο του διάσημου καλλιτέχνη ήταν (γνωστός) από όλα τα υπόλοιπα στην αίθουσα. Επίσης, η αίθουσα ήταν (ήσυχος) από την αίθουσα που επισκεφτήκαμε νωρίτερα.

**2. (Ατομική εργασία, διαφοροποιημένη, σχετικά μεγάλης δυσκολίας)
Συμπλήρωσε τα επίθετα και τα επιρρήματα στον κατάλληλο τύπο.**

Χθες επισκεφτήκαμε δύο μουσεία και το πρώτο ήταν (ενδιαφέρων) από το δεύτερο. Τα εκθέματα ήταν (καλός) οργανωμένα και οι πληροφορίες δίνονταν (αναλυτικά). Ωστόσο, το δεύτερο μουσείο ήταν (μεγάλος) και (σύγχρονος) από το πρώτο, με (νέος) τεχνολογίες για την παρουσίαση των έργων. Στην ξενάγηση, ο ξεναγός μας μίλησε (καθαρά) και (εντυπωσιακός) από ό,τι περιμέναμε. Επιπλέον, οι αίθουσες ήταν (ήσυχος) και έτσι μπορούσαμε να παρατηρήσουμε τα έργα (προσεκτικά). Στο τέλος, θεωρήσαμε ότι η συνολική εμπειρία στο δεύτερο μουσείο ήταν (αξέχαστη) από κάθε άλλη επίσκεψη που έχουμε κάνει.

Η σύνδεση της επιστήμης με τις εφαρμογές στην καθημερινή ζωή

Η σύνδεση της επιστήμης με την καθημερινή ζωή είναι **εξαιρετικά σημαντική** για την ανάπτυξη της κοινωνίας μας και την πρόοδο της ανθρωπότητας. Η επιστήμη δεν περιορίζεται μόνο στα ερευνητικά εργαστήρια και τα πανεπιστήμια, αλλά έχει **άμεσο αντίκτυπο** σε πολλούς τομείς της καθημερινότητάς μας. Αυτό που είναι **εντυπωσιακό** είναι ότι, όσο **περισσότερο** προοδεύει η επιστήμη, τόσο βελτιώνεται η ζωή μας.

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα της επιστήμης στην καθημερινή ζωή είναι η ιατρική. Χάρη στις **νέες** επιστημονικές ανακαλύψεις και τις τεχνολογικές καινοτομίες, η ιατρική καταφέρνει να προσφέρει **πιο αποτελεσματικές** θεραπείες, να διαγιγνώσκει **πιο γρήγορα** τις ασθένειες και να προλαμβάνει **πολύ σοβαρότερες** παθήσεις. **Όσο πιο** προηγμένη γίνεται η ιατρική τεχνολογία, τόσο **μεγαλύτερες** είναι οι πιθανότητες να σωθούν ζωές.

Επιπλέον, η τεχνολογία έχει αλλάξει **ριζικά** τον τρόπο που ζούμε. Από τα κινητά τηλέφωνα και τους υπολογιστές, μέχρι τις εφαρμογές και τα διαδραστικά μέσα, η τεχνολογία μας επιτρέπει να επικοινωνούμε **πιο άμεσα** και να έχουμε πρόσβαση στη γνώση **πιο γρήγορα** από ποτέ. Ο κόσμος μας γίνεται **πιο συνδεδεμένος** και η διαχείριση των καθημερινών εργασιών μας γίνεται **πιο εύκολη** και **πιο αποτελεσματική**.

Η επιστήμη έχει επίσης σημαντικό ρόλο στην προστασία

του περιβάλλοντος. Χάρη σε αυτήν, αναπτύχθηκαν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, που συμβάλλουν στη μείωση της **επικίνδυνης** κλιματικής αλλαγής. Αν δεν είχαμε την επιστήμη να μας καθοδηγεί, θα ήταν **απίστευτα δύσκολο** να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις του περιβάλλοντος και να προστατεύσουμε τη Γη.

Στον τομέα της γεωργίας, η επιστήμη έχει βελτιώσει **σημαντικά** την παραγωγή τροφίμων. Μέσα από την έρευνα και την εφαρμογή **σύγχρονων** μεθόδων καλλιέργειας, μπορούμε να αυξήσουμε την **ποσότητα** και την **ποιότητα** των τροφίμων που παράγουμε. Οι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, για παράδειγμα, μας επιτρέπουν να προστατεύουμε τις καλλιέργειες από τις ασθένειες, κάνοντάς τις **πιο ανθεκτικές**.

Τέλος, η επιστήμη συμβάλλει στην κατανόηση του ανθρώπινου εγκεφάλου και της συμπεριφοράς μας. Μέσα από την ψυχολογία και τη νευροεπιστήμη, ανακαλύπτουμε **συνεχώς** νέες πτυχές της ανθρώπινης σκέψης και νοημοσύνης. Αυτό μας βοηθά να κατανοούμε **καλύτερα** τον εαυτό μας και να αντιμετωπίζουμε **πιο αποτελεσματικά** τις προκλήσεις της καθημερινής ζωής.

Πηγή: Η σημασία της επιστήμης στην κοινωνία – UNESCO, Επιστημονικές εξελίξεις και περιβάλλον – European Environment Agency.

1. (Ατομική εργασία, χαμηλής δυσκολίας) Βρες και υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις στις παρακάτω περιόδους λόγου.

1. Η τεχνολογία έχει γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας, καθώς την χρησιμοποιούμε καθημερινά.
2. «Η επιστήμη μας δίνει λύσεις για το μέλλον, επειδή οι επιστήμονες εργάζονται ασταμάτητα.
3. Οι μαθητές κατανοούν καλύτερα τα μαθήματά τους, όταν χρησιμοποιούνται διαδραστικοί πίνακες.
4. Η ανανεώσιμη ενέργεια βοηθά το περιβάλλον, αφού μειώνει τη ρύπανση.
5. Η επιστήμη προοδεύει συνεχώς, επειδή νέες τεχνολογίες αναπτύσσονται κάθε χρόνο.

2. (Ατομική εργασία, αυξημένης δυσκολίας). Βρες τις κύριες και τις δευτερεύουσες προτάσεις. Βρες ποιος είναι ο τύπος της κάθε δευτερεύουσας πρότασης.

1. Εάν η τεχνολογία συνεχίσει να προοδεύει, θα δούμε ακόμα περισσότερες αλλαγές.
2. Οι επιστήμονες μελετούν τον ανθρώπινο εγκέφαλο, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τη νοημοσύνη.
3. Η γεωργία βελτιώνεται συνεχώς, αφού οι επιστήμονες ανακαλύπτουν νέες τεχνικές καλλιέργειας.

3. (Ατομική εργασία, χαμηλής δυσκολίας) Συμπλήρωσε τα κενά με τον συγκριτικό βαθμό των επιθέτων.

1. Η επιστήμη σήμερα είναι (σημαντικός) από ό,τι στο παρελθόν.
2. Η τεχνολογία σήμερα είναι (απαραίτητος) από πριν.
3. Η ανανεώσιμη ενέργεια είναι (φιλικός) προς το περιβάλλον από τα ορυκτά καύσιμα.
4. Η σύγχρονη γεωργία είναι (παραγωγικός) από τις παραδοσιακές μεθόδους.
5. Η βιομηχανία της τεχνολογίας αναπτύσσεται (γρήγορος) από άλλους τομείς της οικονομίας.

4. (Ατομική εργασία, χαμηλής δυσκολίας) Μετάτρεψε τα παρακάτω επίθετα στον υπερθετικό βαθμό και τοποθέτησέ τα στις προτάσεις.

1. Η συνεργασία είναι η (σημαντικός) δεξιότητα για τη σχολική ζωή.
2. Οι υπολογιστές είναι τα (χρήσιμος) εργαλεία για την εκπαίδευση.
3. Το (καλός) επίτευγμα της τεχνολογίας είναι η ανάπτυξη του διαδικτύου.

5. (Ατομική εργασία, μέτριας δυσκολίας). Επίλεξε το κατάλληλο επίρρημα και συμπλήρωσε τα κενά στις προτάσεις: αποτελεσματικά, εύκολα, γρήγορα, συστηματικά, καλά

1. Η τεχνολογία αναπτύσσεται βοηθώντας μας να μαθαίνουμε
2. Η επιστήμη προχωρά και μας επιτρέπει να κατανοούμε τον κόσμο
3. Οι επιστήμονες εργάζονται για να βρουν λύσεις σε διάφορα προβλήματα.

6. (Ατομική εργασία, μέτριας δυσκολίας) Χρησιμοποίησε τα επιρρήματα στον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό για να συμπληρώσεις τις προτάσεις.

1. Οι επιστήμονες εργάζονται (συστηματικά) από ό,τι στο παρελθόν.
2. Η τεχνολογία προοδεύει (γρήγορα) στις μέρες μας από ποτέ.
3. Οι ανακαλύψεις στον τομέα της ιατρικής γίνονται (αποτελεσματικά) από ό,τι πριν μερικές δεκαετίες.

7. (Ομαδική εργασία, αυξημένης δυσκολίας) Στο παρακάτω κείμενο:

A. Βρείτε και υπογραμμίστε τις δευτερεύουσες προτάσεις,

B. Συμπληρώστε τα κενά, με τα κατάλληλα παραθετικά των επιθέτων και τα παραθετικά των επιρρημάτων.

Η ανανεώσιμη ενέργεια είναι (σημαντικός) από τα ορυκτά καύσιμα, γιατί προστατεύει το περιβάλλον. Αν δεν είχαμε ανακαλύψει την ηλιακή ενέργεια, ο κόσμος θα αντιμετώπιζε μεγαλύτερη κρίση.

Η επιστήμη συνεχίζει να προοδεύει (αποτελεσματικά) βοηθώντας μας να κατανοούμε τον κόσμο (καλά). Όσο (γρηγορότερα) προοδεύει η τεχνολογία, τόσο (εύκολη) γίνεται η ζωή μας.

8. (Ατομική εργασία) Υπογράμμισε τη σωστή χρήση του επιθέτου πολύς.

Ο Πέτρος είναι πολύ/πολλή φιλοσοφημένος και μας εντυπωσιάζει με τις σκέψεις του.

Οι επιστήμονες έχουν αφιερώσει πολλή/πολύ ώρα στη μελέτη των αστεριών.

Η αποθήκη της επιχείρησης έχει πολλούς/πολούς χώρους.

Ο Ιωάννης έχει πολύ/πολλή ταλέντο στη μουσική.

Η δασκάλα μας δίνει πολλές/πολές γνώσεις στο μάθημα των μαθηματικών.

10. (Ατομική εργασία, μέτριας δυσκολίας) Χρησιμοποίησε τις παρακάτω λέξεις και γράψε ένα κείμενο επιχειρηματολογίας με θέμα «Πώς η τεχνολογία επηρεάζει την εκπαίδευση.» Χρησιμοποίησε τα παρακάτω επίθετα και επιρρήματα στον σωστό τύπο και αξιοποίησε, όπου χρειάζεται, τα παραθετικά τους (θετικό, συγκριτικό, υπερθετικό).

Λέξεις: σημαντικός, εύκολος, αποτελεσματικός, γρήγορα, πιο γρήγορα, καλύτερα, απαραίτητος

Οδηγία: Στο κείμενό σου εξήγησε πώς η τεχνολογία έχει βοηθήσει την εκπαίδευση αναφέροντας παραδείγματα από τη χρήση των υπολογιστών, των διαδραστικών πινάκων ή των ψηφιακών εργαλείων που βελτιώνουν τη μάθηση.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

Η επίδραση της εξέλιξης της επιστήμης στη φύση

Η εξέλιξη της επιστήμης έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον κόσμο μας, με επιδράσεις που είναι τόσο θετικές όσο και αρνητικές για τη φύση. Από τη μια πλευρά, η επιστήμη έχει οδηγήσει σε σημαντικές ανακαλύψεις και τεχνολογίες που προστατεύουν και διασφαλίζουν το φυσικό περιβάλλον. Από την άλλη, οι ίδιες τεχνολογίες έχουν επιδεινώσει κάποιες περιβαλλοντικές κρίσεις.

Η επιστήμη έχει συμβάλει καθοριστικά στην προστασία της φύσης μέσω της ανάπτυξης προηγμένων τεχνολογιών, όπως η χρήση **drones** για την ανίχνευση δασικών πυρκαγιών. Η δυνατότητα να εντοπίζονται οι πυρκαγιές εγκαίρως και να προλαμβάνονται καταστροφές έχει σώσει μεγάλα δασικά οικοσυστήματα και προσφέρει ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των αρχών. Επιπλέον, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, έχουν γίνει εφικτές χάρη στην επιστημονική πρόοδο, προσφέροντας καθαρές εναλλακτικές λύσεις που μειώνουν τη χρήση ορυκτών καυσίμων και βοηθούν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Παρά τις θετικές εξελίξεις, η επιστήμη έχει συμβάλει και σε περιβαλλοντικά προβλήματα, με το **φαινόμενο του θερμοκηπίου** να αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα. Η χρήση ορυκτών καυσίμων και οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που προέρχονται από τη βιομηχανία και τα μεταφορικά μέσα, έχουν οδηγήσει σε παγκόσμια υπερθέρμανση και κλιματική αλλαγή. Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν αρνητικά τα οικοσυστήματα, προκαλώντας φαινόμενα, όπως η τήξη των πάγων, η αύξηση της στάθμης της θάλασσας και οι πιο έντονες καιρικές συνθήκες.

Η εξέλιξη της επιστήμης προσφέρει αναμφίβολα σημαντικά εργαλεία για την προστασία και τη διατήρηση της φύσης, αλλά χρειάζεται προσοχή για να μη δημιουργούνται νέες περιβαλλοντικές προκλήσεις. Η πρόκληση για το μέλλον είναι να βρούμε τρόπους να αξιοποιήσουμε τις επιστημονικές εξελίξεις με γνώμονα την αειφορία, διασφαλίζοντας ότι η τεχνολογία δεν θα επιβαρύνει περαιτέρω τον πλανήτη, αλλά θα συμβάλλει στην προστασία του.

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.	1	2	3	4
Μπορώ να αναγνωρίζω και να δημιουργώ εξηγητικά κείμενα.				
Έχω κατανοήσει τα παραθετικά των επιθέτων και των επιρρημάτων.				
Έχω κατανοήσει το λεξιλόγιο της ενότητας.				
Έμαθα καλά να οργανώνω και να αναπτύσσω ένα επιχείρημα με λογικά παραδείγματα.				

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Τι μου άρεσε περισσότερο στην ενότητα αυτή;

.....

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

.....

Η ομάδα με βοήθησε να κάνω τις εργασίες καλύτερα;

.....

Γυρίστε στην εισαγωγική σελίδα της διδακτικής ενότητας και θυμηθείτε τις υποθέσεις που κάνατε για το περιεχόμενο της ενότητας. Συζητήστε στην ολομέλεια αν έχουν επιβεβαιωθεί οι υποθέσεις σας ή όχι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

αιφορία
ανακύκλωση
ανθρωπολογία
αστρονομία
βιολογία
βιοποικιλότητα
δασολογία
διατήρηση
εναλλακτική ενέργεια
εξοικονόμηση πόρων

επιστήμη περιβάλλοντος
γεωλογία
κλιματική αλλαγή
μετεωρολογία
νερό
οικολογία
οικοσύστημα
ορυκτολογία
παλαιοντολογία
περιβαλλοντική επιστήμη

πλαστική ρύπανση
πράσινη ενέργεια
προστασία ειδών
φυσικοί πόροι
φυσική
χημεία
χλωρίδα
υποβάθμιση εδάφους
φαινόμενο του θερμοκηπίου

Η δύναμη και η γοητεία της τέχνης

ΒΑΣΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Μπορεί η τέχνη να μας κάνει να
αισθανθούμε έντονα συναισθήματα και να
μας ταξιδέψει ακόμα και στο διάστημα;

1^η υποενότητα
Τέχνη και καλλιτέχνες

2^η υποενότητα
Τέχνη και
πολυτροπικά
στοιχεία

**Η ΔΥΝΑΜΗ
ΚΑΙ Η ΓΟΗΤΕΙΑ
ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ**

4^η υποενότητα
Επανάληψη:
Καλλιτεχνικά άρθρα

3^η υποενότητα
Γραμματική περιγραφή
και συντακτικό

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Μετά την ολοκλήρωση της διδακτικής αυτής ενότητας,
αναμένεται οι μαθητές να είναι σε θέση:

- Να κατανοούν το λεξιλόγιο και τα κείμενα της ενότητας. Να μπορούν να κάνουν υποθέσεις για το λεξιλόγιο και το περιεχόμενο της ενότητας και στη συνέχεια να κάνουν έλεγχο των υποθέσεών τους και να τις παρουσιάζουν.
- Να κατανοούν τα κείμενα των οδηγιών και να τα ξεχωρίζουν από τα άλλα κειμενικά είδη.
- Να χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία για την έκφραση των ιδεών τους.
- Να κατανοούν τι είναι το πληροφοριακό κείμενο και να το ξεχωρίζουν από την είδηση.
- Να κατανοούν και να χρησιμοποιούν το φαινόμενο της απαλοιφής.
- Να κατανοούν και να μπορούν να χρησιμοποιήσουν στον γραπτό τους λόγο τις κύριες και τις εξαρτημένες προτάσεις να αναγνωρίζουν τα είδη των δευτερευουσών προτάσεων.
- Να επαναλαμβάνουν και να εμπεδώνουν το υλικό της ενότητας ενότητας και να ολοκληρώνουν συνθετικές εργασίες και να αξιολογούνται για αυτές.

Κεντρική έννοια

Τέχνη, καλλιτέχνες

Έννοιες-κλειδιά

δημιουργία

έμπνευση

έκφραση

πολιτισμός

παράδοση

Σχετικές έννοιες

μουσική,
λογοτεχνίαζωγραφική,
κινηματογράφοςγλυπτική,
παραδοσιακή
τέχνηθέατρο,
σύγχρονη
τέχνη

χορός

Στην ολομέλεια, δείτε τις εικόνες και την εικονική περιήγηση στο μουσείο Βαν Γκογκ. Συζητήστε και προβληματιστείτε:

Εικονική περιήγηση
στο μουσείο Βαν Γκογκ
Άμστερνταμ

Η αισθητική απόλαυση της τέχνης είναι για όλους;

Μπορούμε να έχουμε στο σπίτι μας έναν πίνακα του Βαν Γκογκ;

Πώς η τεχνολογία βοηθά την πρόσβασή μας στα μεγάλα έργα τέχνης;

Πριν ξεκινήσουν τα μαθήματα της διδακτικής αυτής ενότητας, αναρωτηθείτε πώς σχετίζονται οι εικόνες και το βίντεο με το περιεχόμενο της ενότητας;

Κάντε υποθέσεις και καταγράψτε τες. Στο τέλος των μαθημάτων της ενότητας, κάντε έλεγχο των υποθέσεων και δείτε αν επιβεβαιώνονται ή όχι.

Μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης

Η καλλιτεχνία αποτελεί βασικό εργαλείο έκφρασης συναισθημάτων, ιδεών και εμπειριών και χρησιμοποιεί σαν όχημα ποικίλες μορφές τέχνης, όπως τη ζωγραφική, τη μουσική, τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον χορό, τον κινηματογράφο, αλλά και άλλες εναλλακτικές μορφές, όπως την ψηφιακή τέχνη και το graffiti. Αυτές οι μορφές τέχνης επιτρέπουν στους ανθρώπους να εκφράζουν τα συναισθήματά τους, να εξερευνούν νέους κόσμους και να επικοινωνούν βαθιά συναισθήματα και ιδέες.

Η UNESCO (Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό) τονίζει την ανάγκη η εκπαίδευση να ενσωματώνει την τέχνη, βοηθώντας τους μαθητές και τις μαθήτριες να αναπτύξουν την κριτική τους σκέψη, τη δημιουργικότητα και την ικανότητα συνεργασίας μεταξύ τους. Η καλλιτεχνική έκφραση είναι σημαντική για την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της αυτοπεποίθησης και της αίσθησης ταυτότητας, ενώ προωθεί τη διαπολιτισμική κατανόηση και την κοινωνική συνοχή. Η καλλιτεχνική δημιουργία ενισχύει την προσωπική και κοινωνική ταυτότητα και παρέχει ένα μέσο έκ-

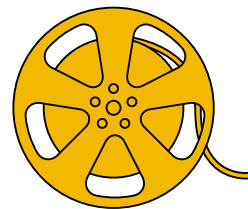
φρασης των πολιτισμικών και ιστορικών παραδόσεων.

Η UNESCO αναγνωρίζει τη σημαντική συμβολή της τέχνης στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, δίνοντας έμφαση στην ποιοτική εκπαίδευση. Η τέχνη και ο πολιτισμός αποτελούν κεντρικά στοιχεία για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, την καταπολέμηση των ανισοτήτων και την προώθηση της ειρηνικής συνύπαρξης σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Γι' αυτό, είναι ζωτικής σημασίας τα εκπαιδευτικά συστήματα να ενσωματώνουν την τέχνη και τον πολιτισμό στα προγράμματα σπουδών τους, παρέχοντας στους μαθητές και τις μαθήτριες τα απαραίτητα εργαλεία και πόρους για να αναπτύξουν τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες και να εκφράσουν ελεύθερα τα συναισθήματά τους, αλλά και να κατανοήσουν κάθε μορφή τέχνης που αντανακλά τις ποικιλόμορφες ανάγκες και προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από την UNESCO, The Role of Arts and Culture in an Open Society.

Η δύναμη της τέχνης

Η δύναμη της τέχνης είναι η ικανότητά της να επηρεάζει βαθιά τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις πράξεις των ανθρώπων. Η τέχνη έχει τη δύναμη να ενώνει ανθρώπους πολύ διαφορετικούς μεταξύ τους και να τους κάνει να συνομιλούν και να επικοινωνούν μέσα από αυτή.

Η γοητεία της τέχνης

Η γοητεία της τέχνης είναι η ικανότητά της να μαγνητίζει και να ελκύει το ενδιαφέρον των ανθρώπων, προκαλώντας αισθητική απόλαυση και θαυμασμό. Η τέχνη έχει τη δυνατότητα να ξυπνά τις αισθήσεις και τη φαντασία, κάνοντάς την αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ύπαρξης και του πολιτισμού.

Κινηματογράφος και παραδείγματα εμβληματικών ταινιών*

Ο κινηματογράφος ξεκίνησε τον 19^ο αιώνα με τις πειραματικές τεχνικές των αδελφών Λυμιέρ στη Γαλλία, οι οποίοι θεωρούνται οι «πατέρες του κινηματογράφου». Από τότε, έχει εξελιχθεί σε έναν από τους πιο δημοφιλείς και επιδραστικούς τρόπους έκφρασης και ψυχαγωγίας στον κόσμο.

Η μαγεία του κινηματογράφου έγκειται στην ικανότητά του να αφηγείται ιστορίες μέσω κινούμενων εικόνων και ήχου. Ένα εξαιρετικό παράδειγμα αυτής της μοναδικής δύναμης του κινηματογράφου είναι το «Η στάση του λεωφορείου» (*La Jetée*), ένα μικρό ασπρόμαυρο φιλμ του 1962, σκηνοθετημένο από τον Κρις Μάρκερ.

Ο κινηματογράφος έχει τη μοναδική ικανότητα να συνδυάζει διάφορες μορφές τέχνης, όπως η μουσική, η λογοτεχνία, το θέατρο και η φωτογραφία. Έτσι, στο πέρασμα του χρόνου και στην εξελικτική του πορεία, έχει ενσωματώσει αφενός τις διάφορες τεχνικές και μορφές τέχνης, και, αφετέρου, έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την αξιοποίηση πολλών ευρηματικών τεχνολογικών καινοτομιών, όπως τα ειδικά εφέ και η ψηφιακή τεχνολο-

γία. Τα καινοτόμα αυτά εργαλεία έχουν επεκτείνει ακόμη περισσότερο τις δυνατότητες της κινηματογραφικής δημιουργίας, επιτρέποντας την υλοποίηση φανταστικών κόσμων και εντυπωσιακών σκηνών δράσης.

Βέβαια, ένα ακόμα σπουδαίο χαρακτηριστικό του κινηματογράφου είναι ότι έχει αναδειχθεί σε ένα μέσο κοινωνικής και πολιτικής έκφρασης. Μέσω ντοκιμαντέρ και δραματικών ταινιών, οι δημιουργοί έχουν τη δυνατότητα να σχολιάσουν κοινωνικά ζητήματα, να καταγράψουν ιστορικά γεγονότα και να προβάλουν τις φωνές των μειονοτήτων. Έτσι, έχει μεταξελιχθεί από ένα μέσο ψυχαγωγίας, στον καθρέφτη της ανθρώπινης κατάστασης, σε πεδίο δημιουργικής έκφρασης και σε εργαλείο για την προώθηση του διαλόγου και της κατανόησης μεταξύ των ανθρώπων.

**Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το άρθρο
*La Jetée: Remembering the Most Important,
Terrifying, and Beautiful Film of My Life – The New
Yorker.***

*Οι «εμβληματικές» ταινίες είναι εκείνες που έχουν αφήσει έντονο και διαχρονικό αποτύπωμα στον κινηματογράφο και τον πολιτισμό και θεωρούνται κλασικές.

1. (Ατομική εργασία) Διάβασε τα 2 κείμενα και επίλεξε τις σωστές απαντήσεις.**1. Ποιοι θεωρούνται οι «πατέρες του κινηματογράφου»;**

- α. Οι αδελφοί Γκριμ.
- β. Οι αδελφοί Ράιτ.
- γ. Οι αδελφοί Λυμιέρ.

2. Ποιο είναι το όνομα της ταινίας του 1962, σκηνοθετημένη από τον Κρις Μάρκερ;

- α. Το μεγάλο δικαστήριο.
- β. Η στάση του λεωφορείου (La Jetée).
- γ. Η σιωπή των αμνών.

3. Ποια τεχνολογία ΔΕΝ έχει ενσωματωθεί στον κινηματογράφο σύμφωνα με το κείμενο;

- α. Ψηφιακή τεχνολογία.
- β. Ειδικά εφέ
- γ. Ραδιόφωνο.

4. Ποια ήταν η σημαντική συνεισφορά του κινηματογράφου στην τέχνη;

- α. Η δημιουργία του θεάτρου.
- β. Η δυνατότητα αφήγησης ιστοριών μέσω κινούμενων εικόνων και ήχου.
- γ. Η ανακάλυψη της φωτογραφίας.

5. Ποια είναι η δύναμη του κινηματογράφου ως μέσο κοινωνικής και πολιτικής έκφρασης;

- α. Η δυνατότητα να σχολιάζει κοινωνικά ζητήματα και να καταγράφει ιστορικά γεγονότα.
- β. Η αναπαραγωγή μουσικής.
- γ. Η δημιουργία θεατρικών παραστάσεων.

2. (Ομαδική εργασία, διαβαθμισμένης δυσκολίας και διαφοροποιημένης διδασκαλίας)

Στην ομάδα σας, μελετήστε τα 2 κείμενα, και γράψτε σύντομες απαντήσεις στην κάθε ερώτηση. Αν θέλετε μπορείτε να αναζητήσετε στο διαδίκτυο, πρόσθετες πληροφορίες.

1. Πώς πιστεύετε ότι οι πειραματικές τεχνικές των αδελφών Λυμιέρ επηρέασαν την ανάπτυξη του κινηματογράφου ως μορφή τέχνης;

.....

.....

2. Γιατί η ταινία «Η στάση του λεωφορείου» (La Jetée) θεωρείται ένα εξαιρετικό παράδειγμα της δύναμης του κινηματογράφου να αφηγείται ιστορίες;

.....

.....

3. Ποιες είναι μερικές από τις τεχνολογικές καινοτομίες που έχει ενσωματώσει ο κινηματογράφος στην εξελικτική του πορεία και πώς έχουν αυτές επηρεάσει τη δημιουργία ταινιών;

.....

.....

4. Πώς πιστεύετε ότι ο κινηματογράφος μπορεί να συνεχίσει να εξελίσσεται στο μέλλον; Ποιες νέες τεχνολογίες ή μορφές τέχνης μπορεί να ενσωματώσει;

.....

.....

Ο βασιλιάς των λιονταριών

Η ταινία «Ο βασιλιάς των λιονταριών» αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα σύγχρονης ταινίας κινουμένων σχεδίων, που άφησε βαθύ αποτύπωμα στον παιδικό κινηματογράφο. Η ιστορία του νεαρού λιονταριού Σίμπα φέρνει τα παιδιά σε επαφή με έντονα συναισθήματα και έννοιες όπως η αυτογνωσία, το θάρρος και η θέση του καθενός στον κόσμο.

Η ταινία συνδυάζει το παραδοσιακό σχέδιο με σύγχρονες ψηφιακές τεχνικές και καταφέρνει να αποδώσει με ζωντάνια και ένταση σκηνές δράσης και κίνησης, συμβάλλοντας καθοριστικά στην εξέλιξη του animation. Ιδιαίτερο ρόλο παίζει και η μουσική, η οποία ενισχύει τη συναισθηματική φόρτιση των σκηνών, δημιουργώντας μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα.

Χάρη στον συνδυασμό δυνατής ιστορίας, καινοτόμου μορφής και έντονων συναισθημάτων, «Ο βασιλιάς των λιονταριών» συνεχίζει να συγκινεί παιδιά διαφορετικών γενεών και να θεωρείται εμβληματική ταινία που άφησε ουσιαστικό πολιτισμικό και συναισθηματικό αποτύπωμα.

Πηγή: *The Lion King (Ο βασιλιάς των λιονταριών)*.

Σκηνοθεσία: Roger Allers, Rob Minkoff. Παραγωγή: Walt Disney Feature Animation, ΗΠΑ, 1994.

Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας

Η ταινία «Ο Τσάρλι και το Εργοστάσιο Σοκολάτας» αποτελεί μια ιδιαίτερα επιτυχημένη κινηματογραφική μεταφορά του ομότιτλου βιβλίου του Ρόαλντ Νταλ, ενός κλασικού έργου που έχει αγαπηθεί από γενιές αναγνωστών. Στο επίκεντρο βρίσκεται ο Τσάρλι Μπάκετ, ένα παιδί που μεγαλώνει σε συνθήκες φτώχειας, αλλά μέσα σε ένα περιβάλλον βαθιάς αγάπης. Μέσα από την πορεία του ήρωα, η ταινία αναδεικνύει ότι η πραγματική επιτυχία δεν πηγάζει από τον πλούτο, αλλά από τις ηθικές επιλογές και τη στάση ζωής του ανθρώπου.

Το εμβληματικό αποτύπωμα της ταινίας προκύπτει από την αρμονική σύνδεση φαντασίας και αλληγορίας. Ο φανταστικός κόσμος του εργοστασίου, με την έντονη αισθητική και τις εκκεντρικές μορφές, λειτουργεί ως καθρέφτης των ανθρώπινων συμπεριφορών. Έτσι, η ταινία ανανεώνει το σύγχρονο κινηματογραφικό παραμύθι και παραμένει επίκαιρη, προσφέροντας στους μαθητές αφορμές για προβληματισμό γύρω από την καλοσύνη, τη δικαιοσύνη και την ατομική ευθύνη.

Πηγή: *Charlie and the Chocolate Factory (Ο Τσάρλι και το Εργοστάσιο Σοκολάτας)*.

Σκηνοθεσία: Tim Burton. Παραγωγή: Warner Bros. Pictures, ΗΠΑ, 2005.

Βασισμένο στο ομότιτλο βιβλίο του Roald Dahl.

Βαγγέλης Παπαθανασίου μουσικός παγκόσμια εμβέλειας

Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου, γνωστός ως Vangelis, είναι ένας από τους πιο επιδραστικούς σύγχρονους μουσικούς σε παγκόσμιο επίπεδο. Γεννημένος στον Βόλο το 1943, έγινε γνωστός για τη μοναδική του ικανότητα να δημιουργεί μουσικές που αγγίζουν την καρδιά και το πνεύμα. Οι ηλεκτρονικές του συνθέσεις ενσωματώνουν στοιχεία από την κλασική μουσική και τη φολκ.

Το έργο του απλώνεται σε μια ευρεία γκάμα ειδών, από τα ηλεκτρονικά άλμπουμ μέχρι τις συνθέσεις για τον κινηματογράφο. Ένα από τα πιο διάσημα έργα του είναι η μουσική του για την ταινία «Οι δρόμοι της φωτιάς - Chariots of fire» το 1981, για την οποία κέρδισε το Όσκαρ Καλύτερης Μουσικής.

Το καλοκαίρι του 2001, ο Παπαθανασίου παρουσίασε το έργο του «Μυθωδία» στην Αθήνα, στον ιερό χώρο των Σηλών του Ολυμπίου Διός. Η συναυλία ήταν αφιερωμένη στο ταξίδι του διαστημοπλοίου «Οδυσσέας» προς τον πλανήτη Άρη. Η συναυλία αυτή χρηματοδοτήθηκε κατά ένα μέρος από τη NASA και μεταδόθηκε ζωντανά στον κόκκινο πλανήτη μέσω δορυφόρου. Το γεγονός αυτό προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον και ο ίδιος ο Παπαθανασίου, όπως δήλωσε, ένιωσε πως ταυτίστηκε με τη NASA στην εξερεύνηση του πλανήτη Άρη.

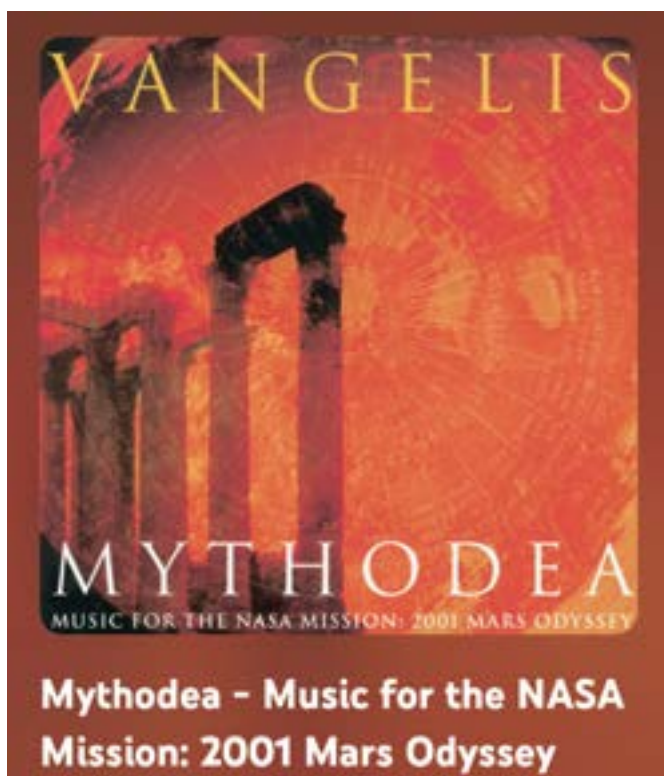
Η συναυλία «Μυθωδία» συνοδεύτηκε από ειδικές οπτικές απεικονίσεις θεών της αρχαίας Ελλάδας και εικόνες από το διάστημα. Η γαλλική κυβέρνηση τον τίμησε με τον τίτλο του Τάχματος της Λεγεώνας της Τιμής, ενώ δύο χρόνια αργότερα η NASA του απένειμε το ύψιστο μετάλλιο για μη κυβερνητικά μέλη, αναγνωρίζοντας την εξαιρετική συνεισφορά του στη διαπλανητική εξερεύνηση.

Για την προσφορά του στο Διάστημα, η Διεθνής Αστρονομική Ένωση το 1995 τίμησε τον Βαγγέλη Παπαθανασίου δίνοντας το όνομά του στον αστεροειδή 6354, που βρίσκεται στην κύρια ζώνη αστεροειδών του ηλιακού συστήματος ανάμεσα στον Άρη και τον Δία. Ο αστεροειδής αυτός πλέον ονομάζεται «6354 Vangelis».

Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου

Ο Βαγγέλης Παπαθανασίου έφυγε από τη ζωή το 2022, αλλά συνεχίζει να εμπνέει και να μαγεύει με τη μουσική του και τα έργα του που άφησαν ανεξίτηλο σημάδι στην ιστορία της μουσικής και της τέχνης.

Μάνος Χατζιδάκις:

Μια εμβληματική μορφή της ελληνικής μουσικής

Ο Μάνος Χατζιδάκις γεννήθηκε στην Ξάνθη το 1925. Σπούδασε φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επηρεάστηκε βαθιά από καλλιτέχνες και διανοούμενους της γενιάς του μεσοπολέμου, όπως τον Γιώργο Σεφέρη, τον Νίκο Γκάτσο και τον Άγγελο Σικελιανό. Συνεργάστηκε στενά με το Εθνικό Θέατρο και το Θέατρο Τέχνης, γράφοντας μουσική για πολλές αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες, καθώς και για έργα σύγχρονου ρεπερτορίου. Μερικά από τα έργα του είναι η «Ορέστεια», η «Μήδεια», η «Λυσιστράτη», το «Λεωφορείον ο πόθος», ο «Ματωμένος γάμος» και «Το γλυκό πουλί της νιότης». Συνέβαλε αποφασιστικά στην αναμόρφωση όλου του ελληνικού τραγουδιού, ανοίγοντας νέους μουσικούς ορίζοντες. Σημαντική υπήρξε το 1949 η περίφημη διάλεξή του για το ρεμπέτικο, η οποία ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων από μερίδα της κοινωνίας.

Παράλληλα με το θέατρο, ο Μάνος Χατζιδάκις συνέθεσε μουσική για πολλές ελληνικές και ξένες ταινίες. Μερικές από τις πιο γνωστές ταινίες για τις οποίες συνέθεσε μουσική είναι η «Στέλλα», ο «Δράκος» και το «Αμέρικα, Αμέρικα». Το 1960 του απονεμήθηκε το βραβείο Όσκαρ για το τραγούδι «Τα παιδιά του Πειραιά», από την ταινία «Ποτέ την Κυριακή».

Ο Μάνος Χατζιδάκις υπήρξε μια πολύπλευρη και πολυδιάστατη προσωπικότητα. Μερικές από τις καλλιτεχνικές του δραστηριότητες περιλαμβάνουν την ίδρυση της Πειραματικής Ορχήστρας Αθηνών, το Πολύτροπο (καφεθέατρο), τη δισκογραφική εταιρεία Σείριος και την Ορχήστρα των Χρωμάτων (ορχήστρα συμφωνικής μουσικής). Επίσης, διέυθυνε τον κρατικό ραδιοσταθμό (Τρίτο Πρόγραμμα), τον οποίο μετέτρεψε σε σημείο αναφοράς ποιότητας και ιδεών.

Από την αρχή της παρουσίας του στον ελληνικό μουσικό χώρο, ο Μάνος Χατζιδάκις ήταν διαρκώς δισκογραφικά παρών με δίσκους που θεωρούνται πια κλασικοί, όπως «Το χαμόγελο της Τζοκόντα». Η μουσική του Χατζιδάκι συνεχίζει να ακούγεται και να εμπνέει και τις νεότερες γενιές, διατηρώντας ζωντανή την κληρονομιά του και επιβεβαιώνοντας την διαχρονικότητα της καλλιτεχνικής του αξίας.

Ο Μάνος Χατζιδάκις

Χρόνης Αηδονίδης: ένας μεγάλος δάσκαλος της παραδοσιακής μουσικής

Ο Χρόνης Αηδονίδης είναι ένας από τους πιο σημαντικούς ερμηνευτές της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής. Γεννήθηκε στη Θράκη το 1928 και έχει αφιερώσει τη ζωή του στη διατήρηση και τη διάδοση της μουσικής κληρονομιάς της Ελλάδας. Είναι γνωστός για την εξαιρετική του φωνή και την ικανότητά του να ερμηνεύει παραδοσιακά τραγούδια με αυθεντικότητα και συναίσθημα. Έχει διδάξει πολλούς νέους μουσικούς και έχει συμβάλει στην αναβίωση της παραδοσιακής μουσικής.

Ο Χρόνης Αηδονίδης έχει εκδώσει πολυάριθμους δίσκους με παραδοσιακά τραγούδια, καταγράφοντας και διασώζοντας σημαντικά κομμάτια της μουσικής μας παράδοσης. Τα τραγούδια του καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα περιοχών της Ελλάδας, με την Θράκη να κατέχει κεντρική θέση στο ρεπερτόριό του. Για την προσφορά του στη μουσική, ο Χρόνης Αηδονίδης έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία και διακρίσεις, ενώ η συμβολή του στην ελληνική πολιτιστική κληρονομιά είναι ανεκτίμητη. Μια από τις πιο ξεχωριστές στιγμές της καριέρας του ήταν η συμμετοχή

Ο Χρόνης Αηδονίδης

του στους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας το 2004, όπου στην τελετή λήξης, ερμήνευσε συγκλονιστικά το παραδοσιακό τραγούδι: «Φίλοι μ' καλωσορίσατε».

3. (Ατομική εργασία) Διάβασε με προσοχή τα κείμενα για τους τρεις επιφανείς μουσικούς και απάντησε στις ερωτήσεις.

1. Ποια ήταν η κύρια πηγή έμπνευσης για τις ηλεκτρονικές συνθέσεις του Vangelis;

- α. Οι ταινίες επιστημονικής φαντασίας.
- β. Η κλασική μουσική και η φολκ.
- γ. Η ροκ μουσική.

2. Ποιο γεγονός της καριέρας του Vangelis έδειξε τη σύνδεσή του με τη NASA και τη διαστημική εξερεύνηση;

- α. Η δημιουργία της μουσικής για την ταινία «Οι Κυνηγοί της νύχτας».
- β. Η συναυλία «Μυθωδία» το 2001 στην Αθήνα.
- γ. Η μουσική του για την ταινία «Οι δρόμοι της φωτιάς - Chariots of fire».

3. Ποια ήταν η σημασία της συναυλίας «Μυθωδία» για τον ίδιο τον Παπαθανασίου;

- α. Ήταν η μεγαλύτερη του εμπορική επιτυχία.
- β. Ήταν η πρώτη του συναυλία στην Ελλάδα.
- γ. Ένωσε πως ταυτίστηκε με τη NASA στην εξερεύνηση του πλανήτη Άρη.

4. Ποια ήταν η συμβολική σημασία της μετονομασίας του αστεροειδούς 6354 σε «6354 Vangelis»;

- α. Τιμήθηκε για την προσφορά του στη διαστημική εξερεύνηση.
- β. Ήταν το αποτέλεσμα μιας ψηφοφορίας του κοινού.
- γ. Είχε χρηματοδοτήσει την ανακάλυψη του αστεροειδούς.

5. Ποιοι διανοούμενοι και καλλιτέχνες του μεσοπολέμου επηρέασαν τον Μάνο Χατζιδάκι;

- α. Οδυσσέας Ελύτης, Γιάννης Ρίτσος και Μίκης Θεοδωράκης.
- β. Γιώργος Σεφέρης, Νίκος Γκάτσος και Άγγελος Σικελιανός.
- γ. Κωνσταντίνος Καβάφης, Μανόλης Αναγνωστάκης και Γιάννης Τσαρούχης.

6. Ποιο ήταν το περιεχόμενο της περίφημης διάλεξης του Χατζιδάκι το 1949;

- α. Η ερμηνεία και η θέση του ρεμπέτικου τραγουδιού στη σύγχρονη ελληνική μουσική.
- β. Η επιρροή της κλασικής μουσικής στη σύγχρονη σύνθεση.
- γ. Η σημασία του ελληνικού θεάτρου στην πολιτιστική κληρονομιά.

7. Ποια ήταν η σημασία της ίδρυσης του Τρίτου Προγράμματος από τον Χατζιδάκι;

- α. Μετέτρεψε τον κρατικό ραδιοσταθμό σε σημείο αναφοράς ποιότητας και ιδεών.
- β. Ήταν η πρώτη του επαφή με τη ραδιοφωνία.
- γ. Απέκτησε διεθνή αναγνώριση μέσω του ραδιοσταθμού.

8. Ποιο από τα παρακάτω έργα του Χατζιδάκι έχει χαρακτηριστεί ως κλασικό;

- α. «Το χαμόγελο της Τζοκόντα».
- β. «Μυθωδία».
- γ. «1492: Conquest of Paradise».

9. Ποια περιοχή της Ελλάδας κατέχει κεντρική θέση στο ρεπερτόριο του Χρόνη Αηδονίδη;

- α. Κρήτη.
- β. Θράκη.
- γ. Πελοπόννησος.

10. Ποια στιγμή της καριέρας του Αηδονίδη θεωρείται από τις πιο ξεχωριστές;

- α. Συμμετοχή του στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας το 2004.
- β. Η έκδοση του πρώτου του άλμπουμ.
- γ. Η βράβευσή του με το Όσκαρ.

11. Ποιο παραδοσιακό τραγούδι ερμήνευσε ο Χρόνης Αηδονίδης στην τελετή λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας το 2004;

- α. «Φίλοι μ' καλωσορίσατε».
- β. «Στ' άρματα, στ' άρματα».
- γ. «Το γιοφύρι της Άρτας».

12. Ποιο ήταν το κύριο αντικείμενο των δίσκων που έχει εκδώσει ο Χρόνης Αηδονίδης;

- α. Παραδοσιακά τραγούδια από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.
- β. Σύγχρονες συνθέσεις με ηλεκτρονικά στοιχεία.
- γ. Κλασική μουσική της Αναγέννησης.

4. (Συνθετική εργασία) Ανακαλύπτοντας τον Μίκη Θεοδωράκη.

Βήματα

1ο βήμα: Στην ολομέλεια της τάξης: Εισαγωγή στον Μίκη Θεοδωράκη

- **Δραστηριότητα:** Παρακολουθήστε ένα σύντομο ντοκιμαντέρ ή παρουσίαση για τη ζωή και το έργο του Μίκη Θεοδωράκη.
- **Συζήτηση:** Συζητήστε στην τάξη για τις κύριες στιγμές της ζωής του και την επίδραση του στη μουσική και την κοινωνία.

2ο βήμα: Οι ομάδες επιλέξτε 1 ή 2 από τις παρακάτω θεματικές και αναπτύξτε την σύμφωνα με τις οδηγίες και τις δικές σας επιλογές.

1η θεματική: Εξερεύνηση της μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη

- **Δραστηριότητα:** Ακούστε αποσπάσματα από διάφορα έργα του Θεοδωράκη, όπως το «Ζορμπάς», το «Canto General» και τραγούδια από την «Ρωμιοσύνη».
- **Ανάλυση:** Συζητήστε για τα μουσικά χαρακτηριστικά, τους ρυθμούς και τα συναισθήματα που προκαλούν.

2η θεματική: Σύνδεση του Μίκη Θεοδωράκη με την ιστορία και την κοινωνία

- **Δραστηριότητα:** Εξετάστε τη σχέση των έργων του Θεοδωράκη με ιστορικά γεγονότα και κοινωνικά κινήματα στην Ελλάδα.
- **Συζήτηση:** Πώς επηρέασε η μουσική του την ελληνική κοινωνία; Ποια μηνύματα προσπαθούσε να περάσει;

3η θεματική: Βιογραφικά στοιχεία του Μίκη Θεοδωράκη

- **Δραστηριότητα:** Αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο για τον Μίκη Θεοδωράκη.
- **Δραστηριότητα:** Καταγράψτε τα κυριότερα στοιχεία του βιογραφικού του, και χωρίστε το σε ιστορικές περιόδους ή/και δημιουργικές περιόδους.
- **Δραστηριότητα:** Δημιουργήστε ένα βιογραφικό κολάζ (σε μεγάλη επιφάνεια, π.χ. αφίσα 70x100 εκ.) που θα περιλαμβάνει φωτογραφίες, ημερομηνίες και βασικά γεγονότα από τη ζωή του Μίκη Θεοδωράκη.

4η θεματική: Ανάλυση και ερμηνεία στίχων-τραγουδιών του Μίκη Θεοδωράκη

- **Δραστηριότητα:** Διαβάστε και αναλύστε τους στίχους από μερικά γνωστά τραγούδια του Θεοδωράκη, όπως το «Άξιον Εστί».
- **Συζήτηση:** Ποια θέματα θίγονται στους στίχους; Ποιο είναι το κύριο μήνυμα;

5η θεματική: Δημιουργική έκφραση

- **Δραστηριότητα:** Δημιουργήστε ένα σύντομο θεατρικό ή χορευτικό κομμάτι βασισμένο σε ένα έργο του Θεοδωράκη.
- **Δραστηριότητα:** Φιλοτεχνήστε το εξώφυλλο ενός δίσκου/cd με τη μουσική του Μίκη Θεοδωράκη.
- **Δραστηριότητα:** Δημιουργήστε ένα σύντομο βίντεο για την προώθηση του δίσκου.

3ο βήμα: Στην ολομέλεια παρουσιάστε τα αποτελέσματα της εργασίας της ομάδας σας.

- **Παρουσίαση:** Οι ομάδες παρουσιάζουν τα δημιουργικά τους έργα στην τάξη.
- **Αξιολόγηση:** Συζήτηση και αξιολόγηση των εργασιών. Ανταλλαγή απόψεων για το τι μάθατε και τι σας εντυπωσίασε περισσότερο.

4ο βήμα: Φτιάξτε τον φάκελο «Μίκης Θεοδωράκης» της τάξης σας και παρουσιάστε τον σε άλλες τάξεις του σχολείου σας ή σε εκδήλωση για τους γονείς σας.

5. (Συνθετική εργασία). Ανακαλύπτοντας το δημοτικό τραγούδι.**Βήματα****1ο βήμα: Διαβάζουμε στην ολομέλεια τα προτεινόμενα δημοτικά τραγούδια.****A. Κυπριακό δημοτικό τραγούδι [Πάγω...]**

(Κάντε κλικ στο ΨΜΑ όπου θα βρείτε τη μεταγραφή του δημοτικού τραγουδιού στη νεοελληνική γλώσσα.)

Κοντεύ' η ώρα κι ο καιρός, κυρά μου,
που μέλλει να μισέψω από ξαυτόν σου,
όμως αφήννω* δα στον ορισμόν σου
όλον τον εμαυτόν μου, αγχέλισά μου.

Μηδέ απορείς, αν εμπορώ, θεά μου,
μισεύγοντα ν' αφήσω εμέν σ' αυτόν σου:
μισεύγω αμμ' όπου πάγω, γιοιόν δικός σου,
μένουσιν μετά σεν τα πνεύματά μου.

Πάγω, κι αν ένωσες ποτέ σ' εσέναν
πάθος αγάπης, βλέπε την καρδιάμ μου
πας και το σώμαν πιον δεν σε βιγλίσει.

Αν πει κανένας κι άλλην παρά σέναν
αγάπησα ποτέ, πε αχ την μεριάμ μου:
με δίχως την καρδιάν, πώς ν' αγαπήσει;

B. Του νεκρού αδελφού (Απόσπασμα)

(Κάντε κλικ στο ΨΜΑ για να διαβάσετε ολόκληρο το δημοτικό τραγούδι.)

Μάνα με τους εννιά σου γιους και με τη μια σου κόρη,
την κόρη τη μονάκριβη την πολυαγαπημένη,
την είχες δώδεκα χρονώ κι ήλιος δε σου την είδε!
Στα σκοτεινά την έλουζε, στ' άφεγγα τη χτενίζει,
στ' άστρι και τον αυγερινό έπλεκε τα μαλλιά της.
Προξενητάδες ήρθαν από τη Βαβυλώνα,
να πάρουνε την Αρετή πολύ μακριά στα ξένα.
Οι οχτώ αδερφοί δε θέλουνε κι ο Κωσταντίνος θέλει.
«Μάνα μου, κι ας τη δώσομε την Αρετή στα ξένα,
στα ξένα κει που περπατώ, στα ξένα που πηγαίνω,
αν πάμ' εμείς στην ξενιτιά, ξένοι να μην περνούμε.
- Φρόνιμος είσαι, Κωσταντή, μ' άσκημα απιλογήθης.
Κι α μόρτει, γιε μου, θάνατος, κι α μόρτει, γιε μου, αρρώστια,
κι αν τύχει πίκρα γή χαρά, ποιος πάει να μου τη φέρει;
- Βάλλω τον ουρανό κριτή και τους αγιούς μαρτύρους
αν τύχει κι έρτει θάνατος, αν τύχει κι έρτει αρρώστια,
αν τύχει πίκρα γή χαρά, εγώ να σου τη φέρω».

2ο βήμα: Ακρόαση και ανάλυση:

- Θα διαβάσουμε και θα ακούσουμε τα δύο δημοτικά τραγούδια και θα εξηγήσουμε τις λέξεις και τις φράσεις που δεν είναι κατανοητές.
- Θα γράψουμε με λίγα λόγια την υπόθεση του κάθε τραγουδιού.
- Θα αναγνωρίσουμε τα συναισθήματα που εκφράζονται.

3ο βήμα: Σύγκριση δημοτικών τραγουδιών

- Σε ομάδες, οι μαθητές/-τριες θα συγκρίνουν τα δύο τραγούδια με βάση τη θεματολογία τους (π.χ. οικογενειακές σχέσεις, θάνατος), τους εκφραστικούς τρόπους (π.χ. συμβολισμούς, επαναλήψεις) και το μήνυμα που μεταφέρουν.
- Θα χρησιμοποιήσουν πίνακες σύγκρισης, στους οποίους θα καταγράψουν τα κοινά και τις διαφορές.

4ο βήμα: Δημοτικά τραγούδια από άλλες χώρες και πολιτισμούς

- Οι μαθητές/-τριες με τις ομάδες τους, θα αναζητήσουν δημοτικά τραγούδια από όμορες χώρες, όπως η Βουλγαρία, ή από χώρες προέλευσης μαθητών της τάξης. Θα φέρουν τις πληροφορίες και τους στίχους στην τάξη για να τις παρουσιάσουν.
- Θα συζητήσουν τις ομοιότητες και τις διαφορές στη θεματολογία και τους τρόπους έκφρασης, κάνοντας παραλληλισμούς με τα ελληνικά τραγούδια.

2. Δημιουργία διαδραστικού χάρτη (αυξημένης δυσκολίας)

- Οι μαθητές/-τριες με τις ομάδες τους θα δημιουργήσουν έναν ψηφιακό χάρτη (χρησιμοποιώντας εργαλεία όπως το GoogleMaps), στον οποίο θα σημειώσουν περιοχές από τις οποίες προέρχονται τα δημοτικά τραγούδια που μελέτησαν.
- Θα προσθέσουν πληροφορίες για κάθε περιοχή και θα εισάγουν συνδέσμους που θα οδηγούν στις ηχογραφήσεις των τραγουδιών ή στις μεταφράσεις τους.

3. Καλλιτεχνική δράση

- Οι μαθητές/-τριες θα επιλέξουν ένα από τα δημοτικά τραγούδια που μελέτησαν και θα επιλέξουν μία ή περισσότερες από τις δράσεις: α) δραματοποίηση, β) εικαστική αναπαράσταση, γ) δημιουργία ποιήματος με θεματολογία που ενδιαφέρει τους/τις μαθητές/-τριες.

4. Παρουσίαση συνθετικής εργασίας

- Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα της έρευνάς της, είτε μέσω παρουσίασης με PowerPoint, είτε με μια αφίσα, στην οποία θα περιλαμβάνονται στοιχεία όπως στίχοι, εικόνες, σύγκριση θεμάτων και συναισθημάτων.

5. Αξιολόγηση και συμπεράσματα:

- Στην ολομέλεια της τάξης οι μαθητές/-τριες θα αναστοχαστούν για τη σημασία των δημοτικών τραγουδιών στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης για άλλους πολιτισμούς.
- Θα καταλήξουν σε συμπεράσματα σχετικά με τις κοινές πολιτιστικές αξίες και την ταυτότητα του ελληνικού και άλλων πολιτισμών, έτσι όπως αυτές εκφράζονται μέσω των τραγουδιών.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΟΔΗΓΙΩΝ

Τα κείμενα οδηγιών είναι κείμενα που παρέχουν συγκεκριμένες οδηγίες, όπως οδηγίες βήμα προς βήμα ή οδηγίες χρήσης για να εκτελεστεί μια συγκεκριμένη διαδικασία ή να χρησιμοποιηθεί ένα προϊόν. Αυτά τα κείμενα συνήθως περιλαμβάνουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν, τα υλικά ή τα εργαλεία που απαιτούνται και οποιοσδήποτε άλλες οδηγίες ή πληροφορίες που θα βοηθήσουν τον αναγνώστη να ολοκληρώσει μια συγκεκριμένη εργασία ή να χρησιμοποιήσει ένα προϊόν με επιτυχία.

Τα κείμενα οδηγιών μπορεί να είναι γραμμένα για διάφορους σκοπούς, όπως για την εκτέλεση ενός έργου, την αντιμετώπιση ενός προβλήματος, την εκπαίδευση, την ασφάλεια ή την αντιμετώπιση κινδύνων. Συνήθως είναι δομημένα με σαφή και συνοπτικά βήματα και συχνά συνοδεύονται από γραφικά ή εικόνες για να εξηγήσουν καλύτερα τη διαδικασία. Τα κείμενα οδηγιών είναι ευρέως χρησιμοποιούμενα σε πολλούς τομείς, όπως η τεχνολογία, η κατασκευή, η υγεία, η εκπαίδευση και η βιομηχανία.

Παραδείγματα κειμένων οδηγιών

- 1. Οδηγίες χρήσης προϊόντος:** Ένα παράδειγμα αυτού του είδους κειμένου είναι οι οδηγίες χρήσης ενός ηλεκτρικού οικιακού είδους, όπως μιας καφετιέρας. Περιλαμβάνει βήματα για το πώς να προετοιμάσετε το προϊόν, πώς να το χρησιμοποιήσετε με ασφάλεια και πώς να το καθαρίσετε μετά τη χρήση.
- 2. Οδηγίες συναρμολόγησης:** Αυτές οι οδηγίες παρέχουν οδηγίες για το πώς να συναρμολογήσετε ένα προϊόν, όπως ένα έπιπλο ή ένα παιχνίδι. Περιλαμβάνουν συνήθως λεπτομερείς οδηγίες βήμα προς βήμα και εικόνες για να βοηθήσουν τον χρήστη στη διαδικασία.
- 3. Οδηγίες εγκατάστασης:** Αυτές οι οδηγίες παρέχουν οδηγίες για το πώς να εγκαταστήσετε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία, όπως ένα λογισμικό ή μια συσκευή. Περιλαμβάνουν συνήθως πληροφορίες σχετικά με τις απαιτήσεις συστήματος, τις συνδέσεις και τις διαδικασίες εκκίνησης.
- 4. Οδηγίες ασφαλείας:** Αυτές οι οδηγίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την ασφαλή χρήση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Περιλαμβάνουν συνήθως προειδοποιήσεις σχετικά με πιθανούς κινδύνους και τρόπους πρόληψής τους.
- 5. Οδηγίες συντήρησης:** Αυτές οι οδηγίες παρέχουν οδηγίες για τη συντήρηση και τη φροντίδα ενός προϊόντος ή μιας συσκευής. Περιλαμβάνουν συνήθως πληροφορίες σχετικά με τα προληπτικά μέτρα και τις καθημερινές διαδικασίες συντήρησης.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΙΔΗΣΗ

Είδηση: Κείμενο που ενημερώνει το κοινό για ένα γεγονός που συνέβη πρόσφατα, συνήθως χρησιμοποιώντας σύντομο και άμεσο τρόπο γραφής (π.χ., άρθρα ειδήσεων).

Ένα σπάνιο βιολί του 1679 με την υπογραφή του μοναδικού Ιταλού κατασκευαστή Αντόνιο Στραντιβάρι πρόκειται να βγει σε δημοπρασία τον ερχόμενο μήνα από τον οίκο Christie's. Η τιμή που αναμένεται να «πιάσει» αναμένεται να ξεπεράσει τα 11 εκατ. δολάρια.

Το «Hellier Stradivarius» φέρει πλούσια διακόσμηση με περίτεχνα όσο και φίνα σχέδια, περασμένα με βερνίκι χρυσού, γεγονός που ενισχύει περαιτέρω την αξία του. Ο ίδιος ο οίκος Christie's που θα το βγάλει στο σφυρί στις 7 Ιουλίου, κάνει λόγο για ένα από τα καλύτερα διακοσμημένα βιολιά που έγιναν ποτέ από τον Στραντιβάρι, αλλά και ένα από τα καλύτερα μουσικά όργανα που υπάρχουν.

Πηγή: Οικονομικός Ταχυδρόμος

Πληροφοριακό κείμενο: Κείμενο που παρέχει πληροφορίες για ένα θέμα με ουδέτερο τρόπο, χωρίς χρονικό προσδιορισμό (π.χ., εγκυκλοπαίδειες, επιστημονικά άρθρα).

Τα βιολιά που κατασκευάστηκαν από τον Αντόνιο Στραντιβάρι τον 17ο και 18ο αιώνα στην Κρεμόνα της Ιταλίας, θεωρούνται μέχρι σήμερα τα κορυφαία δείγματα οργανοποιίας στην ιστορία. Η φήμη τους οφείλεται στην απaráμιλλη ποιότητα του ήχου τους, η οποία παραμένει ένα άλυτο μυστήριο για την επιστήμη.

Πολλοί ερευνητές προσπαθούν να εξηγήσουν αυτό το μοναδικό αποτέλεσμα. Άλλοι εστιάζουν στην πυκνότητα του ξύλου, έλατο για το πάνω μέρος και σφεντάμι για το λαιμό, και άλλοι στην ειδική επεξεργασία με ορυκτές ουσίες και φυσικά βερνίκια από μέλι και ασπράδι αυγού. Πέρα από τα υλικά, όμως, είναι η αφοσίωση και η τέχνη του δημιουργού που μετέτρεψαν αυτά τα όργανα σε παγκόσμια σύμβολα εξαιρετικής ποιότητας. Σήμερα, η αξία ενός «Στραντιβάριους» είναι ανεκτίμητη, όχι μόνο ως περιουσιακό στοιχείο, αλλά κυρίως ως ένα ζωντανό κομμάτι της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από το Μουσείο Μουσικών Οργάνων Κρεμόνας (Museo del Violino).

1. (Ομαδική εργασία, διαβαθμισμένης δυσκολίας)

A. Σύγκριση ειδών κειμένων: Διαβάστε τα δύο κείμενα (είδηση και πληροφοριακό) και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Ποια είναι η κύρια διαφορά στον τρόπο παρουσίασης του θέματος του βιολιού Στραντιβάριους στην είδηση σε σύγκριση με το πληροφοριακό κείμενο;

.....

.....

.....

2. Ποιο κείμενο σας δίνει πιο λεπτομερείς πληροφορίες για την κατασκευή του βιολιού;

3. Ποιο από τα δύο κείμενα επικεντρώνεται περισσότερο στο γεγονός της δημοπρασίας και ποιο στην ιστορική σημασία του αντικειμένου;

4. Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι η είδηση χρησιμοποιεί σύντομες και συγκεκριμένες πληροφορίες σε σύγκριση με το πληροφοριακό κείμενο;

B. Δημιουργία δύο ειδών κειμένων: Με βάση τα δύο κείμενα που διαβάσατε, γράψτε δύο σύντομα κείμενα για το ίδιο θέμα:

1. Γράψτε μια είδηση 100-150 λέξεων για τη δημοπρασία ενός διάσημου έργου τέχνης (π.χ. πίνακα ζωγραφικής ή γλυπτό). Ακολουθήστε τον σύντομο και περιεκτικό τρόπο γραφής της είδησης που είδατε στο πρώτο κείμενο.

2. Γράψτε ένα πληροφοριακό κείμενο 100-150 λέξεων για την ιστορία και τη σημασία του ίδιου έργου τέχνης. Χρησιμοποιήστε πληροφορίες όπως η ιστορία της δημιουργίας του, ο δημιουργός του και η σημασία του στον κόσμο της τέχνης.

Ξύπνησες κοριτσάκι;

Ξύπνησες, κοριτσάκι;

Ξύπνησε ο ήλιος.

Μπήκαν μπροστά τα μοτεράκια
των χρυσών σπόρων.

Ακούς;

Τέσσερις μαργαρίτες
τροχοί σ' ένα αμαξάκι -
σου κουβαλάν πολλά
καλούδια και καλά.

Τέσσερα χελιδόνια-τσαγκαρόπουλα
πάνω-κάτω, πάνω-κάτω
πηγαινέλα
τραβάνε τις μακριές κλωστές
τις αργυρές
μιας καλοκαιριάτικης βροχούλας
και σου ράβουν - γεια-χαρά σου -
τα γαλάζια πέδιλά σου.

Μέλισσες τρυγάν, τρυγάν
τα ξανθόχρυσά λουλούδια
τα ξανθόχρυσά τραχούδια
και σου φτιάχνουν
και σου φτιάχνουν
(άνοιξε το χέρι σου)
σου 'φτιαξαν το μέλι σου.

Μια μουγγή, κοντόχοντρη
- δεξ - μια αστεία χελώνα
κόβει ένα κομμάτι φως στρωτό
γαλανό και γελαστό
απ' το ρυάκι
στο κρεμάει στην κούνια σου
καθρεφτάκι
για να κοιταχείς
και να χτενιστείς.

Ένα αγαθό
στρογγυλοπρόσωπο ψωμί
μέσα στη χρυσή
του καλοκαιριού κουζίνα

βράζει, βράζει (ακούς πώς βράζει
σαν να παίζουν μαντολίνα),
τ' αγαθό ψωμί
(πώς γελούν τα μάτια τα μεγάλα
σου)
σου 'βρασε το γάλα σου.

Τα κυκλάμινα στυλώνουνε
τ' αυτάκια τους
σαν τριανταφυλλένια χαϊδουράκια
για ν' ακούσουν τι θα πεις
μέσα στο χωνάκι της σιωπής.

Κι ως ανασηκώνεις το χεράκι
φτιάχνεις ένα γεφυράκι
κι από κάτω του περνάνε,
σεργιανάνε
κύκνοι-κρίνοι
κρίνοι-κύκνοι.

Απόσπασμα από:
Γιάννης Ρίτσος, *Πρωινό άστρο*,
εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1964.

1. (Ομαδική εργασία στην ολομέλεια) Διαβάστε το ποίημα. Συζητήστε το νόημα του ποιήματος. Μιλήστε για τον ποιητή Γιάννη Ρίτσο και για άλλα σημαντικά ποιήματά του.

ΠΟΥ ΠΗΓΕ ΤΟ ΦΩΝΗΕΝ; ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΠΑΛΟΙΦΗΣ

Όταν μια λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η επόμενη αρχίζει από φωνήεν, τότε χάνεται είτε το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης είτε το αρχικό φωνήεν της δεύτερης λέξης, ανάλογα με το ποιο από τα δύο είναι πιο ασθενές.

Παράδειγμα:

- το άλογο - τ' άλογο (χάνεται το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης)
- μου έριξε - μου 'ριξε (χάνεται το αρχικό φωνήεν της δεύτερης λέξης)

Στη θέση του φωνήεντος που χάθηκε σημειώνουμε την απόστροφο. (')

Η απαλοιφή, όμως, δεν είναι υποχρεωτική. Μερικές φορές, μάλιστα, δε συμβαίνει καθόλου! Π.χ. δεκαεφτά

σιτάρι – στάρι: απαλοιφή φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα μέσα στην ίδια λέξη
φέρε το - φέρ' το: απαλοιφή φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα στο τέλος μιας λέξης
Στην περίπτωση αυτή, στη θέση του φωνήεντος που χάθηκε σημειώνουμε την απόστροφο (').

Το επίρρημα μέσα γράφεται χωρίς απόστροφο με τελικό ς, όταν ακολουθείται από λέξη που αρχίζει από σύμφωνο. Παράδειγμα: μες στη θάλασσα.
Όταν ακολουθείται από λέξη που αρχίζει από φωνήεν, τότε το μέσ' γράφεται κανονικά με απόστροφο. Παράδειγμα: μέσ' από τη θάλασσα.

1. (Ομαδική εργασία, διαφοροποιημένη, διαβαθμισμένης δυσκολίας)

A. Επιλέξτε μια στροφή από το ποίημα που έχετε μπροστά σας και αναλύστε την. Προσπαθήστε να εντοπίσετε τα συναισθήματα και τα μηνύματα που μεταφέρει.

B. Ζωγραφίστε μια εικόνα που να σχετίζεται με τη στροφή που αναλύσατε. Προσπαθήστε να αποδώσετε τα συναισθήματα και την ατμόσφαιρα του ποιήματος μέσα από τη ζωγραφική σας.

Γ. Διαβάστε τις υπογραμμισμένες φράσεις του ποιήματος και αναγνωρίστε ποια είναι η μεταφορά και ποια η παρομοίωση.

Δ. Σκεφτείτε και γράψτε δικές σας φράσεις, που εκφράζουν συναισθήματα ή περιγράφουν εικόνες, προσπαθώντας να ακολουθήσετε το ύφος του ποιήματος.

ΞΕΧΩΡΙΖΩ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ Η ΟΧΙ

Κύριες/ανεξάρτητες προτάσεις είναι οι προτάσεις που δεν εξαρτώνται από άλλες προτάσεις και έχουν αυτοτελές νόημα. π.χ. Οι Έλληνες είναι ένας περήφανος λαός.

Δευτερεύουσες/εξαρτημένες προτάσεις είναι αυτές που συμπληρώνουν το νόημα μιας άλλης πρότασης και εξαρτώνται από αυτήν. π.χ. Όταν κατάλαβα τα σχέδια του, ήταν πια πολύ αργά.

Προσέχω! Οι κύριες προτάσεις μπορεί να είναι και ερωτηματικές.

Να δηλώνουν δηλαδή μια ερώτηση του ομιλητή προς τον ακροατή:

Θέλεις να έρθεις μαζί μας;

Ποιος θέλει να γράψει την εργασία;

Οι εξαρτημένες προτάσεις ξεκινούν (ή –όπως λέμε– εισάγονται) με μερικές ξεχωριστές λέξεις, τους συνδέσμους. Αυτές οι λέξεις συνδέουν τις εξαρτημένες με τις κύριες προτάσεις. Οι σύνδεσμοι, επίσης, μας δείχνουν τι λογής είναι οι εξαρτημένες προτάσεις.

1. (Ατομική εργασία) Αντιστοίχισε κάθε κύρια πρόταση με μια δευτερεύουσα.

1. Δε θα πάω στο θέατρο	A. επειδή έχει διαγώνισμα.
2. Η Μαρία θα χορέψει στο πάρτι	B. εάν μου ζητήσεις τη γνώμη μου.
3. Θα σου πω την αλήθεια	Γ. αν τελειώσει νωρίς τη δουλειά της.
4. Θα ταξιδέψουμε αύριο	Δ. εάν βρέχει πολύ.
5. Μου αρέσει να μαγειρεύω	E. για να εκπαιδευτώ καλύτερα.
6. Ο Γιώργος έπαιζε ποδόσφαιρο	ΣΤ. ενώ οι φίλοι του τον περίμεναν.
7. Ο Νίκος διάβασε το βιβλίο	Z. γιατί είναι το χόμπι μου.
8. Πηγαίνω στο σχολείο κάθε μέρα	H. αν η πτήση μας δεν ακυρωθεί.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Ειδικές

Οι **ειδικές προτάσεις** εισάγονται με τους συνδέσμους **ότι, πως, που** και λειτουργούν ως **αντικείμενο** προσωπικών ρημάτων (π.χ. λέω), ως **υποκείμενο** απρόσωπων ρημάτων/ εκφράσεων (π.χ. φαίνεται) ή ως **επεξήγηση** σε κάποια λέξη της κύριας πρότασης.

Μάθατε το νέο, ότι έρχεται η παράσταση «Ο μαγικός κόσμος», στην πόλη μας;
Φαίνεται πως οι καλλιτέχνες εμπνέονται από τις εμπειρίες τους.

2. Ενδοιαστικές

Οι **ενδοιαστικές προτάσεις** εισάγονται με τους συνδέσμους **μήπως** και **μη(ν)** και εκφράζουν τον φόβο ή τον δισταγμό για κάτι. Λειτουργούν ως **αντικείμενο** προσωπικών ρημάτων (π.χ. ανησυχώ) ή ως **επεξήγηση** σε κάποια λέξη της κύριας πρότασης.

Φοβάμαι μήπως ο χορευτής δεν μπορέσει να εκτελέσει σωστά την κίνηση.
Ανησυχώ μην χαλάσει το έργο πριν προλάβουμε να το εκθέσουμε.

3. Πλάγιες ερωτηματικές

Οι **πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις** εισάγονται με τους συνδέσμους **αν** και **μήπως**, με τις **ερωτηματικές αντωνυμίες** και τα **ερωτηματικά επιρρήματα** και εκφράζουν ερώτηση ή απορία. Λειτουργούν ως **αντικείμενο** προσωπικών ρημάτων (π.χ. ρωτάω), ως **υποκείμενο** απρόσωπων ρημάτων/εκφράσεων (π.χ. είναι ανεξήγητο) ή ως **επεξήγηση** σε κάποια λέξη της κύριας πρότασης.

Αναρωτιέμαι αν το κοινό κατάλαβε το βαθύτερο νόημα του θεατρικού έργου.
Είναι απίστευτο πόσο η τέχνη επηρεάζει τους ανθρώπους.

4. Παραχωρητικές

Οι **παραχωρητικές προτάσεις** εισάγονται με τους συνδέσμους **και αν, και να, κι ας** και εκφράζουν παραχώρηση προς το νόημα της κύριας πρότασης.

Και αν ο καλλιτέχνης δυσκολεύτηκε στην αρχή, συνέχισε να προσπαθεί μέχρι να ολοκληρώσει το έργο του.

Το έργο δεν αναγνωρίστηκε όσο του άξιζε, κι ας ήταν τόσο καλό!

8. Αποτελεσματικές (ή συμπερασματικές)

Οι αποτελεσματικές (ή συμπερασματικές) προτάσεις εισάγονται με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους **ώστε** και **που** και εκφράζουν το αποτέλεσμα μιας πράξης.

Στις αποτελεσματικές προτάσεις συνήθως βάζουμε κόμμα.

π.χ. Δούλεψε με επιμονή, **ώστε** να ολοκληρώσει την εργασία του εγκαίρως.

κύρια **δευτερεύουσα αποτελεσματική**

π.χ. Έτρεξε τόσο γρήγορα, **που** πρόλαβε το λεωφορείο.

κύρια **δευτερεύουσα αποτελεσματική**

π.χ. Έκανε τόσο θόρυβο, **ώστε** να ξυπνήσει όλη η γειτονιά.

κύρια **δευτερεύουσα αποτελεσματική**

Σημείωση: Όταν ο σύνδεσμος «ώστε» τοποθετείται στην αρχή μιας πρότασης μετά από τελεία ή άνω τελεία, δεν εισάγει δευτερεύουσα, αλλά κύρια συμπερασματική πρόταση.

π.χ. Όλοι έφυγαν νωρίς από το σχολείο.

Ωστε δεν έγινε τελικά το μάθημα;

9. Υποθετικές

Οι υποθετικές προτάσεις εισάγονται με τους υποθετικούς συνδέσμους **αν**, **εάν**, **άμα**, **εφόσον**, **είτε... είτε**, **εκτός (κι) αν** και εκφράζουν την προϋπόθεση που πρέπει να ισχύει για να γίνει αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση.

Στις υποθετικές προτάσεις συνήθως βάζουμε κόμμα.

π.χ. **Αν** γυμνάζεσαι συχνά, **θα** έχεις ένα δυνατό σώμα.

κύρια **δευτερεύουσα υποθετική**

10. Εναντιωματικές

Οι εναντιωματικές προτάσεις εισάγονται με τους συνδέσμους **αν και**, **ενώ**, **μολονότι**, **κι ας** και εκφράζουν αντίθεση σε αυτό που δείχνει η κύρια πρόταση.

π.χ. Πήγαμε εκδρομή, **αν και** είχε συννεφιά.

κύρια **δευτερεύουσα εναντιωματική**

11. Βουλητικές

Οι **βουλητικές προτάσεις** εισάγονται με το μόριο **να** (γιατί βρίσκονται πάντοτε σε υποτακτική) και εκφράζουν επιθυμία, σχεδιασμό ή ευχή. Λειτουργούν ως **αντικείμενο** προσωπικών ρημάτων (π.χ. θέλω), ως **υποκείμενο** απρόσωπων ρημάτων/εκφράσεων (π.χ. πρέπει) ή ως **επεξήγηση** σε κάποια λέξη της κύριας πρότασης.

Στις βουλητικές προτάσεις δε βάζουμε κόμμα όταν λειτουργούν ως υποκείμενο ή ως αντικείμενο.

π.χ. Θέλω να έρχεσαι στην ώρα σου.

κύρια δευτερεύουσα βουλητική

π.χ. Χρειάζεται να γυμνάζεσαι καθημερινά.

κύρια δευτερεύουσα βουλητική

π.χ. Αυτό ήθελα πάντα, να ταξιδεύω.

κύρια δευτερεύουσα βουλητική

Σημείωση: Ξεχωρίζουμε τις βουλητικές από τις τελικές προτάσεις, γιατί στις βουλητικές δεν μπορούμε να αντικαταστήσουμε το **να** με το **για να**.

π.χ. Ήρθα **να δουλέψω** ή Ήρθα **για να δουλέψω**

τελική

Θέλω να δουλέψω. Δε λέγεται όμως: Θέλω για να δουλέψω

βουλητική

12. Αναφορικές προτάσεις

Οι **αναφορικές προτάσεις** εισάγονται με τις **αναφορικές αντωνυμίες** (π.χ. ο οποίος, η οποία, το οποίο, όσος-η-ο, που κ.ά.) και τα **αναφορικά επιρρήματα** (π.χ. όπως, όπου κ.ά.) και αναφέρονται σε μία λέξη ή φράση κάποιας άλλης πρότασης.

π.χ. Το βιβλίο που διάβασα ήταν ενδιαφέρον. (=το οποίο διάβασα)

κύρια δευτερεύουσα αναφορική

π.χ. Η κ Αναστασία, η οποία είναι παιδίατρος, μετακομίζει στην Αθήνα.

κύρια δευτερεύουσα αναφορική

π.χ. Το μέρος όπου παίζουμε είναι ασφαλές.

κύρια δευτερεύουσα αναφορική

π.χ. Ο τρόπος όπως μίλησε μας εντυπωσίασε.

κύρια δευτερεύουσα αναφορική

Στις αναφορικές προτάσεις άλλοτε βάζουμε κόμμα και άλλοτε όχι.

Η αναφορική πρόταση που είναι υποκείμενο, αντικείμενο, κατηγορούμενο, ή εκφράζει κάποια επιρρηματική σχέση (τόπου, χρόνου, τρόπου, ποσού) δε χωρίζεται με κόμμα.

Γενικά, όταν η αναφορική πρόταση είναι απαραίτητο συμπλήρωμα της κύριας πρότασης (ή κάποιου άλλου όρου της) δε χωρίζεται με κόμμα.

π.χ. Οι μαθητές, που διάβασαν όλοι μαζί, χάρηκαν με το αποτέλεσμα.

π.χ. Το παιδί που μιλάει τώρα είναι ο αρχηγός της ομάδας.

1. (Ατομική εργασία) Διάβασε προσεκτικά τις παρακάτω προτάσεις και εντόπισε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (χρονική, τελική, αιτιολογική, υποθετική, αναφορική). Αιτιολόγησε την άποψή σου.

1. Πήγα στο πάρτι **γιατί είχα καιρό να δω τους φίλους μου.**
2. Θα φύγουμε αμέσως **μόλις τελειώσει η συνάντηση.**
3. Ο Κώστας δεν θα έρθει **αν συνεχίσει να βρέχει τόσο.**
4. Διάβασα το βιβλίο **που μου έδωσες την προηγούμενη εβδομάδα.**
5. Δούλεψε σκληρά **για να τελειώσει τη δουλειά του πιο γρήγορα.**

2. (Ομαδική εργασία). Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις προσθέτοντας την κατάλληλη δευτερεύουσα πρόταση (αιτιολογική, χρονική, υποθετική, αναφορική, τελική).

1. Θα διαβάσω το βιβλίο
2. Δεν πήγαμε εκδρομή
3. Θα έρθω μαζί σου
4. Θα μείνω σπίτι
5. Μην ξεχάσεις να κλείσεις το φως

Το θέατρο: η «τέχνη των τεχνών»

Όλες οι μορφές τέχνης έρχονται να εκφράσουν εκείνα που δεν μπορούν να ειπωθούν με άλλο τρόπο. Γι' αυτό και η κάθε μορφή τέχνης έχει τη δικιά της σημαντικότητα. Μπορεί να σου προσφέρει κάτι διαφορετικό, να σε ταξιδέψει και να αγγίξει, με τον δικό της μοναδικό τρόπο, πρωτόγνωρα τα βάθη της ψυχής σου.

Από όλες όμως τις μορφές τέχνης, το θέατρο διαφέρει κατά πολύ. Ίσως γιατί είναι η πιο σύνθετη μορφή τέχνης, η οποία εμπεριέχει και αναδεικνύει λίγο ή πολύ και τις υπόλοιπες τέχνες. Όπως πολύ όμορφα έχει τεθεί από τον παγκοσμίου αναστήματος Γερμανό ποιητή, μυθιστοριογράφο, και δραματουργό Γκαίτε: «όταν οι τέχνες έχουν γιορτή, τότε γίνεται θέατρο».

Αυτή η σύνθετη τέχνη, με τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα, αναπτύχθηκε και μέσα από τις ιδιοφυείς δημιουργίες μεγάλων δραματουργών, όπως ο Αριστοφάνης, ο πατέρας της κωμωδίας, ο οποίος με το πνεύμα και τη σάτιρά του έφερε το θέατρο πιο κοντά στην καθημερινότητα και τις αγωνίες των ανθρώπων.

Η κύρια όμως διαφορά του θεάτρου με τις υπόλοιπες τέχνες βρίσκεται στον πυρήνα του, στην αυτή καθ' αυτή ουσία του. Το θέατρο, ως σύνθετο καλλιτέχνημα, είναι ίσως από τις μοναδικές μορφές τέχνης που εμπεριέχει κοινωνικότητα και ζωντάνια, καθώς επίσης καθηλωτική δύναμη, γοητεία και δυναμισμό και μια απίστευτη αμεσότητα με το κοινό του.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το ότι είναι σε θέση να μεταδίδει με άμεσο και χειροπιαστό τρόπο όχι μόνο σε ένα άτομο κάθε φορά, αλλά σε πολλούς θεατές ταυτόχρονα μια ιστορία, ένα περιστατικό με το όλο σύνθετο πλέγμα της εξέλιξής του. Έχει τη δύναμη να αναπαράγει άμεσα μπροστά στα μάτια του θεατή την ίδια την πορεία και εξέλιξη της ίδιας της ιστορίας και γι' αυτόν το λόγο το θέατρο χαρακτηρίζεται δικαιοματικά ως μια τέχνη δυναμική. Η υπεροχή του βρίσκεται ακριβώς στο ότι καθρεφτίζει αυτόν τον δυναμισμό και αυτήν την εξέλιξη στα γεγονότα και στους χαρακτήρες και δεν περιορίζεται απλά στο να

απεικονίσει ένα στατικό περιστατικό σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, όπως γίνεται π.χ. στη ζωγραφική ή τη φωτογραφία. Ο θεατής βιώνει, συμπάσχει και συμμερίζεται τα συναισθήματα, τους αγώνες, τις συγκρούσεις και την πολυπλοκότητα των σχέσεων που βιώνουν οι ίδιοι οι ήρωες επί σκηνής.

Το θέατρο είναι αναμφισβήτητα από τις πιο προκλητικές και αποτελεσματικές μορφές τέχνης όσον αφορά αφενός τις αντιδράσεις που προκαλεί στον θεατή και αφετέρου την πνευματική και ηθική καλλιέργεια, τη μόρφωση και την παιδεία εν γένει των ανθρώπων, γιατί το υλικό με το οποίο δημιουργεί είναι έμψυχο και ο άνθρωπος είναι ο πιο πειστικός φορέας νοημάτων, πιο πειστικός από τον γραπτό λόγο, την εικόνα και τον ήχο. Ο Μπέρτολτ Μπρεχτ, Γερμανός δραματουργός, σκηνοθέτης και ποιητής του 20ού αιώνα, έλεγε ότι το θέατρο δεν μπορεί να αλλάξει τον κόσμο. Μπορεί όμως να αλλάξει τους θεατές. Αυτοί αν θέλουν, μπορούν, να αλλάξουν τον κόσμο!

1. (Ομαδική εργασία, διαβαθμισμένης δυσκολίας) Αφού μελετήσετε το κείμενο, απαντήστε στις ερωτήσεις, επιλέγοντας τη σωστή απάντηση.

1. Ποιο είναι το κύριο χαρακτηριστικό του θεάτρου που το διαφοροποιεί από άλλες μορφές τέχνης;

- α. Η χρήση μουσικής.
- β. Η αμεσότητα με το κοινό.
- γ. Η έμφαση στη φωτογραφία.

2. Ο Αριστοφάνης ονομάζεται «πατέρας της κωμωδίας» γιατί:

- α. Ήταν ο πρώτος που έγραψε τραγωδίες
- β. Εισήγαγε το χιούμορ και τη σάτιρα στην παράσταση
- γ. Συνέθεσε μουσική για θεατρικά έργα

3. Ποιο είναι το πλεονέκτημα του θεάτρου στην καλλιέργεια της πνευματικής και ηθικής μόρφωσης των ανθρώπων;

- α. Η δυνατότητα αναπαράστασης στατικών περιστατικών.
- β. Η πειστικότητα του έμψυχου υλικού.
- γ. Η χρήση των ειδικών εφέ.

4. Γιατί το θέατρο θεωρείται μια από τις πιο δυναμικές μορφές τέχνης;

- α. Επειδή χρησιμοποιεί μουσική.
- β. Επειδή αναπαράγει ζωντανά την πορεία της ιστορίας.
- γ. Επειδή χρησιμοποιεί ζωγραφική.

Φανταστείτε ένα τεράστιο ανοιχτό κτίριο, φτιαγμένο για παραστάσεις! Το αρχαίο ελληνικό θέατρο αποτελούσαν από τρία βασικά μέρη: την ορχήστρα, που ήταν ο κυκλικός χώρος για τον χορό και τους ηθοποιούς, το κοίλο, όπου κάθονταν οι θεατές, και το σκηνικό οικοδόμημα, ένα κτίριο πίσω από την ορχήστρα που χρησίμευε ως παρασκήνιο. Τα πρώτα θέατρα είχαν κυκλική ορχήστρα. Ένα από τα πιο διάσημα και καλά διατηρημένα κομμάτια αυτής της κληρονομιάς είναι το Μεγάλο Θέατρο της Επιδαύρου, το οποίο ακόμα και σήμερα προκαλεί δέος με την άριστη ακουστική του και την καθαρή θέαση από κάθε θέση.

Λίγα πράγματα γνωρίζουμε για το πώς ξεκίνησαν οι ελληνικές τραγωδίες, πριν από τον μεγάλο ποιητή Αισχύλο, που θεωρείται από τους πιο σημαντικούς συγγραφείς. Το παλαιότερο έργο του που έχει σωθεί είναι οι «Πέρσες». Οι ρίζες της τραγωδίας βρίσκονται πιθανότατα στις γιορτές του Διονύσου στην Αθήνα. Αυτές οι γιορτές περιλάμβαναν πομπές, θυσίες, παρελάσεις και αγώνες. Οι υπόλοιπες τραγωδίες που έχουν διασωθεί, εκτός από τους «Πέρσες», εμπνέονται από μύθους με ήρωες.

Σε αντίθεση με τη σοβαρότητα της τραγωδίας, στην Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ. γεννήθηκε η κωμωδία. Αρχικά, η Παλαιά Κωμωδία σατίριζε τη μυθολογία και διακωμωδούσε σημαντικά πρόσωπα της αθηναϊκής κοινωνίας, συχνά χωρίς όριο. Στη συνέχεια εμφανίστηκε η Νέα Κωμωδία, η οποία ήταν πιο απλή και ήρεμη. Οι ηθοποιοί φορούσαν πιο ρεαλιστικά κοστούμια και οι μάσκες τους ήταν πιο λεπτομερείς, δείχνοντας καλύτερα τους χαρακτήρες.

Το αρχαίο θέατρο αποτελεί ένα ζωντανό κομμάτι της ιστορίας μας, μια διαχρονική κληρονομιά που συνεχίζει να μας εμπνέει και να μας εκπλήσσει με την αρχιτεκτονική του τελειότητα και την πνευματική του αξία.

Πηγή: Στοιχεία αντλήθηκαν από τον Κόμβο Οδυσσέας και το Υπουργείο Πολιτισμού.

3. (Ομαδική άσκηση διαβαθμισμένη και διαφοροποιημένη)
Με την ομάδα σας συνεργαστείτε για να λύσετε τις παρακάτω ασκήσεις.

3α. Αντιστοιχίστε κάθε κύρια πρόταση με μια δευτερεύουσα.

1. Παίζω ηλεκτρονικά παιχνίδια	α) για να δανειζόμαστε νέα βιβλία και να διευρύνουμε τις γνώσεις μας.
2. Κάνουμε ανακύκλωση στο σπίτι μας	β) επειδή αγαπώ τη μουσική και θέλω να δημιουργώ μελωδίες.
3. Πηγαίνουμε στη βιβλιοθήκη τακτικά	γ) γιατί με διασκεδάζουν και με χαλαρώνουν.
4. Είναι καλό να επιλέγω παιχνίδια που είναι κατάλληλα για την ηλικία μου,	δ) επειδή θέλουμε να προστατεύσουμε το περιβάλλον.
5. Μαθαίνω να παίζω πιάνο	ε) ώστε να είμαι ασφαλής.

3β. Συμπληρώστε κάθε κύρια πρόταση με μια δευτερεύουσα.

1. Οι γονείς μου μου επιτρέπουν να παίζω ηλεκτρονικά παιχνίδια,
2. Μαθαίνουμε για την κλιματική αλλαγή στο σχολείο
3. Φυτεύουμε δέντρα στη γειτονιά μας
4. Στην τάξη μας γράφουμε ιστορίες
5. Σβήνουμε τα φώτα,

Τι έμαθα τελικά;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

1

2

3

4

Έμαθα σημαντικά πράγματα για την τέχνη και τους καλλιτέχνες.

Κατανόησα τη διαφορά του πληροφοριακού κειμένου από την είδηση.

Έμαθα να κατανοώ και να γράφω κείμενα με οδηγίες.

Έμαθα για τις κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις.

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

(Αναστοχασμός σημαίνει να σκεφτόμαστε ξανά κάτι που κάναμε ή μάθαμε, για να καταλάβουμε πώς να το κάνουμε καλύτερα την επόμενη φορά.)

Μετά από αυτά που έμαθα, έχω καταλάβει τη δύναμη και τη γοητεία της τέχνης;

Τι μου άρεσε περισσότερο από την ενότητα αυτή;

Τι με δυσκόλεψε περισσότερο;

Τα μέλη της ομάδας μου συνεργαστήκαμε καλά για να πετύχουμε καλύτερα αποτελέσματα;

Γυρίστε στην εισαγωγική σελίδα της διδακτικής ενότητας και θυμηθείτε τις υποθέσεις που κάνατε για το περιεχόμενο της ενότητας. Συζητήστε στην ολομέλεια αν έχουν επιβεβαιωθεί οι υποθέσεις σας ή όχι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

αναγνωρισμένος
αφηρημένη τέχνη
αφηγηματική τέχνη
γλυπτική
δημιουργικότητα
δράμα
έκθεση
έμπνευση
έργο τέχνης
ερμηνεία

καλλιτέχνης
καλλιτεχνική κίνηση
κλασική τέχνη
κριτική τέχνης
μουσική
μυθοπλασία
πίνακας
ποίηση
πορτραίτο
πρωτοπορία

ρεαλισμός
σκηνογραφία
συγκινησιακή τέχνη
συμβολισμός
σύγχρονη τέχνη
τέχνη του δρόμου
τεχνοτροπία
φωτογραφία
χορός
χρωματική παλέτα

Βάσει του ν. 3966/2011, τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α΄).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright) ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

